

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL
HALKIN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: SİLLE
ÖRNEĞİ**

Emel ÇINARLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Hakkı Mümin AY

Konya-2018

Emel ÇINARLI	SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL HALKIN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: SİLLE ÖRNEĞİ	Yüksek Lisans Tezi	2018

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL
HALKIN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: SİLLE
ÖRNEĞİ**

Emel ÇINARLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Hakkı Mümin AY

Konya-2018

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Emel ÇINARLI		
	Numarası	134260002002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği / Turizm İşletmeciliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	Doktora ☐
	Tezin Adı	Sürdürülebilir Turizm Konusunda Yerel Halkın Görüşlerinin Belirlenmesi: Sille Örneği		

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

 Emel ÇINARLI

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı: Emel ÇINARLI
	Numarası: 134260002002
	Ana Bilim / Bilim Dalı: Turizm İşletmeciliği/ Turizm İşletmeciliği
	Programı Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı: Doç.Dr. Hakkı M. AY
Tezin Adı: Sürdürülebilir Turizm Konusunda Yerel Halkın Görüşlerinin Belirlenmesi: Sille Örneği	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ..... başlıklı bu çalışma 25.11.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Hakkı M. AY		
Doç. Dr. Cahit C. KILINÇ		
Yrd. Doç. Dr. HALİL AÇIK		

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca tezin daha nitelikli olması için emek sarf eden, yön veren, hem akademik çalışmalara hem de hayata dair değerli birikim ve deneyimlerini benimle paylaşarak cesaret veren, sabırla her soruma cevap veren, zamanını ve her konuda desteğini benden esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Hakkı Mümin AY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emel ÇINARLI

KONYA-2018

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	ii
Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu	iii
Önsöz	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi	viii
Resimler Listesi	ix
Özet.....	x
Summary.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

1.1. Turizm Kavramı	3
1.2. Turizmin Etkileri	4
1.2.1. Turizmin Ekonomik Etkileri.....	5
1.2.2. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri.....	8
1.2.3. Turizmin Çevresel Etkileri	10
1.3. Sürdürülebilirlik Kavramı	13
1.4. Sürdürülebilir Kalkınma.....	15
1.4.1. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi	17
1.5. Sürdürülebilir Turizm.....	19
1.5.1. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri	26
1.5.2. Sürdürülebilir Turizmin Hedefleri.....	28
1.5.3. Sürdürülebilir Turizm Araçları.....	30
1.5.3.1. Taşıma Kapasitesi	30
1.5.3.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi	33
1.5.3.3. Ekolojik Ayak İzi Hesaplaması	34

İKİNCİ BÖLÜM SİLLE'DE TURİZM

2.1. Sille Adı	36
2.2. Sille'nin Tarihçesi	37
2.3. Sille'nin Fiziki Coğrafya Özellikleri.....	40

2.4. Sille'nin Tarihi ve Turistik Değerleri.....	42
2.4.1. Gevale (Kevele) Kalesi.....	42
2.4.2. Camiler	43
2.4.3. Kilise ve Manastırlar	50
2.4.4. Su Mimarisi	57
2.4.5. Köprüler.....	61
2.4.6. Sille Konağı (Kültür Evi)	61
2.5. Sille Yöresindeki Kültürel ve Ekonomik Faaliyetler	62
2.5.1. Halıcılık	63
2.5.2. Mumculuk.....	64
2.5.3. Testicilik ve Çömlekçilik	64
2.5.4. Taş İşçiliği	65
2.5.5. Bağcılık.....	65
2.5.6. Tarım ve Hayvancılık	66
2.5.7. Turizm	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİLLE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL HALKIN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

3.1. Problem Cümlesi.....	68
3.2. Araştırmanın Amacı	68
3.3. Hipotezler.....	68
3.4. Araştırmanın Önemi.....	69
3.5. Sayıtlar	69
3.6. Sınırlılıklar	70
3.7. Araştırma Modeli	70
3.8. Evren ve Örneklem	70
3.9. Verilerin Toplanması	70
3.10. Veri Toplama Araçları	70
3.10.1. Demografik Bilgi Formu	71
3.10.2. Sürdürülebilir Turizm Ölçeği	71
3.10.2.1. Sürdürülebilir Turizm Ölçeğinin Güvenilirliği.....	73
3.11. Verilerin Çözümü ve Değerlendirmesi	74
3.12. Sürdürülebilir Turizm ile İlgili Yapılan Araştırmalar	74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	78
4.2. Katılımcıların Sürdürülebilir Turizm İle İlgili Düşüncelerine Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi.....	80
4.3. Katılımcıların Sürdürülebilir Turizme İlişkin Görüşlerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bulgular.....	86
4.3.1. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	86
4.3.2. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	87
4.3.3. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	89
4.3.4. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	90
4.3.5. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	92
4.3.6. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	93
4.3.7. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Sille’de Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması.....	94
4.4. Sonuç ve Öneriler.....	96
KAYNAKÇA.....	105
EKLER	111
Özgeçmiş	113

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma İlkeleri	17
Tablo 2: Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Turizm Çeşitleri.....	28
Tablo 3: Sürdürülebilir Turizmin Hedefleri.....	29
Tablo 4: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Güvenilirlik Katsayıları.....	73
Tablo 5: Katılımcıların Demografik Özellikleri	78
Tablo 6: Sürdürülebilir Turizm Ölçeğinin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	80
Tablo 7: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	86
Tablo 8: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	87
Tablo 9: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	87
Tablo 10: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	88
Tablo 11: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	89
Tablo 12: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	90
Tablo 13: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	90
Tablo 14: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	92
Tablo 15: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	92
Tablo 16: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	93
Tablo 17: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	94
Tablo 18: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Sille’de Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması	94
Tablo 19: Araştırma Modeline Ait Hipotez Sonuçları.....	101

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Gevale (Kevele) Kalesi.....	43
Resim 2: Ak Camii	44
Resim 3: Çay Camii.....	45
Resim 4: Karataş Camii	46
Resim 5: Kurtuluş (Mormi) Camii.....	47
Resim 6: Mezar Yakası (Kayabaşı) Camii	48
Resim 7: Orta Mahalle Camii	49
Resim 8: Subaşı Camii.....	50
Resim 9: Ak Manastır	52
Resim 10: Aya Eleni Kilisesi.....	54
Resim 11: Tepe Şapeli	55
Resim 12: Banaya Kilisesi.....	56
Resim 13: Kirikon (Hızır İlyas) Kilisesi.....	57
Resim 14: Hacı Ali Ağa Hamamı	59
Resim 15: Subaşı Hamamı.....	60
Resim 16: Silile Konağı (Kültür Evi)	62

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Emel ÇINARLI		
	Numarası	134260002002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği / Turizm İşletmeciliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hakkı Mümin AY		
	Tezin Adı	Sürdürülebilir Turizm Konusunda Yerel Halkın Görüşlerinin Belirlenmesi: Sille Örneği		

ÖZET

Yüzyıllardır birçok medeniyete ev sahipliği yapan, zaman içinde insanoğlunun tahribatına ve yıkımına uğrasa da doğal güzellikleri ve tarihi dokusu ile Konya’da turizm adına giderek dikkat çeken ve cazibe merkezi haline gelen Sille’ye yerli ve yabancı turistlerin ilgisi giderek artmaktadır.

Bu tez çalışmasının amacı, Sille’deki turizm faaliyetlerinin olumsuz etkilerinin en aza indirilerek mevcut kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında ve yöredeki turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önem arz eden yöre halkının sürdürülebilir turizme yönelik yaklaşımlarını belirlemek ve ayrıca yerel halkın sürdürülebilir turizmle ilgili görüşlerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisini ortaya koymaktır. Araştırmada elde edilen veriler, 28.06.2017-13.07.2017 tarihleri arasında Sille’de bulunan 218 kişiye anket yöntemi uygulanarak toplanmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu” ve önceden geliştirilen “Sürdürülebilir Turizm Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama araçları tek form haline getirilerek birlikte uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümü için “SPSS” paket programının 24.0 sürümü kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; 32 maddeden oluşan ve çevresel, ekonomik, sosyal etkiler ile turizmin yerel yönetimi olmak üzere dört alt boyutu olan Sürdürülebilir Turizm Ölçeğinin katılımcılar tarafından 5’li likert tipi ölçeğe göre değerlendirilmesi ile elde edilen ortalama ve standart sapmalara göre katılımcıların sürdürülebilir turizm ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin düşünceleri tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca yerel halkın sürdürülebilir turizme ilişkin algılarının bazı demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu özellikler; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, Silleli olma durumu ve Sille’de yaşama süresidir.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Turizm, Sille

**T. C.
SELÇUK UNIVERSITY
Social Sciences Institute Directorate**

Student	Name Surname	Emel ÇINARLI			
	Number	134260002002			
	Department	Tourism Management			
	Programme	Tezli Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
	Thesis Advisor	Assoc. Prof. Hakkı Mümin AY			
	Name of Thesis	Determination of the Local People's Views Regarding Sustainable Tourism: Sille Example			

SUMMARY

Although it has been devastated by the destruction of mankind in the course of time; the interest of local and foreign tourists is gradually increasing in Silile, which has hosted many civilizations for centuries, which is attracting attention regarding tourism increasingly and which is becoming a center of attraction in Konya with its natural beauties and historical texture.

The aim of this thesis study is to determine the approaches of local people to sustainable tourism who are important in transferring existing cultural heritage to future generations by reducing the adverse affects of tourism activities in Silile and ensuring the sustainability of tourism in the region. It also aims at revealing the relationship of local people's views on sustainable tourism with some demographic variables. The data obtained in the research were collected by carrying out the questionnaire method to 218 people in Silile between 28.06.2017 and 13.07.2017. The "Demographic Information Form" developed by the researcher and the previously developed "Sustainable Tourism Scale" were used to collect data in the study. Data collection tools were conducted together by being transformed in one

form. For the statistical analysis of the data obtained in the study, 24.0 version of “SPSS” package program was utilized.

As a result of the research, according to the average and standard deviations obtained through the evaluation of the Sustainable Tourism Scale by the participants on quintette likert type scale, which is composed of 32 items and which has four sub-dimensions including environmental, economic, social effects and local government of tourism; participants’ opinions related to the sub-dimensions of sustainable tourism scale have been determined. It has been also determined in the survey that local people’s perceptions of sustainable tourism differ significantly with regard to some demographic variables. These features are gender, age, marital status, educational status, status of being from Sille and duration of living in Sille.

Key Words: Sustainability, Sustainable Tourism, Sille

GİRİŞ

Dünyada en hızlı gelişen sektörler arasında yer alan turizmin fiziksel, kültürel ve sosyal çevre üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Kontrolsüz, plansız ve hızlı bir şekilde gelişen turizm, sınırlı kaynakların belirli bir zaman sonra tükenmesine, bozulmasına ve değerini yitirmesine neden olacaktır. Turizmin neden olduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırma çabaları ile son yıllarda dünyada yaşanan yoğun ve hızlı değişimler, çevre sorunları, dışsallık gibi konular turizm sektöründeki değişimleri de kaçınılmaz hale getirmiştir. Dolayısıyla, tahrip edildiği zaman orijinal haline dönüştürülemeyen ve zor yenilenebilen doğal çevre ile doğal kaynakların diğer sektörler kadar turizm sektörü tarafından da kullanılırken “Sürdürülebilirlik” yaklaşımı odaklı olması gerektiği anlayışı ortaya çıkmıştır (Çelik, 2014: 10).

Sürdürülebilir turizm “gelecekteki nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetlerinden ödün vermeksizin günümüzde turistlerin, turizm endüstrisinin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm biçimi” olarak tanımlanmaktadır (Swarbrooke, 1999: 13).

Doğal güzellikleri, havası, otantik mimari yapısı, derin kültürel geçmişi ve coğrafi avantajları binlerce yıllık zengin tarihi ile birleşen Sille, çeşitli dönemlerin kültür, sanat, mimari, folklor, dil ve edebiyatının seçkin eser ve izlerini taşımaktadır. Pek çok tarihi olayda önemli bir yere sahip olan Sille, başta Hristiyanlık döneminden kalan kilise ve manastırlar, Selçuklular ve Osmanlılardan kalma camiler, çeşmeler, köprüler, hamamlar, tarihi Gevele Kalesi ve otantik mimari dokusu ile turizm açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir (Tapur, 2009: 26). Konya’da turizm adına giderek dikkat çeken ve cazibe merkezi haline gelen Sille’ye yerli ve yabancı turistlerin ilgisi giderek artmaktadır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında bu tez çalışmasının amacı, Sille’deki turizm faaliyetlerinin olumsuz etkilerinin en aza indirilerek mevcut kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında ve yöredeki turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önem arz eden yöre halkının sürdürülebilir turizme yönelik yaklaşımlarını belirlemek

ve yerel halkın sürdürülebilir turizmle ilgili görüşlerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisini ortaya koymaktır.

Bu amaçla çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; turizm kavramı, turizmin etkileri, sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir turizmin ilkeleri, hedefleri ve araçları detaylı bir şekilde açıklanmıştır. İkinci bölümde; Sille adının etimolojisi, Sille'nin tarihçesi, fiziki coğrafya özellikleri, tarihi ve turistik değerleri ile Sille Yöresindeki kültürel ve ekonomik faaliyetlerden detaylı bir şekilde bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde; araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın önemi, araştırmanın sayıltıları, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması, veri toplama araçları ve elde edilen verilerin çözümü ve değerlendirmesi incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise, araştırma sonucunda elde edilen bulguların analizi yer almaktadır. Burada, katılımcıların demografik özellikleri ile sürdürülebilir turizme ilişkin düşüncelerine yönelik bulgular ve yerel halkın sürdürülebilir turizme ilişkin algılarının bazı demografik değişkenlere göre farklılaşmasına yönelik analiz sonuçları ortaya konulmuştur. Son olarak araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

1.1. Turizm Kavramı

‘Tur’ kelimesinin kökeni; çark, daire, merkezi bir nokta ya da eksen etrafındaki hareket anlamına gelen Latince’deki ‘tornare’ ve Yunanca’daki ‘tornos’ sözcüklerinden gelmektedir. Bu anlam, modern İngilizce’de ‘kişinin dönüşünü’ temsil etmek için değişmiştir. Dairenin, en nihayetinde başlangıcına geri dönen bir başlangıç noktasını temsil ettiği düşünülürse, ‘tur’ bir daire gibi içinde gidiş dönüş, yani orijinal başlangıç noktasından ayrılma ve geri dönme olan bir turu temsil eder. Son ek –ism ise ‘bir eylem veya süreç; tipik davranış ya da nitelik’ olarak tanımlanmaktadır. Tur kelimesi ile sonek –ism birleştirildiğinde turizm kavramı ortaya çıkar ve kısaca, hareket edilen yere geri gelmek koşulu ile yapılan kısa ya da uzun süreli seyahatleri ifade etmektedir (Theobald, 1998:6).

Turizmin kapsamlı, kolay anlaşılır, evrensel olarak kabul edilen ve herkesin hem fikir olduğu bir tanımının yapılması; konunun geniş doğası ve turizm endüstrisinin çok sayıda, ancak birbiriyle ilişkili endüstri sektörlerinden oluşmasından dolayı zorlaşmaktadır. Turizmin coğrafya, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, antropoloji, planlama, işletme çalışmaları, siyaset ve ekonomi gibi disiplinleri etkilediğini düşünürsek, uygulanabilir ortak bir tanımın kabul edilmesinin zorluğunu anlamak kolaylaşır (Youell, 1998:9).

Bununla birlikte, turizm ile ne kastedildiğini tanımlamaya yönelik pek çok girişimde bulunulmuştur ve bu çalışmalar 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Konuyu farklı yönlerden ele alan yazarlar değişik tanımlar yapmışlardır ve bunlardan ilki Guyer-Feuler tarafından 1905 yılında ortaya atılmıştır. Buna göre: “*turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren ‘modern’ çağa özgü bir olay*”dır (Kozak vd., 2013:1).

Hunziker ve Krapf'a göre turizm; devamlı kalışa dönüşmemek ve kazanç sağlayıcı hiçbir faaliyette bulunmamak şartıyla yabancıların geçici süre konaklamalarından ortaya çıkan ilişkilerin toplamıdır (Öztaş, 2002:16).

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nın 1991 yılında ortaya koyduğu tanıma göre, turizm; boş zamanı, işi ve diğer amaçları için bir yıldan fazla olmamak üzere her zamanki ortamının dışındaki yerlere seyahat eden ve buralarda kalan kişilerin faaliyetlerini kapsar (Holloway, 1998:2)

1980'li yılların başında ise Aiest (Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği) tarafından yeni bir turizm tanımı ortaya konmuştur. Bu tanıma göre turizm; *“insanların sürekli yaşadıkları, çalıştıkları ve olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında seyahatleri ve çoğunlukla buralardaki turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri tüketerek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü”*dür (Kozak vd., 2013:3).

Geçmişten günümüze net ve tek bir turizm tanımı yapılamasa da turizmle ilgili tanımlarda bazı ortak özellikler dikkat çekmektedir ve bu özellikler şöyle sıralanabilir (Öztaş, 2002:16):

- İnsanların sürekli yaşadıkları yerlerin dışında olması,
- Seyahatin geçici bir amaç ile yapılması,
- Seyahatin para kazanmak amacıyla yapılmaması,
- Konaklama sırasında turizm işletmelerinin sunduğu mal ve hizmetlerin tüketilmesi,
- Geçici konaklamadan sonra devamlı olarak yaşanılan yere dönülmesi.

1.2. Turizmin Etkileri

Turizm faaliyeti yarattığı etkilerle “sektör” olarak değerlendirilmektedir (İçöz, 2007:3). Herhangi bir ekonomik faaliyette olduğu gibi turizm endüstrisi de bir dizi olası yarar ve maliyetlerle ilişkilendirilmektedir. Turizm literatüründe; bu etkileri kolaylık olması açısından ekonomik, sosyokültürel veya çevresel olarak sınıflandırmak yaygındır. Bununla birlikte, farklı kategorileri kullanma eğilimi bu etkilerin sıklıkla birbiriyle ilişkili olduğu gerçeğine gölge düşürmemelidir. Örneğin,

turizme verilen olumsuz sosyal tepkiler, algılanan ekonomik ve çevresel maliyetlerden kaynaklanıyor olabilir. Ekonomik etkileri konunun ilk ögesi olarak ele almak bunların sosyokültürel ya da çevresel boyuttan daha önemli olduğu anlamına gelmemektedir. Aksine; bu, destinasyonların ekonomik faydaları turizmi sürdürmede temel mantık olarak ele alma eğiliminde olmaları birincil önemini yansıtmaktadır ve ekonomik fayda ve zararlar diğer kategorilerden daha kolay tespit edilebilmektedir (Weaver ve Oppermann, 2000:248).

1.2.1. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizmin ekonomideki rolü, genellikle, pek çok ülkede başta gelen hizmet sektörünü oluşturan konaklama endüstrisi (kafeler, oteller, restoranlar), dış ve iç seyahat acenteleri ve taşıyıcı firmalar ile sınırlı olarak algılanmaktadır. Ancak, inşaat ve kamu işlerinin yanı sıra sermaye mallarının üretimi de dahil tüm çiftlik, tarım ve endüstriyel üretim alanlarını kapsayan turizm ve eğlence hizmetlerini üretmek için birçok girdi gerektiğinden dolayı turizmin ekonomik etkisi çok daha büyüktür. Turizmin ekonomik etkilerinin değerlendirilmesi, uluslararası ekonomik ve finansal krizlere tepki olarak teşvik politikalarının yürütülmesinde bilgilendirmeye yardımcı olmaktadır. Bu, turizmin merkezi rolünün dikkate alınarak sektörel destek politikalarının uygulanması koşuluyla istikrarlı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik ederek ekonomik canlanmanın itici gücü haline gelebileceğini göstermektedir (Vellas, 2011:3).

Turizm işletmeciliği ve ekonomisi konularında yayınlanan araştırmalarda turizmin ülke ekonomisi için yaratacağı olumlu etkiler şöyle özetlenmektedir (Oktayer vd., 2007:79; Bahar ve Kozak, 2013:174):

- ***Turizm sektörünün ödemeler dengesi üzerindeki etkisi:*** Ödemeler bilançosu, yabancı turistlerin ülkede yaptıkları harcamaları (ülkeye döviz akışını) ve ülkeden yurt dışına çıkan ülke vatandaşlarının yapmış olduğu harcamayı (ülkeden döviz çıkışını) ve sonuçta turizmin ekonomiye olan net katkısını göstermesi açısından önem arz etmektedir. Bu bakımdan, turizmin ödemeler dengesine olumlu etkisinden söz edebilmek için, ülkenin

turizmden elde etmiş olduğu döviz gelirinin, döviz kaybından daha fazla olması gerekmektedir.

- **Gelir yaratıcı etkisi:** Turistlerin seyahat için gittikleri bölgede ya da ülkede konaklama, gezi-eğlence, yeme-içme, ulaşım, alışveriş, hediyelik eşya vb. gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları harcama gidilen yerin ekonomik olarak gelirinin artmasını sağlamaktadır. Gelir etkisi bununla sınırlı değildir. Turizm sektörü, küçük büyük pek çok sektörle ilişkili olduğu için elde edilen turizm geliri bu sektörlerdeki birçok mal ve hizmetin üretim, tüketim, ihracat ya da ithalatına sebep olmaktadır. Böylelikle sağlanan turizm geliri diğer sektörlerdeki üretim faktörü sahipleri (inşaat, tarım, sanayi, diğer hizmet sağlayanlar vb.) tarafından harcanarak ve ekonomi içinde el değiştirerek, diğer faktör sahiplerine de gelir sağlamaktadır. Bu tür gelir ve harcama ilişkisi “*çarpan mekanizması*” olarak da adlandırılmaktadır.
- **İstihdam yaratıcı etkisi:** Turizm sektöründe makinalaşma ve otomasyon olanakları sınırlı olduğundan dolayı, sektörün meydana getirdiği istihdam yoğunluğu diğer sektörlerden daha fazladır. Sektörde emek-yoğun üretimin hakim olduğu için turistik tüketim harcamaları, yüksek oranda doğrudan istihdam etkisi yaratmaktadır. Bunun yanında turizm sektörüne mal ve hizmet sunan yan sektörlerle de yeni iş imkanları sağlayarak dolaylı istihdam etkisi meydana getirmektedir. Bir diğer istihdam türü de market, kuyumcu gibi iş yerlerinde ortaya çıkan istihdam artışının örnek olarak verilebileceği turizmden elde edilen gelirin tekrar harcanmasıyla meydana gelen ek istihdam artışı olan uyarılmış istihdamdır.
- **Turizm Sektörünün Bölgelerarası Dengeli Kalkınmaya Etkisi:** Turizm, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişme sonucunda bölgelerarası gelişme farklılıklarını en aza indirme amacını taşımaktadır. Bölgelerarası kalkınmada dengesizliğin ortadan kaldırılması için tarım ve sanayi faaliyetlerinde yeterli kaynak ve gelişme imkanına sahip olmamasına rağmen zengin turizm potansiyeline sahip bölgelerin planlı ve etkili bir

turizm politikası uygulaması sonucunda turizmde kalkınmaları ve dengeli bir şekilde gelişmeleri sağlanacaktır.

- ***Turizm Sektörünün Diğer Sektörlere Etkisi:*** Turizm sektörü, kendi alt sektörleri olan konaklama işletmeciliği, seyahat işletmeciliği, yiyecek-içecek işletmeciliği gibi alanların yanı sıra tarım, sanayi ve hizmet sektörü gibi diğer sektörlerle de yakın girdi-çıkı ilişkisinde. Turizm gelirlerinin çoğaltan ve katma değer etkisiyle turizm sektöründen elde edilen bir birimlik gelir diğer sektörlerde de gelir artışına sebep olmaktadır. Turistlerin ve turizm sektöründe yer alan birimlerin yaptığı birçok harcama kalemi diğer sektörlerle iş kollarının bu harcamalardan faydalanmasına, yeni iş kollarının açılmasına ve dolayısıyla yeni istihdam olanaklarının ve gelir kaynaklarının doğmasına sebep olmaktadır.
- ***Turizm Sektörünün Altyapı ve Üstyapı Yatırımlarına Etkisi:*** Turistik bölge içerisindeki ulaşım imkanları, garaj, terminal, kamp yerleri, plajlar, kent içi yollar vb. altyapı olanakları turizm arzının bir göstergesidir. Bu olanakların iyileştirilmesi ve turistik standartlara uydurulması turizmin gelişmesi için bir zorunluluktur. Turizmin gelişmesi için önemli olan ve turizmin gelişmesi ile değer kazanan bir diğer unsur da üstyapı yatırımlarıdır. Üstyapı yatırımları genellikle turistik tesisleri ifade etmektedir ve turizm sektörü ekonomide bir üstyapı kurumu olarak yer almaktadır. Turistik üstyapının varlık nedeni turistlerin barınma, beslenme ve eğlenme gibi ihtiyaçlarını karşılamalarıdır. Sonuç olarak bir ülkede ya da bölgede turizmin gelişmesi, alt ve üstyapı olanaklarının nitelik ve nicelik olarak artmasını sağlamaktadır.

Turizmin olumlu ekonomik etkilerinin yanında olumsuz etkileri de mevcuttur. Enflasyon, fırsat maliyetleri ve turizme aşırı bağımlılık bunlardan birkaçıdır. Enflasyon turizm faaliyetleri sonucunda arsa, ev ve yiyecek içecek fiyatlarındaki artışla ilgiliyken, fırsat maliyetleri başka bir ekonomik faaliyet türü yerine turizmle uğraşmanın maliyetini ifade etmektedir. Turizme aşırı bağımlılık sonucunda ise hükümet tarafından turizmin en iyi kalkınma yöntemi olarak görüldüğü ülkelerde başka bir kalkınma stratejisi izlenmediği için turizm talebindeki herhangi bir değişiklik büyük bir ekonomik krize yol açabilmektedir (Mason, 2003:34). Turizmin

diğer olumsuz etkileri arasında mevsimsel dalgalanma, yabancı işgücü etkisi ve dışalım eğilimindeki artış gibi etkiler yer almaktadır (Kozak vd., 2013:82).

1.2.2. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Pek çok farklı kültüre, değer yargılarına, hayata bakış açısına ve inanişına sahip olan insanların aynı anda ve aynı yerde turizm sayesinde bir araya gelmeleri turizmin toplumsal ve sosyal yapı üzerindeki etkisinin önemli bir göstergesidir. Farklı kültürlere sahip insanların bir araya gelmeleri karşılıklı etkileşimi kaçınılmaz hale getirmektedir. Sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyine ulaşan toplumlardan gelen turistler gelişmekte olan ülkelere gittikleri zaman yöre halkı üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler bırakmaktadırlar (Şahin, 2013:24).

İnsanlar turizm sayesinde farklı kültür ve sanatları tanıma imkanına sahip olurlar. Dolayısıyla turizm, farklı kültür ve sanatlar arasında değişimi sağlayan, insanların kültür düzeylerini arttırmaya olanak sağlayan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar kendi kültürleriyle birlikte değişik sanatları karşılaştırarak kendi kültürünü tanıma ve başka kültürlerdeki farklılıkları göz önünde bulundurarak, farklı yaşam tarzlarını görme fırsatı bulurlar. Kültür ve sanat eserlerine sahip olan ülkeler, bu sosyal kaynağı koruma gereğinin ve öneminin bilincine varırlar (Akat, 2008:44).

Turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri şöyle sıralanabilir (Öztaş, 2002:40):

- Turizm meydana getirdiği hareketlilikle kırsal yörelerde kentleşmeyi hızlandırmaktadır,
- Turizm; farklı uluslardan insanların bir araya gelmesini, birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunmalarını ve kültürel etkileşimi sağlayarak toplumlar arası barışı ve hoşgörüyü arttırmaktadır,
- Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere turizmle birlikte kadın ve çocuk haklarında da gelişme görülmektedir,
- Turizm sayesinde toplumda okuma, spor, yeni eğlence ve boş zaman değerlendirme alışkanlıkları gelişmektedir,
- Gelişen turizm, insanlarda çevreye duyarlılığın ve temizlik bilincinin gelişmesini sağlamaktadır,

- Turizm, yeni sivil toplum örgütlenmesine katkıda bulunarak demokratik gelişme için gerekli ortamı hazırlamaktadır,
- Turizm, ülkede yeni istihdam alanları oluşturarak eğitim ve meslek alanlarının gelişmesini sağlamaktadır,
- Turizm, sağladığı ekonomik artış nedeniyle tarihi ve arkeolojik değerlere sahip çıkılması bilincini geliştirmektedir,
- Turizm insanları araştırmaya yönelterek yeni dil öğrenmelerine ve yöre hakkında seyahat bilinci geliştirerek turist kabul eden yörelerinde turizme katılmalarını sağlamaktadır.

Tüm ekonomik sektörlerde olduğu gibi turizmin büyümesi de hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip olmaktadır ve en fazla dikkat çeken konu turizmin zararlı etkileridir. Turizm kötü planlanır, geliştirilir ya da yönetilirse; yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde çok sayıda zararlı etkiye neden olabilmektedir (Youell, 1998:149).

Turizm gelenekleri bozucu bir etkiye sahip olabilir. İnsan, turist olarak ortama girmesiyle moral ve davranış olarak kişiliğinden farklı bir imaja bürünmektedir. Bu da turistin ziyaret ettiği ülke ya da bölgeyi etkilemektedir. Yabancıda normal görülen kişilik, yerli halkta hızla turiste benzeme isteği uyandırır ve bazılarının “*kültürel kirlenme*” olarak adlandırdığı bu durum, giyim-kuşamdan yemek yeme biçimine kadar kendini hissettirmektedir. Turizmin kültüre ihanetine ek olarak “*anticulture*” şeklinde ortaya çıkan bir etkisini de eklemek gerekir. Tur operatörleri turist kabilelerini resim, tarihi eser ve anıtların önünden hiç otobüsten indirmeden geçirerek tarihi şehir turunu 1-2 saatte tamamlamakta böylece kültür en büyük ihanete aracı olmaktadır. Örneğin, 15 günlük bir turda 24 Avrupa ülkesini içeren bir program, turiste o ülkelerin ne tarihi, ne halkı, ne yaşamı, ne de gelenek, zevk ve fikirleri hakkında bilgi verir ve bu da bir anlamda insanların zamanını, parasını, enerjisini turizm adı altında israf etmek demektir. Turizm, ülkeleri ve toplumları “*anonimleştirmek*” tedir. Böylece ülke içinde belirli bir imajı saptamak ve geliştirmek zorlaşır. Ayrıca, turistlerle birlikte olmak, daha fazla tüketim harcaması yapma isteği, doyurulmayan yeni istekleri ve memnuniyetsizlikleri yaratmaktadır (Akat, 2008:45).

Turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkilerinden bazıları aşağıda sıralanmaktadır (Öztaş, 2002:40):

- Yerel halkın sürdürdüğü yaşam biçimini etkileyen turizm, toplumda rahatsızlık oluşturmaktadır. Kendilerini yeni yaşam biçimine ve çevreye alıştırmakta zorlanan halk, hem kendisi çeşitli sorunlarla karşılaşabilmekte hem de sorunlarla karşılaşabileceğini düşünerek bu gelişmeye çeşitli tepkiler gösterebilmektedir,
- Turizmin beraberinde getirdiği aşırı ticarileşme sonucunda yöredeki doğal, tarihi ve kültürel değerler ilgisizlikten veya bilinçsiz kullanımdan dolayı zarar görebilir. Bölgedeki her unsurun gelir getiren bir turistik değer olarak görülmesi; bunlarda telafisi mümkün olmayan zararlara yol açmaktadır,
- Turizmin sebep olduğu yoğunluk ve çeşitli uluslarda meydana gelen yığılma, suç oranında artışlara sebep olmaktadır. Uyuşturucu kullanımı, aşırı alkol tüketimi, kültürel yozlaşma veya gayri ahlaki davranışlar gibi olumsuz faktörlerin yörede yoğunlaşması, suç işleme eğilimlerini arttırmaktadır,
- Yöre halkının, turistlerin belirli bir süre “tatil psikolojisi” içinde ortaya koyduğu davranışları taklit etmeleri ve onlar gibi davranma eğilimleri bir diğer önemli sosyolojik olumsuz etkidir.

1.2.3. Turizmin Çevresel Etkileri

Turizm; doğal, tarihi ve kültürel çevreye bağlı olarak varlığını sürdüren bir endüstridir. Dolayısıyla, turizmin gelişmesi, varlık nedeni olan her türlü çevre değerlerinin korunmasıyla mümkündür (Gündüz, 1999:34). Turizm etkinliği doğanın sunduğu ya da geçmiş yüzyıllardan kalan kaynakların sergilenmesiyle gerçekleştiğinden dolayı; turizmin bu özelliği doğal ve tarihi çevre üzerinde bazı tahribatların yaşanmasına neden olurken, ciddi önlemler alınırsa bu kaynakların korunup geliştirilmesine de olanak sağlamaktadır (Baran, 2015:27).

Turizm çevre üzerindeki zararlı etkilerinin yanı sıra çevresel iyileştirmeler için bir katalizör görevi görebilir. Turizmden elde edilen gelir; turistik mekânlardaki, genellikle turistlerin seyahat etmek için öncelikli motivasyonunu sağlayan, milli doğal parklar ve antik anıtlar gibi inşa edilmiş ya da doğal kaynakların korunmasına

yardımcı olabilir. Turizm geliri, kamuya açık alanlarda çeşitli tesislerin kurulması, (aydınlatma, yayalaştırma, toplu oturma ve çöp bidonları gibi) geliştirilmiş ‘sokak mobilyaları’, geliştirilmiş tabela, yok edilmiş arazinin temizlenmesi ve binaların yenilenmesi gibi faaliyetlerle bir turistik bölgenin genel çevresini iyileştirmek ve böylece turistlere daha da cazip hale getirmek için de kullanılabilir. Bu gibi çevresel iyileştirmeler aynı zamanda yerel topluluklar için de faydalıdır ve turistik bir mekân için olumlu bir imaj yaratmaya yardımcı olarak her türlü içeriye dönük yatırımı daha cazip hale getirir (Youell, 1998:152).

Turizm kötü planlanır, geliştirilir veya yönetilirse yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde çok sayıda olumsuz etkiye neden olabilmektedir. Bu olumsuz etkiler aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Lickorish ve Jenkins, 1997:87-88; Gündüz, 1999:35-47):

- ***Su Kirliliği:*** Turizm bölgelerinde genel olarak görülen su kirliliği sorunları yüzeysel suların (denizler, göller, barajlar ve yapay göllerin) kirlenmesi, akarsuların kirlenmesi, yeraltı sularının kirlenmesi, kıyıların kirlenmesi, su kaynaklarında sıcaklık kirlenmesi, aşırı su tüketimi ile yeraltı ve yerüstü su potansiyelinin zorlanması olarak sıralanmaktadır. Örneğin; eğer bir otel, tatil köyü veya diğer turistik tesisler için düzgün bir kanalizasyon sistemi kurulmamışsa ya da kanalizasyon ağzı yakındaki bir nehir veya kıyı alanına inşa edilmişse fakat düzgün işlemiyorsa, gelen atık su yeraltı sularını ve bu alanı kirletecektir. Bu, otelin atık su sistemini turistlerin yüzme vb. için kullandığı civardaki su alanlarına kurduğu sahildeki tatil köyleri için karşılaşılmayan bir durum değildir.
- ***Hava Kirliliği:*** Turizm genellikle temiz endüstri olarak kabul edilmektedir, ancak belirli bölgelerde turistler tarafından ya da turistler için kullanılan taşıtlardan kaynaklanan aşırı trafik özellikle önemli turistik mekânlarda hava kirliliğine neden olmaktadır. Bu problem, araçların bakımı yanlış yapılan egzoz sistemleriyle yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, havadaki toz ve kir biçimindeki kirlilik, turizm gelişimi düzgün planlanmamış ve geliştirilmemişse veya geçici bir durum yapısıdaysa açık ve tahrip edilmiş alanlardan kaynaklanabilmektedir.

- **Gürültü Kirliliği:** Turizm bölgeleri ve yerleşim alanlarındaki gürültü kirliliği faktörleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir:
  - Ulaşımdan kaynaklanan gürültüler: Kentsel ulaşım gürültüsü (motorlu araçların gürültüsü) ve turistik aktiviteler için kullanılan araçların gürültüsü (kar araçları, motosikletler, motorbotlar vb.),
  - Endüstriyel gürültüler (turizm bölgesinde bulunan endüstrilerin gürültüsü),
  - Şantiye gürültüleri (inşaat ve tamirhane gürültüleri),
  - Eğlence yerlerinden çıkan gürültüler,
  - Kalabalık gürültüleri.
- **Görsel Kirlilik:** Kötü ve uygun biçimde tasarlanmamış bir otel ve diğer turistik tesisler yerel mimariyle uyumsuz olabilir. Kötü planlanmış turistik tesis düzeni, yetersiz veya uygunsuz peyzaj, büyük ve çirkin reklam panolarının aşırı kullanımı ve bakımsız binalar hem turistler hem de bölge sakinleri için çekici olmayan bir çevre yaratabilmektedir.
- **Aşırı Kalabalık ve Trafik Sıkışıklığı:** Özellikle popüler turistik yerlerde turistlerin yarattığı aşırı kalabalık ve trafik sıkışıklığı gibi turist kaynaklı çevresel sorunlar, bölge sakinleri açısından olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir.
- **Alan Kullanım Problemleri:** Doğru planlama ilkelerine göre tarım, yerleşim ya da rekreasyon amaçlı diğer kullanım türleri için daha değerli olan alanlar turizm için ayrılmamalıdır veya belki de sıkı koruma kontrolü altında kalmalıdır.
- **Ekolojik Bozulma:** Ekolojik sorunların birçok türü kontrolsüz bir biçimde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinden kaynaklanabilmektedir. Örneğin turistlerin parklarda ya da koruma alanlarındaki bitki örtüsüne çiğneyerek zarar vermeleri, nadir bulunan deniz kabuklarının, mercanların, kaplumbağa kabuklarının veya diğer türlerin turistler tarafından toplanması, mercanların tekne ve demirleri ile dalgıçlar tarafından kırılıp öldürülmesi (mercan yenilenmesi onlarca yıl gerektirir), deniz yaşamı ve su dolaşımı için önemli yaşam alanları olan bataklıkların doldurulması ile hassas doğal ortamların

turistler tarafından aşırı kullanımıyla ekolojik hasarlara yol açması örnekler arasında verilebilir.

- **Çevresel Tehlikeler:** Mühendislik ve yerleşim açısından zayıf tasarlanmış turistik tesisler; bitki örtüsünün kaldırılması, doğal drenaj kanallarının bozulması vb. nedenlerden dolayı nehirlerde ve kıyı alanlarında heyelan, sel ve çökmeye neden olabilir.
- **Tarihi ve Arkeolojik Alanların Zarar Görmesi:** Çevresel olarak hassas tarihi ve arkeolojik yerlerin aşırı veya kötüye kullanılması; aşırı aşınma, titreşim ve yıkıcı eylemlerden dolayı bu alanların özelliklerini yitirmelerine neden olabilir. Eski yerleşim alanlarında düzenli koruma, bakım ve yenileme; insan yerleşmeleri ve çevre politikalarının değişmez bir parçası olmalıdır.
- **Uygunsuz Atık Tasfiyesi:** Alanı kullanan çok sayıda insan ve bu alanda gerçekleştirdikleri aktiviteler olduğundan dolayı çöplerin yere atılması turizm alanlarında yaygın bir sorundur. Katı atıkların otellerden ve tatil yerlerinden uygun olmayan şekilde atılması çirkin görüntünün yanı sıra çevresel sağlık sorunlarına da yol açabilir.

Çevre, turizm faaliyetlerinin tamamı için zorunlu olan bir kaynaktır. İşletmelerin kısa sürede kar sağlama isteği ve uygulanan plansız turizm politikaları çevre kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır. Bu durum gelecek nesillerin şu anda sahip olduğumuz çevresel kaynaklardan yeterince faydalanamaması tehlikesini ortaya çıkarmaktadır. Turistik değerlerin uzun yıllar boyunca insanlığın hizmetinde olabilmesi ancak sürdürülebilir turizm politikalarının geliştirilip uygulanmasıyla sağlanabilecektir (Baran, 2015:29).

1.3. Sürdürülebilirlik Kavramı

Sanayi devrimi sonrasında yaşanan gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan üretim biçimlerinin doğal, ekonomik ve sosyo-kültürel çevrenin tahribatına yol açması (Kaya, 2015:639) ve son yüzyılda hızla gelişen teknolojinin ortaya çıkardığı çevresel sorunlar, kontrolsüz artan nüfus ve dünyanın kaynaklarının sınırlı olması yeni bir kavram olan sürdürülebilirliğin araştırılmasına ve uygulanmasına neden olmuştur (Gündüz, 2004:58).

Kelime olarak sürdürülebilirlik devamlı olma, daim olma, süreklilik arz etmeyi ifade etmektedir. Ancak sürdürülebilirlik sözcüğü tek başına kullanımdan ziyade daha çok doğal kaynakların kullanımı, hava kirliliği, doğaya bırakılan atıklar, çevre, ekonomi, kalkınma gibi doğrudan insan iradesine ve davranışlarına bağlı kavramlarla ilişkili olarak kullanılmaktadır (Akgül, 2010:135). Dolayısıyla sürdürülebilirlik kavramının tanımları sınırlı değildir ve yaşamsal faaliyetlerle alakalı pek çok konuyla birlikte kullanılıp çeşitli anlamlar yüklenebilmektedir; ancak yapılan ya da yapılacak olan tanımların temel noktasının, kullanıldığı alandaki kaynakların günümüzdeki biçiminin gelecekte de devam edebilmesi veya süreklilik arz edebilmesi olduğunu söylemek mümkündür (Kaya, 2015:640).

Genel olarak sürdürülebilirlik; sürekliliği olan herhangi bir sistemin işleyişinin kesintisiz bir şekilde, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ya da sistemin yaşamsal bağı olan temel kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Çakılcıoğlu, 2013:28).

Sürdürülebilirlik bir şeyin kendi kendini devam ettirebilme kapasitesini ifade etmektedir. Sürdürülebilir bir yaşam, yaşamak için ihtiyacımız olanları alırken diğer insanların gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayabilme potansiyellerini tehlikeye sokmayan, diğer canlılara zarar vermeyen, çevreye uyumlu ve doğal sistemler üzerinde tehdit uygulamayan bir yaşam tarzı anlamına gelmektedir (Demirel, 2010:19).

Doğal, sosyal ve ekonomik konularıyla çok boyutlu bir kavram olan sürdürülebilirliğin ortaya çıkışındaki en önemli neden insanoğlunun doğayı bilinçsiz kullanmasıdır. Bundan dolayı, doğadaki hayvan, bitki ve diğer varlıkların (su, toprak, hava, vb.) korunması ve bilinçli kullanılmalarıyla varlıklarının sürdürülmesinin sağlanması sürdürülebilirlik uygulamalarının önceliğini oluşturmaktadır. Sürdürülebilirlik uygulamalarını gerekli hale getiren ikinci neden, kaynak kullanımındaki bilinçsiz uygulamaların dünyada yarattığı kuraklıklar, göçler, iklim değişikliğiyle su seviyesinin yükselmesinden dolayı bazı insanların yaşadıkları yerleri terk etmesi, açlık tehlikesi ve mültecilerin artması gibi daha sayılabilecek sosyal boyuttaki pek çok sorundur. Sürdürülebilirlik ekonomik boyutta ele

alındığında ise sosyal boyuttaki bazı sorunlar da dahil olmak üzere doğa olaylarının neden olduğu ekonomik kayıplar, kuraklık nedeniyle üretimin düşmesi, küresel ısınmayla enerji ve maliyetlerin artması gibi sorunlar sürdürülebilir kaynak kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Ekonomik, toplumsal ve çevresel boyuttaki sorunlar sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma uygulamalarının neden dünyadaki bütün ülkelerde temel politikalar olarak benimsenmesi gerektiğini daha iyi ortaya koymaktadır (Şahin, 2013:28-30).

1.4. Sürdürülebilir Kalkınma

Gelecek nesillerin de göz önünde bulundurulduğu sürdürülebilir bir yaşamın kurulması devlet politikalarının da bu yönde şekillendirilmesini gerekli kılmakta ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma kavramını ortaya çıkarmaktadır (Durak, 2014:14).

Sürdürülebilir kalkınma; bugünkü nesillerin, gelecek nesillerin imkanlarını tehlikeye atmaksızın kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini mümkün kılan bir kalkınma modelidir. Çevreyi koruyan kalkınma felsefesinin temelini; kaynakların sürekli korunarak değerlendirilmeleri, özellikle yenilenebilen kaynakların kendilerini yenileme sınırları aşılmadan kalkınmaya destek olabilmeleri oluşturmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın özünde; kalkınma ve sanayileşme hedeflerinin ve yöntemlerinin yerküremizin fiziki imkanlarıyla uyuşması öngörülmektedir. Bu sayede, aşırı kaynak israfı önlenerek hem günümüz dünyasında insanların adil bir kalkınma hızına kavuşması hem de gelecek nesillerin dünyasında kalkınmaya imkan tanıyacak kaynakların bulunmasının güvence altına alınması amaçlanmaktadır (Gündüz, 1999:64).

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından 1987 yılında yayımlanan “Ortak Geleceğimiz” (Our Common Future) diğer adıyla Brundtland Raporu’nda sürdürülebilir kalkınmanın hedefleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Çakılcıoğlu, 2013:29-30):

- Büyümeyle canlandırmak,
- Büyümenin kalitesini geliştirmek,

- İstihdam, yiyecek, enerji, su ve sağlık konularındaki temel ihtiyaçları karşılamak,
- Sürdürülebilir bir nüfus seviyesini garanti altına almak,
- Kaynak tabanını muhafaza etmek ve zenginleştirmek,
- Teknolojiyi yeniden yönlendirmek ve riski yönetmek,
- Karar verme sürecinde çevre ve ekonomiyi birleştirmek.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı olarak gündeme geldiğinden beri genellikle ekonomik, çevresel ve sosyal olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır (Harris, 2000:5-6; Gürlük, 2010:87; Demirayak, 2002:4):

Ekonomik Boyut: Ekonomik olarak sürdürülebilir bir sistem; hükümet borcu ve dış borçların yönetilebilirliğini sürdürme ve tarımsal ya da endüstriyel üretime zarar veren aşırı sektörel dengesizliklerden kaçınma amacıyla mal ve hizmetleri süregelen esaslara dayanarak üretebilmelidir.

Çevresel Boyut: Sürdürülebilir kalkınmada çevresel boyut ekosistemlerin dengeli olmasını gerektirir. Ekosistemlerin değişen şartlara uyum sağlayabilmesi amaçlanır. Telafi edilemeyen hasarlar yaratan çevre kirlilikleri biyolojik çeşitlilik kaybına neden olduğundan gelecek nesiller bugünkü biyolojik çeşitliliğe sahip olamayacaklardır ki bu noktada biyolojik çeşitliliğin korunması oldukça önemlidir.

Sosyal Boyut: Sosyal açıdan sürdürülebilir bir sistem eşitlik dağılımını, sağlık, eğitim, cinsiyet eşitliği, siyasi hesap verebilirlik ve katılımı da içeren sosyal hizmetlerin yeterli düzeyde gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.

Aşağıdaki tabloda sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyal boyuttaki ilkeleri yer almaktadır.

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma İlkeleri

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İLKELERİ	
Çevresel	1. Yeryüzünün canlılığının ve çeşitliliğinin korunması 2. Yaşam destek sistemlerinin korunması 3. Yenilenebilir kaynakların sürdürülebilir kullanımı 4. Yenilenemeyen kaynakların kullanımının en aza indirilmesi 5. Çevreye ve canlıların sağlığına verilen zararın en aza indirilmesi 6. Kültürel ve tarihi çevrenin korunması
Ekonomik	1. Uluslar ve nesiller arası adaletin teşvik edilmesi 2. Eşit olmayan değiş-tokuştan kaçınılması 3. Bir grubu zenginleştirmek için bir diğer grubun yoksullaştırılması 4. Gerçek maliyet fiyatlandırılmasının sağlanması 5. Etik olan tedarik ve yatırım politikalarının teşvik edilmesi 6. Maliyet ve yararların eşit dağıtımının desteklenmesi 7. Yerel ekonomilerin desteklenmesi
Sosyal	1. İnsan yaşam kalitesinde gelişimine izin verilmesi 2. Halklar arasında sosyal adaletin desteklenmesi 3. Kültürel ve sosyal bütünlüğün hesaba katılması 4. Kendine güven ve hür iradenin yükseltilmesi 5. Bireyselden uluslararası kadar bütün seviyelerde karar almada işbirliğinin ve katılımın cesaretlenmesi 6. Halkın yetkilendirilmesi ve kapasite artırımı için fırsatlar sağlanması

Kaynak: (Du Plessis, 1998; Aktaran Akgül, 2010:159).

1.4.1. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi

II. Dünya Savaşı'ndan sonra gelişen modern çevre hareketinde sürdürülebilir kalkınma kavramının öncüllerini görmek mümkündür. Birçok yazar, kavramın ilk olarak Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (World Commission on Environment and Development- WCED) tarafından hazırlanan Brundtland Raporu'nda yer aldığını belirtse de bu raporun önemi, sürdürülebilir kalkınma kavramını turizm de dahil olmak üzere daha geniş tematik alanlara yayarak cazip ve zorlu örgütsel değerler dizisi olarak kamusal alana taşımasıydı (Weaver ve Lawton, 1999:9).

Sürdürülebilir kalkınma kavramının tarihsel gelişiminde, kavramın uluslararası tanınırlığı açısından üç önemli gelişmenin daha fazla öne çıktığı görülmektedir. Bu gelişmeler; 1972-Stockholm Bildirgesi, 1987-Brundtland Bildirgesi ve 1992-Rio Dünya Zirvesi'dir (Durak, 2014:19).

İsveç'in Stockholm şehrinde Haziran 1972'de yapılan "Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı" sırasında sürdürülebilir kalkınma kavramından uluslararası alanda ilk kez bahsedilmiştir. "5 Haziran Dünya Çevre Günü" ne adını veren bu konferansın temel çıktısı olan Stockholm Bildirgesi'nde çevrenin "taşıma

kapasitesi” ne dikkat çeken, nesiller arası hakkaniyetli kaynak kullanımını gözeten, sosyal ve ekonomik gelişmenin çevre ile ilişkisini kuran ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini vurgulayan ilkeler sürdürülebilir kalkınma kavramının temel dayanaklarını ortaya koymuştur. Aynı zamanda çok zayıf bir şekilde ifade edilse de sürdürülebilir kalkınmada ‘katılım’ın önemi ve işlevi de ilk kez uluslararası belgelerdeki yerini Stockholm Konferansı’nda almıştır (Demirel, 2010:21-22).

Dünya Kalkınma ve Çevre Komisyonu (WCED)’nin 1987 yılında Norveç Başbakanı Gra Harlem Brundtland’in başkanlığında yapılan toplantısında hazırlanan ve Brundtland raporu olarak da bilinen “Ortak Geleceğimiz” (Our Common Future) raporunda ilk kez sürdürülebilir kalkınma; “gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanaklarından ödün vermeksizin bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmıştır (WCED, 1987: 43). Bu raporun yüksek profilli yazar ve sponsorluğa sahip olmasının yanı sıra bu tanımın prensipte neredeyse herkes için makul, basit ve kabul edilebilir olması da Brundtland raporunun sürdürülebilir kalkınma kavramının yaygınlaştırılmasında gerçek bir katalizör görevi görmesini sağlamıştır (Weaver ve Lawton, 1999:10). İlk defa bu raporda birbirinden farklı gibi görünen *ekonomik büyüme* ve *çevresel koruma* kavramları bir arada kullanılmıştır (Kaypak, 2012:16). Sürdürülebilir kalkınma, büyüme ve çevre gibi konularda evrensel bilinç, Brundtland raporundan sonra artmış ve bu konular daha sık incelenmeye başlanmıştır (Durak, 2014:21).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından Haziran 1972’de düzenlenen Stockholm Konferansı’ndan tam 20 yıl sonra, Haziran 1992’de bir “Çevre ve Kalkınma Konferansı” düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. 1992 Rio Konferansı’nı çevresel problemlerin gündeme getirildiği ilk toplantı olan 1972 Stockholm Konferansından ayıran en belirgin özellik; Stockholm Konferansı sadece hükümet ve devlet düzeyinde gerçekleşirken, Rio Konferansında devletin yanı sıra iş dünyası temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, bilim dünyası ve basın mensuplarının da dahil olduğu on binlerce katılımcı yer almıştır (Kavas ve Sezer, 2002:2). Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde gerçekleştirilen ve “Yeryüzü Zirvesi” olarak adlandırılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED), Birleşmiş Milletler’in en yüksek katılım düzeyine ulaşan toplantısı olma özelliğini korumaktadır ve bu da Rio Zirvesinin

önemini arttırmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, Rio Yeryüzü Zirvesinde tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiş ve bu doğrultuda BM üyesi ülkelerce Zirve'nin temel çıktısı olarak 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarının aşılmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına yönelik ilkeleri ortaya koyan “Gündem 21” kabul edilmiştir. Uluslararası ve ulusların içerisindeki eşitsizliklere, giderek artan yoksulluk, açlık, hastalıklar ve cehalete, ekosistemlerdeki kötüleşmeye dikkat çekilen Gündem 21’de temel ihtiyaçların karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunmasını sağlayacak olan *küresel ortaklık* kavramı gündeme getirilmektedir (Emrealp, 2005:15-16).

Ortak hedeflerin ve gündemlerin benimsenmesi sürecinde, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’ndan on yıl sonra çevrenin korunmasıyla sosyal gelişme ve ekonomik gelişmenin bağlantılı bir şekilde yürütülerek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması konusunun değerlendirilebilmesi için 26 Ağustos-4 Eylül 2002 tarihleri arasında Johannesburg’ta Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi düzenlenmiştir (<http://www.mfa.gov.tr>, 2016).

Sürdürülebilir kalkınmanın gelişiminde ayrıca; Avrupa Birliği tarafından 1992 yılında 5. Eylem Planının kabul edilmesi, 1993’te Birleşmiş Milletler bünyesinde Ekonomik ve Sosyal Konsey (Economic and Social Council) içerisinde Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu (The Commission on Sustainable Development) kurulması, Birleşmiş Milletlerin 1995’de Kahire’de düzenlediği Nüfus ve Kalkınma Konferansı ile 1996’da İstanbul’da düzenlediği İnsan Yerleşimleri Konferansı-Habitat II, 1997’de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının desteğiyle New York’ta düzenlenen Rio+5 Forumu ve iklimin korunmasına yönelik olarak 1997’de Japonya’da düzenlenen Kyoto protokolü gibi gelişmeler de bulunmaktadır (Durak, 2014:22).

1.5. Sürdürülebilir Turizm

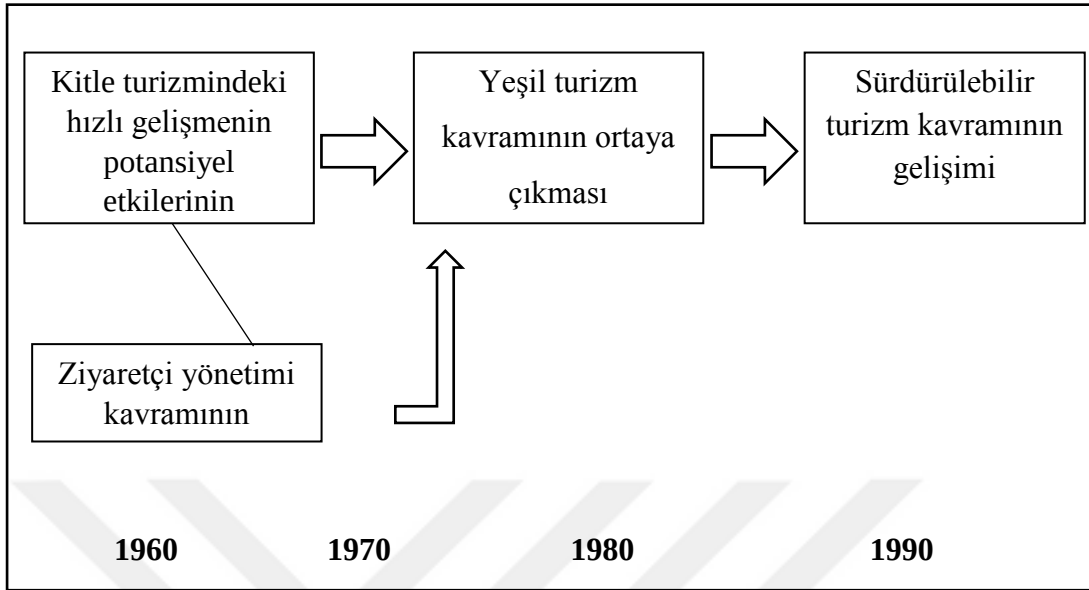
Dünyada hızla büyüyen sektörler arasında yer alan turizmin fiziksel, sosyal ve kültürel çevre üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Kontrolsüz, plansız ve hızlı bir şekilde gelişen turizm,

sınırlı kaynakların belirli bir zaman sonra tükenmesine, bozulmasına ve değerini yitirmesine neden olacaktır. Turizmin neden olduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırma çabaları ile son yıllarda dünyada yaşanan yoğun ve hızlı değişimler, çevre sorunları, dışsallık gibi konular turizm sektöründeki değişimleri de kaçınılmaz hale getirmiştir. Turizmde uluslararası arenada ortaya çıkan yeni akımlar, destinasyonlar ve yeni pazar arayışlarındaki hızlı artış ve rekabet tüm dünyada politik ve ekonomik çevrelerin dikkatini turizme çekmiştir. Dolayısıyla, tahrip edildiği zaman orijinal haline dönüştürülemeyen ve zor yenilenebilen doğal çevre ile doğal kaynakların diğer sektörler kadar turizm sektörü tarafından da kullanılırken “Sürdürülebilirlik” yaklaşımı odaklı olması gerektiği anlayışı ortaya çıkmıştır (Çelik, 2014:10).

1950’lerden beri kitle turizminin turistik yerlerin doğal, ekonomik ve kültürel yapısı üzerindeki artan olumsuz etkilerinden ilk kez Jost Crippendorf tarafından yayımlanan ‘Die Landschaftsfresser’ adlı eserde bahsedilmektedir. 1970 ve 1980’ler boyunca (yumuşak turizm gibi) alternatif bir turizm biçimi yaratma fikri ivme kazanarak, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm ile ilgili ortaya çıkan tartışmaya katkıda bulunmuştur (Pünjer, 2013:10). 1980’lerin sonlarına doğru yeşil turizm kavramı ortaya çıkmıştır. 1987 yılındaki Brundtland Raporu’nun da etkisiyle sürdürülebilir turizm kavramı ortaya çıkmış ve 1990’lı yılların başından itibaren daha yaygın bir biçimde kullanılmaya başlamıştır (Swarbrooke, 1999:9).

1993 yılında Sürdürülebilir Turizm dergisinin (Journal of Sustainable Tourism) ilk sayısının yayımlanması konu hakkında akademik dünyanın artan ilgisini göstermektedir (Pünjer, 2013:10). 2000’li yıllarda ise sürdürülebilirlik kavramı turizm endüstrisi tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Taşçıoğlu, 2016:19).

Şekil 1: Sürdürülebilir Turizm Fikrinin Tarihsel Gelişimi

Kaynak: (Swarbrooke, 1999:8)

Sürdürülebilir turizm terimi daha genel bir kavram olan sürdürülebilir kalkınmadan türetilmiştir. Sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınmanın turizmin belirli bir bağlamına uygulanmış halini ifade etmek için kullanılmaktadır (Garrod ve Fyall, 1998:200).

Sürdürülebilir turizmin yaygın biçimde kabul gören bir tanımı olmamakla birlikte sürdürülebilir turizmi açıklamaya yönelik pek çok farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Sürdürülebilir turizm Brundtland Raporundaki sürdürülebilirlik tanımının turizme uyarlanması olarak düşünüldüğünde “gelecekteki nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetlerinden ödün vermeksizin günümüzde turistlerin, turizm endüstrisinin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm biçimi”dir (Swarbrooke, 1999:13).

Akşit (2007)’e göre sürdürülebilir turizm doğal, çevresel, biyolojik ve sosyokültürel kaynakların korunmasını, kayıpların en aza indirilmesini, turizm alanındaki faaliyetlerin ve bu faaliyetlerin sağladığı kazançların gelecekte de arttırılarak devamını mümkün kılacak turizmdir.

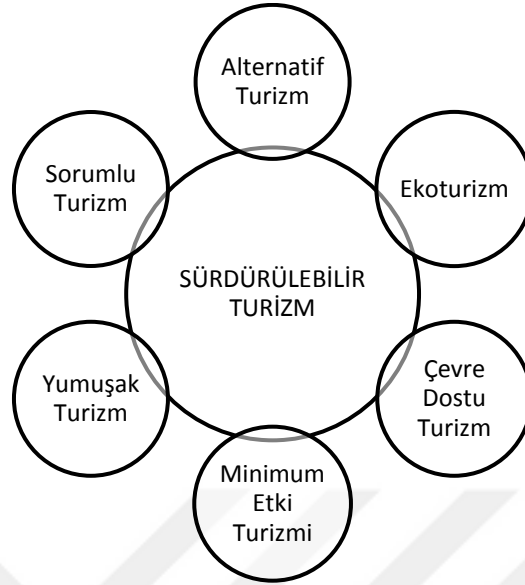
Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nın turizmi sürdürülebilir kılma ihtiyacını vurgulayan tanımına göre sürdürülebilir turizm kısaca; “ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını gözeten; şu andaki ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini tamamıyla dikkate alan turizmdir. Turizmi daha sürdürülebilir hale getirmek turizmin planlanması, geliştirilmesi ve işletilmesinde bu etkileri ve ihtiyaçları hesaba katmak demektir. Bu; kentler, tatil köyleri, kırsal alanlar, dağlar ve korunan alanlarda turizme eşit şekilde uygulanan sürekli bir iyileştirme sürecidir. Her türlü iş ve eğlence turizmine uygulanabilir” (UNEP ve WTO, 2005:12).

Genellikle herhangi bir sürdürülebilir turizm tanımının turizm sisteminin çevresel, sosyal ve ekonomik unsurlarına vurgu yapması beklenmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir turizmi; “ekonomik açıdan uygulanabilen ancak turizmin geleceğinin bağlı olacağı, özellikle fiziksel çevre ve ev sahibi topluluğun sosyal dokusu gibi, kaynakları tahrip etmeyen turizm” olarak tanımlamak mümkündür (Swarbrooke, 1999:13).

Sürdürülebilir turizme ilişkin farklı tanımlar bulunsa da doğal ve kültürel turizm kaynaklarının korunarak devamlılığının sağlanması hedefi tanımların ortak özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürdürülebilir turizm kısaca turizm olayını oluşturan etkenlerin sürekliliğinin sağlanması olarak ifade edilmektedir (Uğur, 2015:24).

Sürdürülebilir turizmi ifade etmek için kullanılan başka terimler de bulunmaktadır. Bu terimlerin hepsi sürdürülebilir turizm ile bir şekilde ilişkili olsa da hiçbirisi onunla eş anlamlı değildir. Bu terimlerin bazıları aşağıdaki şekilde gösterilmektedir (Swarbrooke, 1999:14):

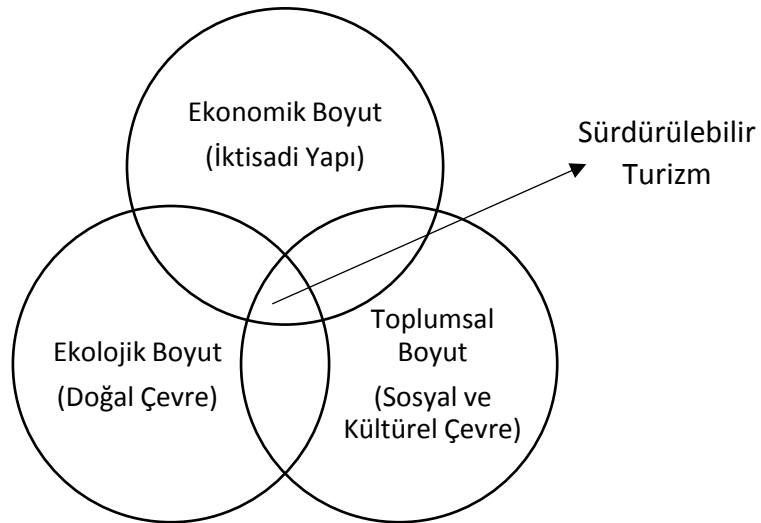
Şekil 2: Sürdürülebilir Turizm ile Diğer Kavramlar Arasındaki İlişki

Kaynak: (Swarbrooke, 1999:14)

Dünya Turizm Örgütü'nün değişik yayınlarında da gelecekteki fırsatları koruyup geliştirirken, bugünkü turistlerin ve turist kabul eden bölgelerin gereksinimlerini karşılayacak turizm olarak tanımlanan sürdürülebilir turizmle yapılması gereken kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin ve biyolojik çeşitliliğin devamlılığı sağlanırken; ekonomik, sosyal ve estetik gereksinimlerin de yerine getirilmesidir. Sürdürülebilir turizm basit bir şekilde aşağıdaki gibi gösterilmektedir.

Şekil 3: Sürdürülebilir Turizm

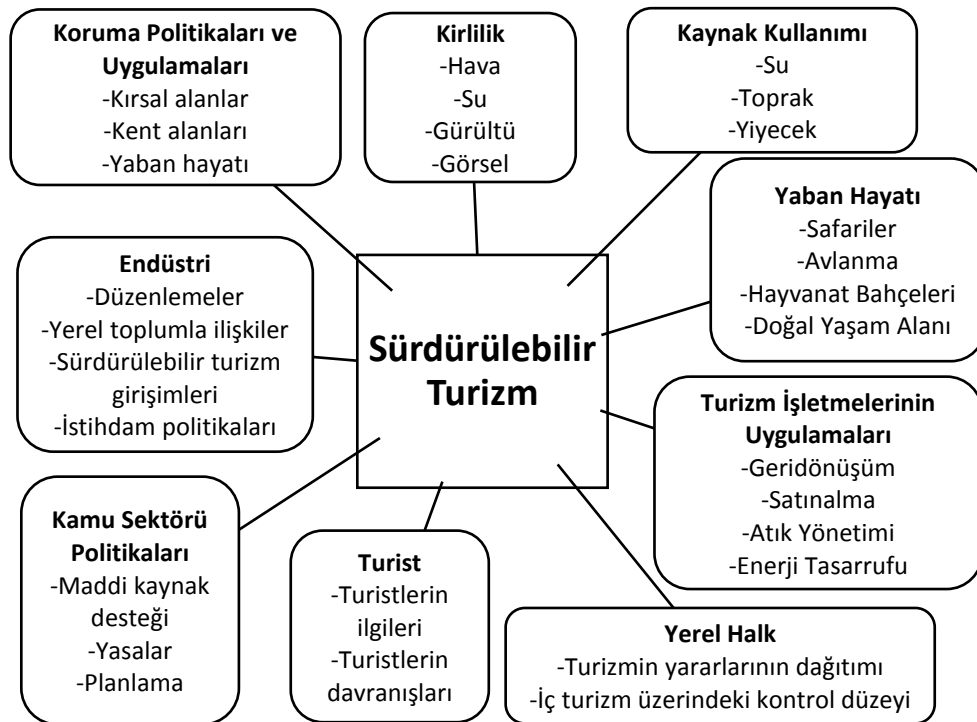

Kaynak: (Roney, 2011:123)

Turizmin ekonomik olarak sürdürülebilirliğinde hedef; turistik faaliyetlerin sürekliliğinin esas olduğu sektörel bir bakış açısıyla ele alındığında, turistik ürünün kalitesinin yükseltilmesi ve mümkün olduğunca da alt yapı yatırımlarının arttırılması, toplantı merkezleri, su parkları yaparak çevrenin düzenlenmesi gibi ürün farklılaştırması yapmaktır. Sürdürülebilir turizmin ekolojik boyutu; doğal çevrenin ve eko-sistemlerin korunmasının öncelikli olduğu, tutucu bir yaklaşımla önerilen, yumuşak turizm, eko-turizm, doğa turizmi gibi değişik isimlerle ifade edilen ve çevreye zarar vermeyen, doğayı koruyan alternatif turizm politikaları üretmeyi içermektedir (Roney, 2011:124). Sosyal unsurlar genellikle soyut ve daha yavaş hızla gerçekleştikleri için sürdürülebilir turizm tartışmalarında en az dikkat çeken bölüm olsa da sürdürülebilir turizmin sosyal boyutu genellikle yerel halkı kapsamaktadır ve eşitlik, fırsat eşitliği ve ahlaki değerler gibi öğeleri içermektedir (Swarbrooke, 1999:69).

Sürdürülebilir turizm, turizm sisteminin pek çok unsurunu içine alan geniş kapsamlı bir alandır (Swarbrooke, 1999:15).

Şekil 4: Sürdürülebilir Turizmin Kapsamı

Kaynak: (Swarbrooke, 1999:16)

Sürdürülebilir turizm kavramında turizmin etkin kullanımı büyük önem arz etmektedir. Turizm için önemli olan çevrelerin sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan birlikte ele alınarak ve buralarda büyüme sağlanarak kullanılması hedeflenmektedir. Temel anlayış, turizmin de tüketilebilecek bir çevreye sahip olduğu, kesinlikle korunması ve dikkatli kullanılması gerektiğidir. Turizm yatırımcısı, kullanıcısı ve yapıları için öncelik doğal çevrenin korunması olmalıdır. Turizm etkinlikleri neticesinde ekonomik kalkınma, çevresel değerlerin korunması ve hatta bu değerlerin artırılması sürdürülebilir turizmin gelişiminde temel amaçtır (Ercan, 2014:54-55).

Turizmin doğal ve kültürel kaynaklara zarar vermeden gelişmesinin önemini kavrayan ülkeler hem sahip oldukları değerlerin gelecek nesillere de aktarılabilmesi hem de ekonomik kazanç sağlanmaya devam edilebilmesi için sürdürülebilir turizm politikalarını benimsemektedirler. Sürdürülebilir turizm; ekonomik kalkınma, doğal kaynakların korunması ve yerel halkın sosyal fayda elde etmesi açısından bir denge unsuru olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda; sürdürülebilir turizm politikaları ve planları neticesinde günümüzde elde edilen faydanın gelecekte de devam etmesi amaçlanmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla çeşitli ilkeler benimseyerek kaynaklarını korumakta, bu ilkeleri ulusal politikalara ve planlara dahil etmektedirler (Alkan, 2015:6692)

Turizm sektörü, sürdürülebilirlik ilkelerine yeterince önem verilmediği takdirde nüfusu hızla artan ve doğal kaynakları hızla tükenen dünyamızda en fazla etkilenecek sektörlerin başında gelmektedir. Günümüzde pek çok yöre doğallığını kaybetmektedir. Ülkemizin içinde bulunduğu Akdeniz havzası da bu yerlerin arasında yer almaktadır. Dünya turist sayısının yaklaşık üçte birini, dünya turizm gelirleri ile yatak kapasitesinin ise yaklaşık dörtte birini elinde bulunduran Akdeniz çanağının bu şartlar altında 90 yıl içinde tamamen kirlenmesi beklenmektedir. Ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları olan sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemeye bu bölgede yer alan gelişmekte olan ülkeler hızlı nüfus artışı, yetersiz sermaye, doğal kaynaklara daha yüksek bağımlılık ve finansal sorunlardan dolayı gelişmiş ülkelere göre daha fazla zorlanmaktadırlar. Aslında orta ve uzun vadede küresel rekabette yer edinebilmek için tek yol yine bu ilkelerin benimsenmesinden geçmektedir. Bu

doğrultuda, sürdürülebilir turizmde gelişme sağlanabilmesi için hükümetlerin bu alanda öncü bir rol üstlenmeleri gerekmektedir. Bunun nedeni (TÜSİAD, 2012:19):

- Sektörün bölünmüş yapısı, KOBİ'lere ulaşımın zorluğu ve koordinasyon ihtiyacı,
- Sürdürülebilirliğin hava, su, diğer kaynaklar ve kültürel miras gibi kamunun yönettiği politika alanları ile ilişkisi,
- Hükümetin elinde sürdürülebilirliği sağlayacak düzenlemeler, teşvik uygulamaları, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması için atılımlar gibi değişik araçların bulunması,
- Sürdürülebilirlik uygulamalarının maliyetli bir süreç olmasından dolayı gelişmekte olan ülkelerde devlet desteğine ihtiyaç duyulması olarak sıralanabilir.

1.5.1. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri

Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için bir takım temel ilkelerin belirlenmesi ve turizm faaliyetlerinin bu ilkelere dayalı olarak yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu ilkeler sürdürülebilir turizm planlamasının ilk aşamasını oluşturmaktadır (Baran, 2015:36). Turizm endüstrisine rehberlik edebilecek ilkeler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Garrod ve Fyall, 1998: 202):

- **Kaynakların sürdürülebilir kullanımı:** Doğal, sosyal ve kültürel kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı hayati önem taşır ve uzun vadeli iş alanlarının yaratılması anlamına gelmektedir.
- **Aşırı tüketimin ve atıkların azaltılması:** Aşırı tüketimin ve atıkların azaltılması uzun yıllar içinde meydana gelen çevresel tahribatların iyileştirme maliyetlerini ortadan kaldırır ve turizmin kalitesine katkıda bulunur.
- **Çeşitliliğin sürdürülmesi:** Doğal, sosyal ve kültürel çeşitliliğin sürdürülmesi ve korunması uzun vadeli sürdürülebilir turizm açısından gereklidir ve endüstri için dayanıklı bir temel oluşturur.

- **Turizmin planlamaya dahil edilmesi:** Turizmin çevresel etki değerlendirmelerini üstlenmesi, ulusal ve yerel stratejik planlama çerçevesine dahil edilmesi uzun süreli canlılığını arttırmaktadır.
- **Yerel ekonomilerin desteklenmesi:** Çok çeşitli yerel ekonomik faaliyetleri destekleyen ve çevresel maliyetlerle değerleri dikkate alan turizm, hem bu ekonomileri korur hem de çevresel tahribattan kaçınır.
- **Yerel halkın turizme katılımının sağlanması:** Yerel toplulukların turizm sektörüne tam katılımı sadece onlara ve çevrenin geneline fayda sağlamaz, aynı zamanda turizm deneyiminin kalitesini de geliştirir.
- **Paydaşlara ve halka danışma:** Turizm endüstrisi, yerel topluluklar, kurum ve kuruluşlar arasındaki istişare uzun süre birlikte çalışabilmeleri ve potansiyel çıkar çatışmalarını çözebilmeleri açısından önemlidir.
- **Personel eğitimi:** Her kademedeki yerel personelin işe alınmasıyla birlikte sürdürülebilir turizmi iş uygulamalarına entegre eden personel eğitimi turizm ürününün kalitesini arttırmaktadır.
- **Sorumlu bir turizm pazarlaması anlayışı:** Turizme tam ve güvenilir bilgi sağlayan pazarlama, destinasyonun doğal, sosyal ve kültürel çevrelerine saygıyı ve müşteri memnuniyetini arttırmaktadır.
- **Araştırma sorumluluğu:** Etkin veri toplama ve analizi kullanılarak sanayi tarafından sürdürülen araştırma ve izleme, sorunları çözmeye yardımcı olması ve destinasyonlara, endüstriye ve tüketicilere fayda sağlaması açısından gereklidir.

Bunlara ilave olarak, Dünya Turizm Örgütü'ne göre turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması için üç temel ilke bulunmaktadır (Sharpley, 2009: 51):

- Turizm gelişiminde anahtar unsur olan çevresel kaynakları en iyi şekilde kullanmak, gerekli ekolojik süreçleri sürdürmek, doğal mirasın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yardımcı olmak,
- Yerel halkın sosyo-kültürel özgünlüğüne saygı göstermek, inşa edilmiş ve yaşayan kültürel mirasları ve geleneksel değerleri korumak ve kültürlerarası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunmak,

- Sürekli, uzun vadeli ekonomik işlemler sağlamak, tüm paydaşlara adil bir şekilde dağıtılan istikrarlı istihdam ve gelir kazanma fırsatlarını, yerel halka sosyal hizmetleri ve yoksullukla mücadeleye katkı sağlamayı içeren sosyo-ekonomik faydalar sağlamak.

Sürdürülebilir turizme ilişki belirlenen tüm bu ilkelerden sonra bazı turizm türlerinin diğerlerine göre daha sürdürülebilir olduğunu söylemek mümkündür. Bu ilkelerin uygulanmasıyla tüm turizm türleri sürdürülebilir hale getirilebilir (İbiş, 2013:15).

Sürdürülebilir turizm kavramına uygun olan ve uygun olmayan turizm çeşitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 2: Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Turizm Çeşitleri

Sürdürülebilir Turizm Kavramına Uygun Turizm Şekilleri	Sürdürülebilir Turizm Kavramına Uygun Olmayan Turizm Şekilleri
• Ekoturizm • Yörenin tarihi ve kültürel çekiciliklerini öğrenmeye imkân sağlayan kültürel turizm • Terk edilmiş alan ve mekânlar için yeni kullanım imkânı sağlayan çekicilikler • Yerel halka gelir sağlayan küçük ölçekli kırsal çiftlik turizmi • Sorumlu turizm (turistlerin seyahatleri süresince çevrenin korunması ile ilgili faaliyetlere katılması)	• Kitlese kıyı turizmi • Fiziksel çevreye zarar veren aktivitelere dayalı seyahatler (dağ bisikleti, kayak vb.) • AIDS vb. hastalıkların yayılmasına neden olan seks turizmi • Avlanma, balık tutma gibi faaliyetlerin kontrolsüz yapıldığı seyahatler • Antarktika, yağmur ormanları gibi hassas çevrelere yapılan kitlese ziyaretler

Kaynak: (Swarbrooke, 1999: 19).

1.5.2. Sürdürülebilir Turizmin Hedefleri

Sürdürülebilir turizmde genel olarak turizmin varlığı için temel kaynağı oluşturan doğal çevreyi olumsuz yönde etkilemeden kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması, yerel ekonominin desteklenmesi ve bu sayede turizmin sürdürülebilir gelişmesinin sağlanması amaçlanmaktadır (Koçoğlu, 2008: 14).

Sürdürülebilir turizmin biyolojik çeşitlilikten ekonomik sürekliliğe kadar pek çok farklı hedefi bulunmaktadır. Sürdürülebilir turizmin hedeflerinin incelenmesi sürdürülebilir turizm kavramının daha kolay ve net bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır (Çelik, 2014: 14).

Sürdürülebilir turizmin 12 hedefi aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (UNEP ve WTO, 2005: 18-19; TÜSİAD, 2012: 20):

Tablo 3: Sürdürülebilir Turizmin Hedefleri

1. Ekonomik Süreklilik	Turizm destinasyonlarının ve işletmelerinin uzun vadede fayda sağlamaya ve büyümeye devam etmesi için süreklilikleri ve rekabetçiliklerini sağlamak
2. Yerel Refah	Ziyaretçilerin yerel harcama oranını arttırmak da dahil olmak üzere turizmin ev sahibi destinasyonuna katkısını azamiye çıkarmak
3. İstihdam Kalitesi	İrk, cinsiyet, engellilik gibi konularda ayrımcılığa mahal vermeden ücret ve hizmet kalitesinin artırılması da dahil olmak üzere turizm tarafından yaratılan yerel istihdam sayısını ve kalitesini arttırmak
4. Sosyal Eşitlik	Yoksullara sunulan fırsatların, gelirin ve hizmetlerin iyileştirilmesi de dahil olmak üzere turizmden elde edilen ekonomik ve sosyal faydanın genele adil bir şekilde dağılımını gözetmek
5. Ziyaretçi Memnuniyeti	İrk, cinsiyet, engellilik gibi konularda da ayrımcılık yapmadan bütün ziyaretçilere güvenli ve tatmin edici bir deneyim sunmak
6. Yerel Kontrol	Turizmin diğer paydaşları ile istişare içerisinde planlama, yönetim ve bölgede turizmin gelişimi konusunda yerel yönetimleri süreçlere dahil etmek ve yetkilerini arttırmak
7. Toplumsal Refah	Sosyal bozulma ve istismara yol açmadan sosyal yapı ve kaynaklara, imkanlara ve yaşam destek sistemlerine erişim de dahil olmak üzere yerel halkın yaşam kalitesini muhafaza etmek ve iyileştirmek
8. Kültürel Zenginlik	Ev sahibi topluluklara özgü kültür, gelenek ve kültürel mirasa saygı duymak ve güçlendirmek
9. Fiziki Bütünlük	Kentsel ve kırsal alanların kalitesini muhafaza etmek ve güçlendirmek ve çevrenin fiziki ve görsel bakımdan bozulmasını engellemek
10. Biyolojik Çeşitlilik	Doğal alanların, habitatın ve yaban hayatının korunmasını desteklemek ve olası zararı asgariye indirmek
11. Kaynak Verimliliği	Turizm firma ve hizmetlerinin gelişim ve işletmesinde sınırlı ve yenilenemeyen kaynakların kullanımını asgariye indirmek
12. Çevresel Sağlık	Turizm işletmelerinden ve ziyaretçilerden kaynaklanan hava, su ve kara kirliliğini ve atık üretimini asgariye indirmek

Kaynak: (UNEP ve WTO, 2005: 18-19; TÜSİAD, 2012: 20).

Sürdürülebilir turizmin hedeflerinin her biri aynı derecede öneme sahiptir. Aşağıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere hedeflerin birçoğu çevresel, ekonomik ve sosyal sorunların ve etkilerin birleşimiyle ilgilidir (UNEP ve WTO, 2005: 19):

- Turizmin ekonomik sürekliliği çoğunlukla yerel çevrenin kalitesini korumaya bağlıdır.
- Ziyaretçi memnuniyeti, ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılama ve fırsatlar sağlama (sosyal bir hedef) ile ilgilidir, ancak aynı zamanda ekonomik sürdürülebilirlik için de çok önemlidir.
- Kültürel zenginlik genellikle sürdürülebilirliğin sosyal alanı olarak kabul edilir, ancak inşa edilmiş çevre ve toplumun doğayla etkileşiminin kültürel boyutları açısından çevresel boyutlarda güçlü bir etkiye sahiptir.
- Esas olarak sosyal bir amaç olarak görülen toplum refahı, örneğin temiz suya erişim açısından, çevresel kaynak yönetimi ile güçlü bir şekilde ilişkilidir.
- İstihdam kalitesi ve sosyal eşitlik konuları, yoksulluğun hafifletilmesi gibi hem ekonomik hem de sosyal sürdürülebilirlik ile yakından ilişkilidir.

1.5.3. Sürdürülebilir Turizm Araçları

Son derece önemli bir istihdam alanı ve döviz kaynağı olan turizmin devamlılığının sağlanabilmesi için ekolojik çevrenin, doğal kaynakların ve kültürel mirasın sürekliliği oldukça önemlidir (Çelik, 2014: 19). Günümüzde turizmde başarılı olmak isteyen ülke ve kurumlar için sürdürülebilir turizm vazgeçilmez bir hal almıştır. Kavramın büyük bir yaygınlık kazanmasına rağmen sürdürülebilir turizme nasıl ulaşılacağı ya da turizm uygulamalarının sürdürülebilir olup olmadığının nasıl anlaşılacağı hususlarında ortaya atılan görüşler çok çeşitli olmakla birlikte çoğunlukla yetersiz kalmaktadır (Demirel, 2010: 32). Sürdürülebilir turizmin gelişimi için her bir destinasyona göre taşıma kapasitesi, çevresel etki değerlendirmesi ve ekolojik ayak izi belirlenmeli ve buna yönelik gerekli denetimler yapılmalıdır (Çelik, 2014: 19).

1.5.3.1. Taşıma Kapasitesi

Sürdürülebilir turizm açısından büyük önem arz eden taşıma kapasitesi sürdürülebilirliğin önemli araçlarından biridir. Kontrolsüz bir büyüme ve kalkınma

çevresel kaynaklar üzerinde bir baskı oluşturduğu için, doğal çevrenin sürekliliği, ziyaretçi memnuniyeti ve gelecek nesillere daha yaşanılır bir ortam bırakmak için taşıma kapasitelerinin belirlenmesi üzerinde durulması gereken bir konudur (Çelik, 2014: 20). Çevresel taşıma kapasitesi; son yıllarda kalkınma planları ve projelerinde, genellikle de planlama ve yönetim literatüründe sıklıkla kullanılmaktadır ve sürdürülebilir gelişme kavramı ile yakın ilişkili olan bu yaklaşımdan çok sık söz edilmektedir (Eser, 2011: 48).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre taşıma kapasitesi: “Aynı anda bir turist konaklama sahasını fiziksel, ekonomik, sosyo-kültürel ve ziyaretçilerin memnuniyet kalitesinde kabul edilemez bir azalmaya neden olmaksızın ziyaret eden insanların azami sayısı”dır (Demirel, 2010: 32).

Avcı (2007)'ya göre taşıma kapasitesi kaynaklara negatif etki yapmadan, ziyaretçi tatminini düşürmeden veya yöre toplumu ekonomisi ve kültürü üzerinde istenmeyen etkiye neden olmayan maksimum kullanım olarak tanımlanabilir.

Taşıma kapasitesi kavramı sürdürülebilir turizm literatüründe yaygın bir kavramdır (Swarbrooke, 1999:29). Taşıma kapasitesi pek çok araştırmacı tarafından değişik biçimlerde tanımlanmaktadır, çünkü taşıma kapasitesinin çeşitli türleri bulunmaktadır (Avcı, 2007: 491; Swarbrooke, 1999: 29):

- **Fiziksel kapasite:** Bir yerin fiziksel olarak ağırlayabileceği turist sayısıdır.
- **Çevresel veya ekolojik kapasite:** Ekolojik taşıma kapasitesi, turizmin fiziksel çevreye etkisinin derecesini ve çevre üzerinde istenmeyen değişimlere neden olabilecek insan faaliyetlerinin sınırını ifade etmektedir. Yani, turizmin doğa üzerindeki etkisinin kabul edilebilir düzeyde olması için sınırların belirlenmesi ile ilgilidir.
- **Ekonomik kapasite:** Yerel halk artan konut ve arazi fiyatları gibi ekonomik sorunlar yaşamaya başlamadan önce ağırlanabilecek turist sayısını ifade etmektedir. Başka bir deyişle, ekonominin turizme dayanma derecesiyle açıklanır. Turizmin bölgeye yararları ve maliyetleri arasındaki dengeyi belirtmektedir.

- **Sosyal kapasite:** Sosyal bozulma ve geri dönülemez kültürel hasar oluşmadan ağırlanabilecek turist sayısını ifade etmektedir. Ev sahibi halkın hoşgörü seviyesini gösterir ve yöre toplumunun kabul etmeyeceği etkileri yapmayan maksimum kullanım düzeyi olarak tanımlanmaktadır.
- **Algılama kapasitesi:** Turist deneyimi kalitesi olumsuz etkilenmeye başlamadan önce bir yerin ağırlayabileceği turist sayısını ifade etmektedir.
- **Altyapı kapasitesi:** Destinasyon altyapısının barındırabileceği turist sayısıdır.

Yukarıda sözü edilen farklı taşıma kapasiteleri birbirleriyle ilişkili olmakla birlikte, belirli düzeydeki turizm faaliyetlerine bağlı olarak, örneğin, ekolojik taşıma kapasitesinin üstüne çıkılırken ekonomik taşıma kapasitesi henüz aşılmamış olabilir. Dolayısıyla, hangi kapasitenin daha önemli olduğunu belirlemek gerekir, ancak böyle bir tercih oldukça tartışmalı bir konudur. Örneğin bir bölgede ekolojik dengenin korunması mı ya da turizmden elde edilen gelir mi daha önemlidir? Farklı turist tiplerinin çevreye duyarlılığının da farklı olduğunu düşünürsek, herhangi bir bölgenin ekolojik taşıma kapasitesini sayısal olarak belirlemek zorlaşmaktadır (Roney, 2011: 99).

Bölgedeki turizmin sınırlandırılması çevresel bozulmanın önlenmesinde en etkili çözümdür. Sınırlandırma ile anlatılmak istenen, bölgenin hangi büyüklükte bir turizm faaliyetini kaldırabileceğinin sınırlarının önceden belirlenmesidir. Turizm gelişiminin sınırlandırılması; aşırı kullanımdan kaynaklanan baskının, destinasyonun doğal kaynaklarının ve kültürel mirasının tükenmesinin önlenmesi için geçerli bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizm ürününün kalitesindeki azalma, turizmden elde edilen gelirlerin de düşmesine neden olacağı için; turizmin sürdürülebilir gelişmesinde, ziyaretçi memnuniyeti ve çevre kalitesinin devamlılığının sağlanması için taşıma kapasitesinin belirlenmesi; günümüzdeki ve gelecek nesiller düşünülerek kaynakların belirlenen kapasite sınırlarının aşılmaması gerekmektedir (Eser, 2011: 43-48).

1.5.3.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) turizm faaliyetlerinin denetlenmesinde başvurulan önemli yasal yöntemlerden biridir. ÇED ekonomik ve sosyal gelişmeye engel olmaksızın, çevre değerlerini ekonomik politikalar karşısında korumak için, planlanan bir faaliyetin sebep olabileceği olumsuz çevresel etkilerin tamamının önceden belirlenerek gerekli önlemlerin alınmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu değerlendirme planlanan yatırıma karar verildikten sonra değil, yatırım kararı verilmeden önce yapıldığı için, önleyici yaklaşımın esas alındığı bir uygulama olarak bilinmektedir. ÇED coğrafyacı, hidroloji uzmanı, çevre bilimci, antropolog, vb. gibi farklı uzmanların işbirliğini gerektirdiği için, değerlendirme için kaynak olacak veri tabanını oluşturmak zordur. Çevreye verilen küçük zararların toplamda önemli bir hale geldiği düşünüldüğünde, küçük işletmelerin çevresel etki değerlendirmesinden muaf olması ise bu uygulama ile ilgili bir diğer sorundur (Butler, 1993; Aktaran: Roney, 2011: 100).

16.12.2013 gün ve 25318 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan ÇED Yönetmeliğinin ana ilkeleri (www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr, 2017) ;

- Çevresel değerlendirme sürecinin planlamayla bütünleştirilmesinin sağlanması,
- ÇED sürecinin, yapımı planlanan projenin ilk aşamalarına uygulanmasının sağlanması,
- Proje sahibinin, çevresel hedeflerle ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmasının sağlanması,
- Proje ile ilgili karar vericilere, proje ve ÇED raporunun bir arada sunulması ile daha sağlıklı karar sürecinin oluşturulmasının sağlanması,
- Projenin ÇED süreci içerisinde değerlendirilmesi sırasında halkın ve ilgili tarafların katılımının sağlanması olarak sıralanmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’ ne göre ÇED: Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile

teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermektedir. Proje alanının ve proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikler, doğal afet durumu, toprak, su, hava, atmosferik koşullar, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi vb. özellikleri göz önünde bulundurulur. Proje aşamasında çevreyi etkileyebilecek muhtemel sorunların belirlenmesi, kirleticilerin miktarı, alıcı ortamla etkileşimi, sera gazı emisyon miktarının belirlenmesi ve azaltılması gibi önlemler alınır. Çevresel Etki Değerlendirmesi uygulanacak projeler arasında mevzuata göre 500 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb. turizm konaklama tesisleri bulunmaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr>, 2017).

Turizm çevre ile sıkı bağlantıları olan bir endüstridir. Turizm yatırımlarının plansız ve kontrolsüz yapılması bölgenin çekicilik özelliklerini yitirmesine ve talebin olumsuz yönde etkilenmesine neden olacaktır. Bu anlamda ÇED raporu turistik faaliyetler sonucunda bozulmanın etkilerini ortadan kaldırmayı değil bozulma oluşmadan engellemeyi hedeflemektedir. ÇED raporu, sürdürülebilirlik kapsamında sera gazı emisyonlarından iklim değişikliği etkilerine kadar detaylı bir inceleme gerektirdiğinden turizm işletmeleri açısından uzun zaman alan ve maliyetli bir süreç olabilmektedir. Ancak, uzun vadeli karlılık, bölge halkına ve yerel ekonomiye katkıları göz önüne alındığında sürdürülebilirlik açısından oldukça önemlidir (Çelik, 2014: 25).

1.5.3.3. Ekolojik Ayak İzi Hesaplaması

Ekolojik Ayak İzi mevcut teknoloji ve kaynak yönetimiyle bir bireyin, topluluğun ya da faaliyetin tükettiği kaynakları üretmek ve yarattığı atığı ortadan kaldırmak için gereken biyolojik olarak verimli toprak ve su alanını gösterir ve “küresel hektar” (kha) ile ifade edilir (Galli vd., 2012: 6).

Çevresel sürdürülebilirliği ölçülebilir kılan Ekolojik Ayak İzi kavramı doğa üzerindeki insan talebiyle doğal kaynak arzı arasındaki dengeyi incelemektedir. Ekolojik Ayak İzi, yararlanılan doğal hizmetlerin dar tanımından yola çıkılarak

ekolojik sürdürülebilirliği belli kategorilerde ölçen bir göstergedir. Mathis Wackernagel ve William Rees tarafından 1990'lı yılların başında geliştirilen bu kavram tarım, hayvancılık, balıkçılık ve orman ürünlerini içeren doğal kaynakların üretimi, karbondioksit Emilimi ve üzerine altyapı kurulacak alan gibi talepleri, bunları karşılamak için gerekli olan biyolojik olarak üretken alan cinsinden tanımlamaktadır. Bir coğrafi bölgenin (ülke, havza, dünya vb.) yenilenebilir doğal kaynakları üretme kapasitenin göstergesi ise biyolojik kapasite olarak ifade edilmektedir. Ekolojik Ayak İzi ile biyolojik kapasite değerleri karşılaştırılarak minimum sürdürülebilirlik ölçütü tanımlanmış olur. Buna göre, toplam EAİ toplam biyolojik kapasiteden daha az olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, sürdürülebilirlik tanımına, ekosistem ve tür çeşitliliği, ekosistemlerin sağlığı, zehirli atıklar ya da yenilenemeyen kaynakların varlığı gibi unsurlar dahil edilmemiş olsa da, burada ele alınan sürdürülebilirlik ölçütü gerekli asgari koşulu ifade ettiği için önemli bir göstergedir (Galli vd., 2012: 12-13).

Küresel ölçekte 2007 yılında, tüketimin toplam Ekolojik Ayak İzi 18 milyar küresel hektar (kha), kişi başına ise 2.7 kha düzeyindeydi. Aynı yılda toplam biyolojik kapasite ise 11,9 milyar kha ve kişi başına 1,8 kha olarak hesaplanmıştır ki bu da 0,9 kha'lık ekolojik açığa işaret eder (Galli vd., 2012: 7). Dolayısıyla turizmin sürdürülebilirliği açısından, ekolojik ayak izi oranını minimuma indirmek hedeflenmektedir. Bu amaçla (Çelik, 2014: 26);

- Doğal kaynakları ekolojik sınırları aşmayacak ölçüde kullanmak,
- Verimli tarım arazilerine turizm tesisleri inşa etmek yerine tarım arazisi olarak kullanmak,
- İşletme restoranlarında mevsimine uygun ve o yörede üretilen meyve sebzeleri tüketmek,
- Otel odalarında balkon kapıları açıldığında otomatik kapanan klima sistemleri kullanmak,
- Misafirleri kısa mesafelerde bisiklet kullanmaya teşvik etmek alınabilecek önlemler arasında sayılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

SİLLE'DE TURİZM

2.1. Sille Adı

Sille, Konya'ya egemen Takkeli ile Karabuğa Dağları'nın arasında yer almıştır. Bu sönmüş yanardağların çevresinde tepeler oluşmuştur. Pek çok olaylara tanıklık eden Gevele Dağı'nın adı, Frigya Tanrıçası "Kibele (Cybe'le)"den gelmiştir (Özönder, 1998: 1).

Sille isminin etimolojik kökeni ve anlamı konusunda pek çok görüş öne sürülmüştür. Sille adının etimolojisine dair bilgiler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- 1- Sille isminin nereden geldiği tam olarak bilinmemekle birlikte İbrahim Hakkı Konyalı Sille'nin adını, Frigya'da ortaya çıkan Sibel dininin şarap tanrısı Dyonizos'un nedimlerinden olan Silen'lerden aldığını belirtmektedir. Silenler Sille ve civarında oldukça fazla olan pınarların yarı tanrılarıdır. Sille ve civarında şarap tanrısı Baküs'ün de mabedi vardır (Konyalı, 1997: 167).
- 2- Sille adı önceleri Roma kumandanı Sylla'ya atfedilmiş olarak ya da Sivas şehrindeki "Zela"nın bir nazırı olarak düşünülmüştür (Özönder, 1998: 1).
- 3- Bu konuda yapılan bazı araştırmalar Sille'nin Azyanikler dönemiyle bağlantılarını ortaya koymuştur. Bu araştırmalara göre Sille, Silen (Silene)'den gelmektedir. Mitolojiye göre Frigya kralı Midas, Silen'i içtiği suya şarap katarak yakalar ve esir eder (Özönder, 1998:1).
- 4- "Sile", "Sele" ve "Selle" kelimeleri piskoposluk merkezi olarak bilinir. Mısır'daki Menzella Gölü ile Ballah Gölü'nü Birbirine bağlayan dar bir vadi aynı isimle anılmıştır (Çaycı, 1996: 310).
- 5- Sille adının "Silenos"dan geldiğini iddia edenler de olmuştur. "Silenos", "Kaynayıp coşarak köpürüp akan su" anlamına gelmektedir. "Sel" şeklinde kullanılan Arapça "Seyl" kelimesi ile yakınlığına dikkat çekilmiştir. Ayrıca Sille'nin bir sel yatağında, dere vadisinde kurulan coğrafi yapısı da bu anlamı desteklemektedir (Özönder, 1998: 2).

- 6- Sümer’de Larsa sülalesinden Leonora Wavley’in adı “Silli Abad” diye geçmektedir ve Sille adının bu isimle de ilgili olabileceği iddia edilmiştir(Özönder, 1998: 2).
- 7- Bunlara ek olarak Sille kelimesinin Siella’dan gelmiş olduğu ve Siella’daki “Si” nin su kelimesinin öz Türkçesi olduğu, “Ella” nın da “Allah” kelimesinden geldiği ve Türkçe köke bağlı olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla Sille’de Bulgar asıllı sülaleler bulunmasına dayanılarak Sille halkının Hristiyan olanlarının bile aslında Türk oldukları ve Sille’nin Eti’ler dahil altı bin yıldan fazla bir süredir bir Türk ili olduğu ileri sürülmektedir (Özönder, 1998: 2).
- 8- Günümüz Türkçesinde de kullanılan Farsça kaynaklı Sille kelimesi, açık elin iç kısmıyla vurulan tokat anlamına gelmektedir (Çaycı, 1996: 310).

2.2. Sille’nin Tarihçesi

Sille’deki en eski yerleşim yeri olan kuzeydeki Sızma Höyüğü’nde M.Ö. 8-7. yüzyıl Frig uygarlığına ait kalıntılar bulunmuştur. Antik dönemde Sylata ya da Sylla olarak anılan Sille’de Roma döneminde yerleşim olduğu, şehir içindeki antik mimariye ait taş eserlerden anlaşılmaktadır. Kentin bu dönemde Efes’ten doğuya uzanan Kral yolu üzerindeki Konya yakınında bir durak noktası olmasından dolayı, aynı yüzyılda Aziz Paul’un Konya’dan geçerken Sille’ye de uğramış olması muhtemeldir. M.S. 4. yüzyılda Efes’in önemini kaybetmesiyle Bizans’ın başkenti olan İstanbul ön plana çıkmıştır. İstanbul’dan Kudüs’e giden yol üzerinde de bulunan Konya bu dönemde Kudüs’e giden hacıların uğrak noktası konumundadır. Büyük Konstantin’in annesi, ilk Hristiyan aristokrat Helene’nin Hz. İsa’nın gerildiği kutsal haçı bulmak için Kudüs’e giderken geçtiği yollarda yaptırdığı pek çok kiliseden biri olan Aya Eleni Kilisesi, Sille’nin bu yol üzerinde olduğunu göstermektedir (Mimiroğlu, 2012: 10).

Bizans döneminde önemli bir gelişme gösteren Konya, Bizans İmparatoru Heraklius (610-641) zamanında Anadolu Tem’inin başkenti haline gelmiştir (Konyalı, 1997: 36). Sille’de de Bizans döneminin önemli eserleri bulunmaktadır. Erken ve geç Hristiyanlık dönemine yakın mabetlerden olan çeşitli manastırlar bu eserlerdendir. Ancak, Sille’nin Bizans tarihlerinde sahip olduğu öneme lâyık biçimde

yer almadığı bilinmektedir. Sille, hak ettiği önemi ve gerçek kişiliğini Selçuklular zamanında kazanmıştır (Özönder, 1998:41).

Selçuklular'ın 1071 yılından sonra Konya'yı ele geçirip başkent yapmaları ile Sille'nin önemi daha da artmıştır. Konya'daki gayrimüslimlerin, şehrin Türk hâkimiyetine girmesiyle şehir dışına yerleştikleri ve en fazla göçün Sille'ye olduğu düşünülmektedir. 3 Temmuz 1097'de I. Haçlı ordusunun Konya'ya gelerek Konya ile birlikte Sille'yi de talan etmesiyle Sultan I. Kılıç Arslan şehri terk ederek dağlara yerleşmiştir. Tarihi kaynaklardan, 1116-1118 yıllarında Konya'ya yapılan Haçlı seferinin dönüşünde ise Konya çevresindeki pek çok Rum'un Bizans ordusu ile beraber İstanbul'a dönmesiyle, bölgedeki gayrimüslim nüfusunun azaldığı öğrenilmektedir. 1146'da Bizans imparatoru Manuel Selçuklu Sultanı Mesud ile yaptığı savaşı kazanarak Konya'yı kuşattıktan sonra Selçuklu ordularıyla Gevele Kalesi dolaylarında tekrar karşı karşıya gelmiştir. Bu saldırılarda Bizans ordusunun Konya dışındaki yerleşim yerlerini yıktığı söylenmektedir (Mimiroğlu, 2012: 10).

III. Haçlı ordusu Konya'yı kuşattığında Sultan II. Kılıç Arslan Gevele Kalesi'ne sığınmıştır, nitekim Haçlılar burayı ele geçiremedikleri için barış istemişlerdir. Tüm bu Haçlı seferleri boyunca, Konya'ya yakın olmasından dolayı Sille ve çevresinin de tahrip edildiği ve bu bölgenin aynı zamanda bu mücadelelerde halkın önemli saklama alanları olduğu anlaşılmaktadır (Sarıköse, 2008: 11).

Anadolu Selçuklu Devleti'nden sonra Konya ve çevresi Karamanoğulları Devleti'nin egemenliğine girmiştir (Mimiroğlu, 2012: 13). Karamanoğulları döneminde de Gevele Kalesi'nin stratejik önemi devam etmiştir. Selçuklular, Karamanoğulları'ndan olan Mehmed, Mahmud, Kasım ve Halil Beyleri Gevele Kalesi'ne hapsedtirmişlerdir. Gevele Kalesi, (Fatih) Sultan Mehmed'in de büyük önem verdiği bir savunma noktasıdır. Sultan II.Mehmet, tekrar baş gösteren Karamanoğlu meselesini kesin olarak halletmek için ordusuyla Konya üzerine yürümüş ve bu ünlü kaleyi kuşatarak Konya'yı tamamen ele geçirmiştir. Konya, Selçuklular döneminde olduğu gibi Osmanlılar zamanında da tarihi İpek ve Baharat yolları üzerinde olmasının sosyo-politik ve sosyo-ekonomik imkanlarını elinde

bulundurmıştır. Dolayısıyla, Konya civarında bulunan Sille de bu imkanlardan büyük ölçüde yararlanmıştır (Özönder, 1998: 50).

19. yüzyılda meydana gelen siyasi ve askeri olaylardan sonra Sille ve civarında devletin yıkılışına kadar başka herhangi önemli bir olay yaşanmamıştır (Sarıköse, 2008: 16).

Fatih Sultan Mehmed, II. Beyazıd, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman ve III. Murad dönemlerinde Konya kazasına bağlı bir köy olan Sille'nin 17. yüzyıldan itibaren idari statüsünün net olmadığı anlaşılmaktadır. En önemli geçim kaynağı buğday, arpa ve hayvancılık olan Sille'de Müslüman nüfusu giderek artmıştır. 19. yüzyılda, Sille'de Ermeni ve Rumların yazlıkları olduğu söylenilmektedir. 20. yüzyılın başlarına ait kayıtlarda; nüfusunun %56'sının Müslüman, %44'ünün Gayr-i Müslüman olduğu görülen Sille'deki Hristiyan halk, 1923'ten sonra gerçekleştirilen nüfus değişim politikası çerçevesinde Yunanistan'a göç etmiştir (Mimiroğlu, 2012: 13).

Tarihte önemli bir ticaret merkezi konumunda olan ve bir dönem nüfusu 8500'e kadar çıkan Sille, bugün oldukça farklı bir görünüme sahiptir. Bunun sebeplerinden biri, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Lozan Antlaşması'ndan önce tüm Anadolu'da başlayan ve daha sonra hızlanan nüfus değişimi (Mübadele) dir (Erdem vd., 2010: 26-27).

Sille'de göçü hızlandıran ve nüfusun giderek azalmasına sebep olan bu mübadele Sille halkını olumsuz etkileyerek sosyo-ekonomik açıdan zarar görmesine neden olmuştur. 1980 yılına kadar nahiye merkezi konumunda olan Sille (Tapur, 2009: 15), 1989'da Selçuklu ilçesine iki mahalle olarak bağlanmıştır. 1995 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından kilise, manastır ve mezarlıkların bulunduğu bölge, birinci derecede arkeolojik sit alanı; esas yerleşim bölgesi ise kentsel sit alanı ilan edilmiştir. Bugün Sille, Konya'nın önemli bir kültür ve turizm merkezi konumundadır (Mimiroğlu, 2012: 13).

2.3. Sille'nin Fiziki Coğrafya Özellikleri

Sille, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinde ve Konya'nın 8 km kuzey-batısında yer almaktadır. Rum kaynaklarında Sullata (Silata) diye geçen Sille dağlık bir arazide, derenin bulunduğu vadinin iki yakasında kurulmuştur. Burası Toros Dağları'nın uzantısı olarak kabul edilen ve sönmüş bir volkan kriterinin kuzey eteğidir. Sille'nin doğusunda Konya merkezi; batısında ve kuzeyinde Kadınhanı ve Ilgın; güneyinde ise Kızılviran (Kızılören) ve Hatıp bulunmaktadır. Sille'nin deniz seviyesinden yüksekliği 1115 metredir. Yüzölçümü ise 1152 metrekaredir. Sille vadisinden doğuya doğru gidildikçe Sille'nin bağlık ve bahçelikleri yer alır ve bu yemyeşil tarım alanı bulunduğu dağın eteklerinden Konya'ya doğru bir yelpaze gibi açılıp yayılarak inmektedir. Kuzeye gidildiğinde ise arazi çoraklaşır ve kumsallaşır. Bu kurak bölgeye “Sille Kır” denilmektedir. Tarıma fazla elverişli olmayan bu bölgede kiremit ve tuğla ocakları bulunmaktadır (Özönder, 1998: 7-8).

Sille, Konya'ya egemen olan Takkeli Dağ ile Kaburga Dağları arasında bulunan Sille Vadisi'nde kurulmuştur. Yerleşim genel olarak Tatköy yakınlarında doğan ve Takkeli Dağ eteklerinden kıvrılarak devam eden Sille Deresi'nin kıyısında, Sille Vadisi'nin güney yamacında gelişmiştir. Vadinin yamaçlarına oyularak yapılan kaya evleri ve kaya kiliseleri Sille'de kurulan ilk yerleşim alanlarını oluşturmaktadır (Aklanoğlu ve Erdoğan, 2011: 123).

Coğrafi konumundan dolayı oldukça engebeli bir arazi üzerine kurulmuş olduğundan arazinin formu, Sille'deki yerleşim karakteri üzerinde etkili olmuştur. Arazinin dik ve engebeli formu; yapılar, sokaklar ve mahallelerin teraslar halinde yerleşimini zorunlu hale getirmiştir. Vadinin ortasından geçen derenin güney yamacından itibaren yapılar, sokaklar ve mahalleler kademe kademe yukarı doğru yükselmektedir (Aklanoğlu ve Erdoğan, 2011: 123).

Sille'de bulunan yeryüzü şekilleri çevredeki dağlar ile Sille Deresi'nin meydana getirdiği plato sahasından oluşmaktadır. Bu dağlardan en önemlileri; Büyük Gevele (1709 m), Küçük Gevele-Takkeli Dağ (1643 m), Kanyaka Tepe'dir. Dağların Konya ovasına doğru uzanan yamaçları, akarsularla yarılmış hafif engebeli plato ve

aşınım yüzeyi halindedir. Sille deresinin ovaya ulaştığı kesimde ise birikinti konisi yer almaktadır (Tapur, 2009: 16).

Sille deresi, kaynaklar ve Sille barajı Sille çevresinde yer alan hidrolojik unsurlardandır. Kaynağını Tepeköy kuzeyindeki dağlardan alan Sille deresi, Sille yerleşmesini kuzey-güney istikametinde ikiye ayırdıktan sonra Konya ovasına ulaşır. Sille yerleşmesi, Sille deresi düzensiz bir rejime sahip olduğu için, bazı dönemlerde derenin suyu çok arttığından sel baskınlarına uğramıştır. Sille barajı, Sille deresinin üzerinde sulama ve taşkın kontrolü amacı ile inşa edilmiştir. Sille barajı, Sille-Konya karayolunun doğusundaki tarım alanları ve bağları kapsayan 260 hektarlık bir alana sulama hizmeti vermektedir (Tapur, 2009: 17).

Jeomorfolojik yapı, Sille'deki iklim özelliklerinin şekillenmesinde etkilidir. Meteoroloji istasyonu bulunmayan Sille'de Konya Meteoroloji İstasyonu'nun verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 11,5 °C, yıllık ortalama toplam yağış ise 326 mm. dir. Sille bölgesine, yazları sıcak ve kurak, kışları sert ve kar yağışlı geçen step iklimi hakimdir (Tapur, 2009: 17). Bahar ayları ılıman ve yumuşak geçer. Kış mevsimi Aralık ayında başlayıp Nisan başına kadar devam etse de Sille'deki üzüm bağları ve meyve bahçeleri soğuktan fazla zarar görmezler. Nisan ve onu takip eden iki ay, vadiye ve tepelere bol yağmur getirir. Dereler coşar, tarım alanları bol bol sulanır. Kuyu, sarnıç ve çeşmelerde sular artar (Özönder, 1998: 9).

Vadinin yukarı ve aşağı kısımları yeşil bitki örtüsü ile kaplıdır. Dar ve az olmasına rağmen tarıma elverişli olan bu alanlarda çok çeşitli meyve ve sebze yetiştirilebilmektedir. Halkın ihtiyacı karşılandığı gibi fazlası da Konya pazarlarına gönderilir. Özellikle vadiden çıkıp Konya'ya doğru inen etekler, üzüm bağları ile kaplıdır. Sınırları Keçimuhsine, Sızma, Malas ve Tat köylerine kadar uzanır. Kaliteli ve mahalleye has üzüm çeşitleri ile ünlüdür. Bunlar arasında Dimnit, Büzgüllü, Kadınparmağı, Kut, Devegözü, Gemri ve Rezaki bulunmaktadır. Vadinin başı ve sonu gibi yamaçları da önceden ağaçlarla kaplıydı, ancak zamanla yok edildikleri için Sille, uzun yıllar sel baskınlarında çok büyük zararlar görmüştür (Özönder, 1998: 9-10).

Sille vadisi ile dağlık ve plato sahasındaki bitki örtüleri farklılık göstermektedir. Plato ve dağlık alanlarda meşe ve çam ağaçları ile vadi tabalarında söğüt, kavak ve çeşitli meyve ağaçlarından oluşan bitki türleri bulunmaktadır. Sille-Konya karayolunun batısındaki ağaçlık bitki örtüsünün tahrip edilmesiyle antropojen bozkır sahaları ortaya çıkmıştır. Bu bölge tarıma elverişli değildir ve halk tarafından Sille Kırı olarak adlandırılmaktadır (Tapur, 2009: 17).

2.4. Sille'nin Tarihi ve Turistik Değerleri

Doğal güzellikleri, havası, otantik mimari yapısı, derin kültürel geçmişi ve coğrafi avantajları binlerce yıllık zengin tarihi ile birleşen Sille, çeşitli dönemlerin kültür, sanat, mimari, folklor, dil ve edebiyatının seçkin eser ve izlerini taşımaktadır. Pek çok tarihi olayda önemli bir yere sahip olan Sille, başta Hristiyanlık döneminden kalan kilise ve manastırlar, Selçuklular ve Osmanlılardan kalma camiler, çeşmeler, köprüler, hamamlar, tarihi Gevele Kalesi ve otantik mimari dokusu ile turizm açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir (Tapur, 2009: 26).

2.4.1. Gevale (Kevele) Kalesi

Konya'nın yaklaşık 9 km. batısında bulunan Gevale Kalesi, 1710 m. yüksekliğindeki Takkeli Dağ'ın zirvesinde yer almaktadır. İlk yapılışının Hitit dönemine kadar uzandığı ileri sürülen kalede Klasik, Antik, Bizans ve Selçuklu dönemine ait izler bulunmaktadır. Tarihte Konya'nın savunmasında önemli görevler üstlenen kalenin eteklerinde kayadan oyularak yapılmış mezar ve mekanlar da yer almaktadır. Yol üzerindeki çeşitli manastır kalıntılarından, Bizans döneminde Aziz Philip tepesi olarak da adlandırılan tepenin dini bir önemi olduğu ve Sille'yle tarihi bir yol ile bağlandığı anlaşılmaktadır. Selçuklu döneminde sultanların av ve eğlence için uğradıkları da bir sarayın da bulunduğu kale, Haçlı ve Bizans akınlarında Selçuklu sultanları tarafından kullanılmıştır. Fatih zamanında Karamanoğulları ile Osmanlı mücadelesinde önemli bir hedef haline gelen eser, gedik Ahmet Paşa tarafından yıktırılmıştır. Konya kenti ve vadisinin en güzel seyredilebileceği yerlerden biri olan ve sur duvarları ile burçlarının zamanın yıkıcı etkilerine dayandığı kalenin içinde sarnıçlar ve çeşitli mekanlar görülebilmektedir (Mimiroğlu, 2012: 24).

Resim 1: Gevale (Kevele) Kalesi

Kaynak: www.selcuklusille.com

2.4.2. Camiler

Sille’de Müslüman nüfusun artışına bağlı olarak cami sayıları da artış göstermiştir. Camilerin çoğu 17. ve 18. yüzyılda inşa edilmişlerdir. 1900’lerin başında 7 cami bulunan Sille’de söz konusu camiler halen varlığını sürdürmektedirler. Bunlar Ak Camii, Çay Camii, Karataş Camii, Kurtuluş Camii, Mezaryaka Camii, Orta Mahalle Camii ve Subaşı Camii’dir. Mimari özellikleri birbirine benzeyen Sille camilerinin neredeyse hepsi moloz taştan inşa edilmiştir ve üst örtüsü ahşap direkli olup çatıları sonradan yapılmıştır. Çeşitli bölümlerinde ve süslemelerde ahşap malzemelerin de kullanıldığı camiler zaman içinde tadilatlar görmesine rağmen eski mimari özelliklerini korumaktadırlar (Tapur, 2009: 26).

-Ak Camii

Ak Mahallededir. Sille’deki en büyük camiidir. Diğer Sille camileri gibi eğimli bir arazide yer almasından dolayı güney ve doğuda fevkani bir yapıda inşa edilse de kuzey ve batıda tek katlı görünümündedir. Kareye yakın planda inşa edilmiş caminin güneyindeki bir kapının üzerinde yer alan üç satırlık kitabe, camiye yapan ustaların Bektaşoğlu Mehmet Usta ve oğlu Ahmet Usta olduğunu ve H. 1280 (M. 1863) yılında yapıldığını bize bildirmektedir. Bektaşoğlu Mehmet Usta aynı zamanda

Mezaryakası Camii’ni de yapan ustadır (Özönder, 1998: 77-78). Minaresi kuzey-batı köşesinde yer alan ve Silles’in en görkemli ahşap mihrap, minber ve kürsülerine sahip olan eserin mihrap ve minberdeki ajur teknikli bitkisel süslemeleri görülmeye değerdir (Mimiroğlu, 2012: 32).

Resim 2: Ak Camii

Kaynak:<http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/126/sille-ak-cami-restorasyonu.html>

-Çay Camii

Sille Deresi’nin güneyinde yer almasından dolayı Çay Camii adıyla bilinmektedir. Silles’in eski çarşı merkezinde bulunurken, çarşının kapanıp boşalması sonucunda bir mahalle camisi görünümünü almıştır. Kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte 1976 yılında Silleli Halil İbrahim sayar öncülüğünde büyük bir tadilattan geçirilmiştir. Camiye ulaşmak için Silles Deresi üzerine betonarme kemerli köprü yapılmıştır. Caminin sanat yönünden dikkati çeken elemanları ahşap sütunlar üzerindeki profilli yastıklar dışında kürsü, mihrap ve mimberdir (Karpuz, 2009: 849-850).

Resim 3: ay Camii

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Karataş Camii

Karataş mahallesinde, buradaki vadinin üst tarafında bulunmaktadır. Burası bir zamanlar Sille'nin ünlü Müslüman mahallelerinden birisidir. Bugün ise sadece bu cami kalmış, çeşme ve yakınındaki mahalleler yok olmuştur. Etrafında yaşayan insan kalmadığı için günümüzde kapalı olan bu cami geçmişte içini dolduran kalabalık Müslüman cemaatin son şahidi gibi ayakta durmaya çalışmaktadır (Özönder, 1998: 81-82)

Moloz taştan inşa edilmiş olan ve harimi üç sahınlı olan eserin sahınlarını oluşturan ayakları Bursa kemerleri ile birbirine bağlanmıştır. Zeminin yükseltilmesi ve mihrap eklenmesi ile cami avlusunun doğu bölümü yazlık bir mescit haline getirilmiştir. Her iki mihrabı, minberi ve vaaz kürsüsü ahşaptan yapılmış olan camide ahşap kesim tekniğinde yapılmış olan çok kaliteli bitkisel süslemeler yer almaktadır. İçindeki el sanatı eserleri yapıyı özel kılan diğer bir unsurdur. Bu eserler arasında mumlar, avizeler, orijinal Sille el dokuması halılar, askılı gaz lambaları ve üzerinde bağış yapanın Osmanlıca künyesinin olduğu kandiller bulunmaktadır. Sadece ramazan ayında teravih namazı kılmak üzere ibadete açılan eser Selçuklu Belediyesi tarafından 2010 yılında restore edilmiştir (Mimiroğlu, 2012: 38).

Resim 4: Karataş Camii

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Kurtuluş (Mormi) Camii

Geçmişte kalabalık bir mahalle olan Kurtuluş mahallesinde bulunmaktadır. Halk arasında “Mormi Camii” olarak bilinen caminin doğu duvarının üzerindeki bir kitabeden H. 1209/M. 1794 yılında inşa edildiği; mihraptaki bir diğer kitabeden ise H: 1258/M. 1842 yılında tadilat gördüğü anlaşılmaktadır. Moloz taş malzemeden inşa edilen caminin harimi üç sahınlıdır. Caminin iç kısmı, sütunları, merdivenleri, mihrap, minber ve vaaz kürsüsü ahşaptandır. Mail ahşap oyma tekniğiyle yapılmış bitkisel süslemelerin bulunduğu cami Selçuklu belediyesi tarafından 2010 yılında restore edilmiştir (Mimiroğlu, 2012: 44).

Resim 5: Kurtuluş (Mormi) Camii

Kaynak: <http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/43/sille-mormi-camii-restorasyonu.html>

-Mezar Yakası (Kayabaşı) Camii

Sille vadisinin kuzey yamacının yukarı kesimlerindeki iki camiden doğuda olanıdır. Konumundan dolayı Sille'nin neredeyse her yerinden algılanabilmektedir. Çevresindeki yerleşim birimi yıkılıp yok olduğu için cami yalnızlığa terk edilmiştir. Günümüzde ramazan aylarında teravih namazları için ibadete açılmaktadır. Kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte doğu duvarında vaaz kürsüsü üzerindeki sıvada bulunan ve vaaz kürsüsü arkılığı üzerinde sülüs hatla tekrarlanmış olan yazıdan, caminin 19. yüzyılda 1868-1869 yılında Bektaş oğlu Mehmet Ağa tarafından yaptırıldığı ya da büyük bir onarımdan geçirildiği kabul edilebilir. Caminin batısındaki çeşmenin üzerinde de 1233 (M. 1818) yılında tamir edildiği yazılıdır (Karpuz, 2009: 884-885).

Son cemaat mahalli doğuda olan cami dört ahşap sütuna bindirilmiştir. XIX. Yüzyılın başında görülen lüzum üzerine, doğu yönünde genişletilen caminin mihrabı,

sütun ve tavan bağlantıları alçı ile tezyin edilmiştir. Caminin minberi gibi vaaz kürsüsü de ahşaptandır. Caminin alt katında zamanında imam evi ve okul olarak kullanılan bir müştemilat bulunmaktadır (Özönder, 1998: 70-74).

Resim 6: Mezar Yakası (Kayabaşı) Camii

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Orta Mahalle Camii

Diğer camilerle ortak mimari özelliklere sahip olan bu cami adını bulunduğu mahalleden almıştır. Günümüze kadar pek çok tamir görmüş ve değişikliklere uğramıştır. Üç sahından oluşan camide ahşap kirişli tavan dört ahşap sütuna bindirilmiştir. Ahşap mihrap Ayete'l-kürsi yazılı bir bordürle çevrilmiştir. Bunun diğer camilerdeki mihraplardan bir farkı Ayete'l-kürsi'nin sonuna "Onlardan bir takımı cennette bir takımı cehennemdedir." ayetinin eklenmiş olmasıdır. Ahşap minberin kapısındaki kitabeden eserin Berber Musa tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Caminin ahşaptan yapılmış mihrap, minber ve sütunları yağlı boya ile boyanmıştır. Mihrabın her iki tarafında camiye vakfedildiklerini gösteren madeni şamdanlar, kandil ve lambalar da orijinaldir (Özönder, 1998: 74-76).

Resim 7: Orta Mahalle Camii

Kaynak: <http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/131/sille-orta-mahalle-cami-restorasyonu.html>

-Subaşı (Kârhâne) Camii

Caminin kapısı üzerinde bir satır halinde Arap harfleriyle yazılı olan kitabede Hacı Musa kızı Hatice adına H. 1290/M. 1873 tarihinde yaptırıldığı yazılıdır. Bunun üzerinde yer alan mermer yazıttan anlaşıldığı üzere caminin 1955 yılında onarım görmesinden dolayı özgün planı hakkında kesin bir bilgi bulunmayan cami bugünkü şekliyle dikdörtgen planlıdır. Mihrap, minber ve kürsünün tümü ile caminin içi ve tavanı yeşil renkte boyanmıştır. Mihrap, minber ve kürsü ahşaptan yapılmış olup diğer Sille camilerinin mimarisine göre daha yalın bırakılmıştır. Cami avlusunda yekpare kayadan oyularak yapılmış dokuzgen bir havuz ile avlu girişinin solunda küçük bir mezarlık bulunmaktadır (Karpuz, 2009: 898-899).

Resim 8: Subaşı Camii

Kaynak: <http://www.selcuklu.bel.tr/haberler/guncel-haberler/1793/sille-subasi-camii-restore-ediliyor.html>

2.4.3. Kilise ve Manastırlar

Sille’de yaşayan Hristiyanların yapmış oldukları ve ibadetlerini yerine getirdikleri pek çok dini mabet ve kilise bulunmaktadır. Bunlar hem Hristiyanlık döneminde hem de Selçuklu ve Osmanlılar döneminde faaliyette olan mabetlerdir. Bakımı da çoğunlukla devlet tarafından karşılanan bu kiliselerde Sille’deki Hristiyan halk dinlerini istedikleri gibi yaşamışlardır. Sille’de bilinen kiliselerin en önemlileri; Ak Manastır, Aya Eleni Kilisesi, Çevrikler Kilisesi, Mezarlık Kilisesi, Hıdrellez Kilisesi, Aşağı Kilise ve Kızıl Kilise’dir (Tapur, 2009: 26).

Sille ve yakın çevresindeki mağara kiliseler inanç tarihi açısından büyük öneme sahiptirler ve ilk Hristiyanların yerleşim yerleri arasında bu kiliseler de bulunmaktadır (Özönder, 1998: 121). Birçoğu kayaların oyulmasıyla yapılan bu kiliselerden Ak Manastır ve Aya Eleni Kilisesi’nin önemi ve ünü ülke sınırlarını aşmıştır. Günümüze kadar ulaşabilen eserlerden bazıları Ak Manastır, Salasorma Mevkii’ndeki Manastır, Aya Eleni, Koimesis Tes Panagias (Banaya), Kiriakon (Hızır İlyas) Kilisesi ile Tepe Şapeli’dir (Mimiroğlu, 2012: 53).

-Ak Manastır

Sille'deki Hristiyanlık dönemine ait en önemli mistik ve teolojik yapılardan birisi, bir bakıma birincisi, Ak Manastır'dır. Yabancı literatürde “Hagios Khariton Manastırı” olarak geçen bu yapı yerlilerde ise “Deyr-i Eflatun diye geçmektedir. Manastırın bulunduğu ve civarındaki tepeler beyaz kireç taşlı ve kumlu dağlardır. Bu yüzden de Konya'yı Antalya'ya bağlayan yolun kıvrılarak yükseldiği tepeye “Akyokuş” denildiği gibi bu manastıra da “Ak Manastır” adı verilmiştir. Ünlü Takkeli Dağ'ın eteğinde bulunan bu otantik eser, Hocacihan'ın yukarısındaki, Akyokuş ile Sille arasındaki vadide yer almıştır. Manastırda bulunan kitabeli mezar taşları Konya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir (Özönder, 1998: 94-96).

Sille'nin dinler tarihindeki önemli yapılarından ve Anadolu Hristiyanlık tarihinin önemli eğitim ve öğretim yerlerinden biri olan Ak Manastır'da bir de kilise bulunmaktadır. Meryem'e ithaf edilen bu kilise vadiye nâzır yamaca oyularak yapılmıştır. Kapısı güneyde olan kilise oldukça geniş ve ferahtır (Özönder, 1998: 100).

Konya'nın 5 km batısında, Sille'nin 2 km güneyinde yer alan, kayalara asılmış bir kilise ve kesiş odalarından oluşan 9-12. yüzyıllara dayanan bir manastırdır. Manastırın en aktif olduğu 12-13. yüzyıllarda Menakibü'l-Ârifin'de anlatılan bir olayda Mevlânâ Celâleddîn-i Rumî'nin oğullarından birisi bu manastır yakınlarında kayalardan yuvarlanmış ve kendisini sakallı bir rahip kurtarmıştır. Mevlânâ uzun süre bu manastırda kalmış ve papazlarla görüşmüştür (Karpuz, 2009: 917).

18-19. yüzyılda manastırı ziyaret eden birçok seyyah tarafından bazı kitabeler yayınlanmıştır. Tam olarak ne zaman terk edildiği bilinmeyen kilisenin önünde eski fotoğraflarda avlu duvarı içinde yapılar görülmektedir. Günümüzde askeri alan içerisinde kalan manastırın ancak kilise bölümü özel izinle görülebilmektedir. Manastırın önünde küçük bir vadi içinde Ayazma suyu vardır. Kilise ve 16 manastır hücresi tüyden yapılmış kayanın doğu yüzüne oyulmuştur. Mevlânâ kaynaklarında Mevlânâ'nın inzivaya çekildiği hücrenin içinde bir mihrap olduğu belirtilmektedir ve bu mescid son zamanlara kadar varlığını sürdürmüştür. Kayalara oyulmuş kilise taş planlıdır ve narteksi yoktur. Doğru taraftan hoosa girilir. Dört ayakla üç salona

ayrılmıştır. Doğu tarafında apsis ve protesis inişleri görülür. Yıldız Sarayı albümlerinde, 9-12. yüzyıllara uzanan yapının 19. yüzyıl sonlarındaki durumu görülmektedir (Karpuz, 2009: 918).

Resim 9: Ak Manastır

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Aya Eleni Kilisesi

Hagios Mikhael ya da Büyük Kilise olarak da bilinen (Mimiroğlu, 2012:59) ve Sille'nin en ünlü kilisesi olan yapı; Sille'nin Subaşı mahallesinde, Tatköy baraj yolunun hemen solunda göl evi tepesinin eteğindeki düzlükte bulunmaktadır. Giriş kapısının üzerindeki Grek alfabesi ile Türkçe yazılmış (Karamanlıca) 1833 tarihli yazıtında, kilisenin 327 yılında Haghia Elena adına yaptırıldığı ve Sultan Mahmut tarafından üçüncü onarımının gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Ayrıca, 1878-1880 tarihlerini taşıyan iki onarım yazıtı da bulunmaktadır (Karpuz, 2009: 920).

Dört serbest destekli, kapalı yunan haçı planlı olan eserin batısında narteks denilen bir giriş bölümü ile galerilere geçişi sağlayan merdivenler; iç kısmında ise apsisin önünde İstanbul'dan getirilen ahşap ustalara yaptırılmış görkemli bir ikonastasis bulunmaktadır. Buraya asılan ikonalar Yunanistan'a götürülmüş, kaybolmuş ve daha sonra Konya müzesine taşınmıştır (Mimiroğlu, 2012: 59).

Kilisenin kubbesinde Pantokrator İsa resmi, kubbe kasnağı ve pandantiflerde eski Ahit Peygamberleri ile Azizlerin, naosta, doğu taşıyıcıları üzerindeki kitabenin iki yanında ise iki din şehidinin resmi işlenmiştir. Aziz Georgios ile Aziz Minas oldukları anlaşılan bu figürler beyaz atların üzerinde gösterilmiştir. Kapı, pencere alınlıkları, kemer çerçevelerinde ve tavanda, alçıdan yapılmış üzeri altın yaldızlı Rokoko tarzında süsler bulunur. Bu süslemelerden naos giriş kapısının üzerinde yer alan kurukafa üzerindeki haç kabartması, apsis ve yan apsis tavanlarında güvercin kabartmaları ilgi çekmektedir (Karpuz, 2009: 921).

Yapı birçok onarım görmesinden dolayı özgün halini kaybetmiştir. Kilise duvarlarının incelenmesinde devşirme malzeme, değişik yapım teknikleri yapının geçirdiği evreleri gözler önüne sermektedir. Kilisenin yüksek tutulmuş kubbe kasnağında, daha çok geç Bizans döneminde görülen değişik biçimli tuğla dizilişlerinden zikzak, baklava ve yıldız motifleriyle karşılaşılır. Yapıdaki fresko ve alçı süslemeler, kubbede görülen tarihe göre 1880 yılında yapılmıştır (Karpuz, 2009: 921).

Giriş kapısının üzerindeki Türkçe kitabenin Rum harfleriyle yazıldığı eser, I. Dünya savaşı sırasında askeri depo ve yaralı askerleri tedavi etmek için kullanılmıştır. Yakın zamana kadar harabe halinde olan kilisenin Selçuklu Belediyesi tarafından gerçekleştirilen ve 2012 yılında sona eren restorasyon çalışmaları ile Aya Eleni Müzesi olarak hizmete girmiştir (Mimiroğlu, 2012: 59).

Resim 10: Aya Eleni Kilisesi

Kaynak: <http://www.hurriyet.com.tr/biraz-rum-biraz-turk-sille-40019784>

-Tepe Şapeli

Sille'den baraja çıkarken sol tarafta, bir tepenin üzerinde inşa edilmiş olan kilise, küçük ebatta olduğu için halk arasında “Küçük Kilise” olarak anılmaktadır. Coğrafi konumundan dolayı Sille'ye hâkim bir yeredir. Doğu-batı yönünde dikdörtgen biçiminde moloz taşlarla inşa edilen kilisenin üzeri beşik tonozla örtülüdür. Çevresinde müslim ve gayrimüslimlere ait olduğu söylenen mezarlıklar bulunmaktadır. Sütü çekilen anneler burayı ziyaret ederek sütlerinin geleceğine inandıkları için “Süt Kilisesi” olarak da bilinmektedir (Özönder, 1998: 113-115).

Resim 11: Tepe Şapeli

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Koimesis Tes Panagias (Banaya) Kilisesi

Sille'nin üst tarafındaki tepelerin eteklerinde kayalara oyulmuş büyüklü küçüklü pek çok kilisenin en meşhuru Banaya Kilisesidir. Vadinin güneyindeki eteklerde bulunmaktadır. Altında bir de bodrumu bulunan kilise, iki kısımdan oluşmuştur. Halk arasında burada bir gece kalanın derdinden kurtulacağına ve bazı hastalıklara iyi geldiğine inanılan kilisede 70 yıl öncesine kadar, gelen hastalar için rahip ve rahibeler tarafından hazırlanmış yataklar bulunduruluyordu. Bu görevliler, hastalara uygun yemekler de hazırlıyorlardı (Özönder, 1998:115, 116).

Kilisenin kuzey duvarında ve kemer yüzeylerindeki freskolar varlığını sürdürmektedir. Freskolarda kilisenin adının geldiği Meryem'in ölüm sahnesi (Koimesis) görülebilmektedir. Kompozisyonun sol tarafında İsa'nın kucağında Meryem'in çocuk ruhu, sağ tarafında ise başları haleli öne hafifçe eğik aziz figürleri bulunmaktadır. Apsis önündeki payeleri birbirine bağlayan kemer karınları ile paye yüzlerinde ayakta, boydan Meryem ve aziz resimleri yer almaktadır (Mimiroğlu, 2012:64).

Resim 12: Banaya Kilisesi

Kaynak: www.selcuklusille.com

-Salasorma Mevkii'ndeki Manastır

Sille'nin güneybatısındaki Salasorma mevkiinde bulunan ve Sille ile Takkeli Dağ'ı birbirine bağlayan bir güzergâhta yer alan manastır, batıya bakan bir yamaçtaki kayanın oyulmasıyla yapılmıştır. Kilise, mezar ve düzensiz planlanan mekanlardan oluşan küçük ebatlı manastırın kilisesi tek neflidir. Kuzey cephesi büyük oranda yıkılmış olan şapel, dikdörtgen planlı bir naos ile apsisten oluşmaktadır. Naos zemininin kuzeybatı köşesinde bir yetişkine ait olan mezar oyuğu bulunmaktadır (Mimiroğlu, 2012: 71).

-Kiriakon (Hızır İlyas) Kilisesi

Sille'nin Subaşı Mahallesi'nde, Papaz Deresi'ne yakın bir konumda bulunan ve kayaya oyularak yapılmış olan kilise kapalı Yunan haçı planlıdır. Batısında dikdörtgen planlı bir giriş bölümü bulunmaktadır. Kuzey, güney ve doğu duvarları at nalı şeklinde kör kemerlerle hareketlendirilmiş olan giriş bölümünün tavanı büyük bir haç kabartması ile süslenmiştir. Dört payeden oluşan haç planı ile köşe odalarından oluşan kilisenin bitişiğinde uzun bir koridora açılan mekânlar bulunmaktadır. 10-11. yüzyıllar arasında inşa edildiği düşünülen ve Hızır İlyas

Kilisesi adıyla da anılan eser, 20. yüzyılda testi atölyesi olarak kullanılmıştır (Mimiroğlu, 2012: 68).

Resim 13: Kirikon (Hızır İlyas) Kilisesi

Kaynak: www.selcuklusille.com

2.4.4. Su Mimarisi

İsmini su tanrısından aldığına dair rivayet bulunmasına ve bir dere vadisinde kurulmuş olmasına rağmen, Sille’de eski zamanlardan beri içme suyu sıkıntısı çekilmiştir. Sille ve çevresinde yapılan araştırmalar, Bizanslılar zamanından beri su ihtiyacının çeşitli şekillerde giderilmeye çalışıldığını ortaya çıkarmıştır (Özönder, 1998: 144).

18. ve 19. yüzyılda oldukça kalabalık bir nüfusa sahip olan ve zengin bir su mimarisi olan Sille’de bugün 2 hamam, 17 çeşme, 1 çamaşırhane ve 1 su kemeri mevcuttur (Mimiroğlu, 2012: 82).

Mormi semtinin üst kısmında yer alan ve halkın “Şeytan Köprüsü” adını verdiği su yolu ve kemeri Bizans devri kalıntılarından birisidir (Özönder, 1998: 144). Diğer su mimarisi örnekleri de hem planları hem de bezeme ve kitabeleri ile Sille’nin zengin kültürel tarihinin tanıklarıdır (Mimiroğlu, 2012: 82).

-Hacı Ali Ağa Hamamı

Aşağı Hamam, Çarşı Hamamı, Ak Hamam, Hacı Ali Ağa Hamamı olarak da bilinen bu eser Sille'nin Konya yönünden girişinde Sille Deresi'nin kuzey kıyısında bulunur. Çifte hamam olarak inşa edilen hamamın erkekler bölümünün doğuda yer alan giriş kapısının üzerindeki yazıta göre hamam, Hacı Ali Ağa tarafından 1884 yılında yaptırılmıştır (Karpuz, 2009: 930).

Çifte hamam kuzey güney yönünde şekillenen bir plan şemasına sahiptir. Doğuda erkekler bölümü, batıda ise kadınlara ait yıkanma yerleri oluşturulmuştur. Erkekler kısmı soyunmalık, soğukluk ve sıcaklık birimlerinden oluşmaktadır. Erkekler kısmının paralelinde yer alan kadınlar bölümü ise aynı plan özellikleri ve yapı malzemesine sahiptir. Bu iki bölüm simetrik bir plana sahiptir ancak soyunmalık kısımlarındaki pencere sayıları eşit değildir. En geniş mekanı soyunmalık birimi oluşturmaktadır. Bu birimin tonoz yapı elemanı ile kaplanmış olması Niğde, Mardin ve Kayseri'deki yapılarda yaygın bir uygulamadır. Hamamın bütününde herhangi bir süsleme programı bulunmamaktadır. Osmanlı Dönemi'nde inşa edilen hamamların hepsinde hakim olan ılık gözlerinin fazlalığı eskimiş olan bu eserde de söz konusudur. Hamamlarda ilk kez Beylikler Dönemi'nde rastlanılan göbek taşı ile soğuk ve sıcak su düzeninin aynı anda sağlanması bu hamamda da görülmektedir (Çaycı, 1996: 311-315).

Resim 14: Hacı Ali Ağa Hamamı

Kaynak: <http://konya.com.tr/portfolio-item/sille-ak-hamami/>

-Subaşı Hamamı

Subaşı mahallesinde Kârhâne adıyla anılan semtte bulunmaktadır. Bugün kullanılmayan hamamın kesin yapım tarihi bilinmese de 1306 yılında inşa edildiği belirtilmektedir. Çifte hamam olarak inşa edilen Subaşı Hamamı bugün özel mülkiyette bulunmaktadır. Soyunmalık, soğukluk, sıcaklık bölümlerinden oluşmaktadır. Soyunmalık yıkılmıştır; soğukluk bölümü dikdörtgen planlıdır ve üzeri pandantifli kubbelerle kapatılmıştır. Sıcaklık bölümleri de pek çok ışıklığı olan büyük kubbelerle örtülmüştür. Ortasında sekizgen göbek taşı bulunan sıcaklık bölümünde kurnalar alçak duvarlarla birbirlerinden ayrılmıştır. Batı bölümündeki sıcaklık doğu bölümündekine göre daha büyük olsa da doğu bölümü ılıkılığı batıdakinden daha büyük yapılmıştır. Kuzeydeki su deposu her iki bölümün sıcaklığını da kapsamaktadır ve üzeri beşik tonozla kapatılmıştır. Subaşı Hamamı bugün kullanılmamaktadır ve üzeri otlarla kaplıdır. İç kısım artık malzemelerin konulduğu depo şeklindedir. Hamamda herhangi bir süs ögesi bulunmamaktadır (Karpuz, 2009: 933-934).

Resim 15: Subaşı Hamamı

Kaynak: <http://www.selduklu.bel.tr/ilcemiz/detay/301/subasi-hamami.html>

-Çeşmeler

Sille'nin yakın çevresinde yapılan araştırmalardan, Sille'nin su ihtiyacının Bizanslılar döneminden beri çeşitli pınarlardan giderilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bunun en ilginç örneği baraj yolunun kuzeyinde bulunan Kurtuluş (Mormi) semtindeki su kemeridir. Bu kemer halk arasında “Şeytan Köprüsü” olarak anılmaktadır. Kemerin yakın çevresinde eski su yolları ve künkler bulunmaktadır (Erdem vd., 2010: 33).

Çeşitli yol ve şekillerle giderilmeye çalışılsa da, artan nüfusun etkileriyle kalıcı bir çözüm bulunamayan su sorunu XVIII. yüzyıldan itibaren başlatılan çalışmalar ile XIX. yüzyılın ortasında Yeşil Efendi'nin gayretleri neticesinde Sille'nin bol ve tatlı içme suyuna kavuşmasıyla son bulmuştur. Sille çeşmeleri genel olarak “Muttasıl” (bitişik) ve “Munfasıl” (ayrı) çeşmeler olarak iki ana mimari grupta toplanabilir. Çeşmeler tek ve birden fazla musluklu olarak inşa edilmişlerdir. Lüleli olanlar da mevcuttur. Sade bir görünüme sahip olan Sille çeşmelerinin çoğunda özlü bilgilerin bulunduğu küçük kitabeler bulunmaktadır (Özönder, 1998: 163).

Dar cepheli, sivri kemerli, yalaklı olan, su hazneleri de bulunan tipik Osmanlı çeşmelerinden olan ve Sille'ye tatlı içme suyu sağlayan çeşmelerin en önemlileri;

Karataş, İstefan (Stefan), Ankereki, Hereki, Çevrikler, Kavaklı, Hassi-oğlu, Nuri Paşa, Veli Paşa, Hacı İsmail Ağa, Çeve-oğlu, Sadettin, Hacı Mustafa Ağa, Takkacı, Çay, İkilli ve Hacı Şaban Çeşmesi'dir (Özönder, 1998:163-173; Tapur, 2009: 28).

-Geysi Evi (Çamaşırhane)

Her evde çeşme bulunmadığı için “Geysi Evi” olarak isimlendirilen Sille'deki tek çamaşırhane Subaşı Hamamı'nın güneyinde yer almaktadır. Çamaşırhanenin avlu duvarı üzerindeki Osmanlıca ve Karamanlıca kitabeden, yapının M. 1786 tarihinde inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Bugün halen Silleli hanımların halı ve kilim yıkamak için kullandığı çamaşırhanenin içinde çeşmesi, dört ocağı ve leğen sekileri bulunmaktadır (Mimiroğlu, 2012: 96).

2.4.5. Köprüler

Sille'de yerleşim bir derenin iki kenarına kurulduğundan, halkın yaşamını kolaylaştırmak için dere üzerine uygun noktalarda köprüler yapılmıştır. Derenin her iki tarafındaki çarşı, pazar, dükkan, sokak ve mahallelerde kadın, erkek, yaşlı, çocuk herkes günlük hayatta bu köprüleri kullanırdı. Köprüler genellikle taştan yapılmış, kemerli köprülerdir (Özönder, 1998: 148-149). Sille'deki köprülerin en önemlisi ve ünlüsü zengin taş işçiliği ile diğer köprülerden ayrılan Mısırlıoğlu Sokak (Taş) Köprüsü'dür. Eski fotoğraflardan ahşaptan yapıldığı anlaşılan diğer köprüler, Sille taşından yapılmış kemerli köprüler ile yenilenmiştir (Mimiroğlu, 2012: 108).

2.4.6. Sille Konağı (Kültür Evi)

Sille İlköğretim Okulu'nun bitişiğinde bulunan konak iki katlıdır ve uzun bir süre okul binası olarak hizmet vermiştir. Daha sonra Selçuklu Belediyesi tarafından restore edilen ve bugün Sille Kültür Evi olarak hizmet veren binada kültürel ve bilimsel toplantılar ile turistik faaliyetler yapılmaktadır (Tapur, 2009: 28).

Resim 16: Sille Konağı (Kültür Evi)

Kaynak: <http://www.selcuklu.bel.tr/ilcemiz/detay/293/sille-kultur-evi.html>

2.5. Sille Yöresindeki Kültürel ve Ekonomik Faaliyetler

Tarihte sosyo-ekonomik yönden gelişmiş, mali ve ticari hayatı oldukça canlı olan Sille, bugün bu önemini büyük ölçüde yitirmiştir. Ticaret başta olmak üzere halıcılık, bağcılık, gülcülük, arıcılık, taş işçiliği, mumculuk, testi ve çömlekçilik gibi çok çeşitli ekonomik faaliyetlerin olduğu Sille’de bugün bu faaliyetlerin büyük bir kısmı önemini kaybetmiştir (Tapur, 2009: 24). Bunda; Konya’ya trenin gelmesi ile Silleli tüccar ve zanaatkârların Konya’ya taşınması, 1922-1923 yıllarındaki mübadele sonrası böyle bir değişikliğe hazır olmayan yerli tüccarların geniş çaplı ticari hayata uyum sağlayamaması ve 1930’lu yıllardaki kıtlık ve kuraklık neticesinde Sille halkının başka yerleri göç etmesi gibi unsurlar etkili olmuştur (Özönder, 1998: 215-216).

Turizm açısından hala antik kent özelliğini koruyan Sillesinin tarihinde saklı olan değerler, bugün insanlar tarafından yeni yeni keşfedilmeye başlanmıştır. Sillesideki Aya Eleni Kilisesi ile mağara kiliseler yerli ve yabancı turistlerin uğrak yerleri olmakla birlikte Silles evlerinin mimari dokusu yöreye otantik bir kent görünümünü vermektedir. Silles ve etrafında bol miktarda bulunan andezit taşı, Silles ve Konya'daki pek çok pek çok tarihi yapının inşasında kullanılmıştır (Tapur, 2009: 25).

2.5.1. Halıcılık

Silles, halılarıyla ünlü bir yerleşim birimidir. Sillesliler hem tarıma fazla yer vermeyen dağlık arazileri hem de sosyo-kültürel hayatlarından dolayı daha çok el sanatlarına yönelmişlerdir. Yakın çevresindeki Lâdik, Obruk, Karapınar, Sarayönü, Kiçimuhsine, Ulumuhsine, Beşare, Nuzumla, Taşpınar gibi halı ve kilim yörelerinden oluşan alanda ve Konya Halıcılığı grubunda özel bir değere sahiptir (Özönder, 1998: 195). 17. yüzyıldan itibaren boyama ve motifleri ile kendine özgü bir tarzda gelişen Silles halıcılığında kırmızı, açık yeşil, açık sarı, siyah, pembe ve krem renkler kullanılmıştır (Tapur, 2009: 25).

Halılarda kullanılan malzemeler Sillesliler tarafından hazırlanır. Babadan oğula geçen bir meslek sırrı durumundaki hazırlama yol ve tekniğiyle sağlanan malzemelerde kullanılan toprak ve kök (bitki) boya Silles civarındaki on bin yıldan beri bilinen meşhur boya ocakları ve zengin bitki örtüsünden elde edilir. Sillesli halıcılar bu doğal potansiyeli en iyi şekilde değerlendirerek halıda ve seccâdede kullanmışlardır. Silles halıcılığında boya işlerinde kullanılan ve belli bir döneme kadar dokuma boyacılığının temelini oluşturan bitkilerin arasında cehri özel bir öneme sahiptir. Dokuma malzemesine güzel bir sarı renk ve aynı zamanda parlaklık veren cehri, daha çok volkanik arazide yetiştirilir (Özönder, 1998: 197).

Silles halıları, civarda dokunan halılar gibi göbekli ve kırmızı rengin hâkim olduğu halı türüdür. Kendilerine ait çeşitli yöntemlerle dokunan halılarda İslam öncesi ve sonrasına ait çeşitli fikir ve kültür etkinliklerinin izleri göze çarpar. Genelde çift olarak dokunup satılan Silles halıları motif, renk ve dokunuş özellikleriyle oldukça farklıdır. Geleneksel Türk halı dokumacılığına özgü olarak

bilinen Gördes (Türk) düğümü kullanılmaktadır. Düğüm sıraları arasına iki sıra atkı atılır. Halı saçakları bükülmüş şekilde kullanılır. Genellikle yöreye özgü, kurulup kaldırılabilen, ahşap ıstar tezgâhlar kullanılır. Sille halıları, yaşayan insanların çeşitliliğinden kaynaklanan evrensel özelliği ve farklı coğrafyası ile özgün bir motif karakterine sahiptir. Sille halılarında desen karakterine göre ürün isimleri; yolluk, eyer örtüsü ve seccade halılar olarak sınıflandırılmıştır (Akan ve Kayabaşı, 2008: 4-5).

Halı seccadelerde çoğunlukla cami, türbe, Mevlana dergâhı gibi mimari eserler ile Osmanlı dönemi kağıt para resimleri işlenmiştir. Sille halıları özel koleksiyonların ve müzelerin önemli eserleri arasında bulunmaktadır. Yüzlerce tezgâhın bulunduğu ve bu tezgâhların halk için başlıca geçim kaynaklarından biri olduğu zamanlardan son yıllarda yavaş yavaş halıcılığın eski önemini kaybettiği zamanlara gelinmiştir. Bugün pek çok halı tezgâhı evlerden sökülerek dokumacılık büyük ölçüde sona ermeye başlamıştır (Tapur, 2009: 25).

2.5.2. Mumculuk

Sille’de hayvanın iç yağından yapılan mum imalatı yüzyıllar öncesine dayanan ekonomik bir faaliyettir. Sille’de üretilen mumlar hem ulusal hem de uluslararası alanda önemli bir yere sahiptir. Sille’de uzun bir geçmişi olan mumculuk bugün bir atölyede devam etmektedir. Türkiye’de mum ihracatında önemli bir yere sahip olan bu fabrikada fener, şamdan, yaş günü ve pasta mumları gibi günlük kullanılan mumların dışında isteğe bağlı özel tasarlanmış mumlar da imal edilmektedir (Tapur, 2009: 26).

2.5.3. Testicilik ve Çömlekçilik

Konya ve çevresinde çanak ve çömlek üretiminin tarih öncesi dönemlere kadar uzandığı bilinmektedir. Yerel hammadde zamanına ait teknik ve süsleme kompozisyonları ile şekillenen ve bugün de devam eden bu üretimin tarihinde Sille önemli bir yere sahiptir. Konya başta olmak üzere yakın çevresine pişmiş topraktan yapılmış ürünler gönderen önemli bir merkez haline gelen Sille, son yetmiş yılda iki yüze yakın usta çıkarmıştır. Bu ustalar hem Sille’de hem de Anadolu’nun birçok yerindeki imalathanelerde sanatlarını icra etmişlerdir. Küp, testi, saksı, kiremit, tuğla

ve tandir; Kârhâne adı verilen çanak çömlek atölyelerinde üretilen başlıca ürünlerdir. Bugün bu Kârhânelerden yalnızca birkaç tane kalmıştır ve en ünlüsü Kiriakon (Hızır İlyas) Kilisesi'nin bulunduğu kaya oyma komplekste kurulan atölyedir. Özgün biçim ve süslemeli pişmiş toprak eserler, bugün Sille'de sadece bir usta tarafından üretilmektedir (Mimiroğlu, 2012: 144).

2.5.4. Taş İşçiliği

Sille'nin güneydoğusundan güney batısına kadar uzanan dağlar andezit olarak bilinen Sille taşlarından oluşmuştur. Öncelikle bina temellerinde kullanılan Sille Taşı, taş ocaklarından çıkarılmaktadır. Yüzlerce aile 1990'lı yılların sonuna kadar Sille'nin ekonomisinde önemli bir yere sahip olan ve o zamanlar 30 civarında olan bu taş ocaklarından geçimini sağlamıştır. Yüzlerce aile de taş ocaklarının getirmiş olduğu iki yeni iş kolu olan nakliyecilik ve inşaat ustalığı ile uğraşmıştır. Sille taşının aranan taş olması gibi Konya çevresinde de Silleli taş ustaları aranan ustalar olmuşlardır. Sille Taşı yaklaşık 2000 °C ısıya dayanıklı olduğu için tuğla fabrikaları, kireç ocakları, etliekmek fırınları, pide ve taş ekmek fırınlarının tabanlarında; iyi bir yalıtım yapıldığı zaman kışın sıcak, yazın serin bir ortam sunduğu için yapı inşasında kullanılır. Sille Taşı ayrıca, restorasyon ve dekorasyon işleri ile kaydırmazlık özelliğinden dolayı yüzme havuzu kenarlarında da kullanılmaktadır (www.silletasi.com, 2017).

Yumuşak yapılı bir tür granit olan Sille Taşı, yörede gayet yaygın bir kullanım alanına sahiptir ve nispeten sert ve dayanıklı türleri de mevcuttur. Konya ve çevresindeki birçok mimari eserin inşa malzemesi olan "Ken (Kân) Taşı", "Sille Taşı" olarak bilinmektedir. Sille dağları ve nehir yatağı, değerli taşlar yönünden de zengindir. Silleli bazı sanatkârlar etraftan buldukları değerli taşları atölyede yontarak ve süs, el, ev eşyası haline getirerek satmaktadırlar. Konya ve çevresindeki sivil, dinî ve askerî yapıların pek çoğunda ünlü Silleli usta ve amelelerin katkısı bulunmaktadır (Özönder, 1998: 205-206).

2.5.5. Bağcılık

Sille, Konya'daki önemli bağ alanlarından birisidir. Sille'deki önemli ekonomik faaliyetlerden biri olan bağcılığın tarihi Frigler zamanına kadar

uzanmaktadır. Sille'deki bağlar genellikle eski yerleşim yerinin güneyinde ve batısında bulunmaktadır. Dimnit, Büzgülü, Kadın Parmağı, Deve Gözü, Germi, Ak Üzüm ve Kut Sille bağlarında yetiştirilen üzüm türlerindendir. Dimnit üzümü kayıtlara göre Frigler zamanından beri yetiştirilmekte olup, şarap ve pekmez yapımı için uygun bir üzüm türüdür. Sille'de eskiden neredeyse her ailenin bir bağ alanı vardı, ancak bu bağ alanları nüfusun azalması ve halkın sosyo ekonomik yapısında meydana gelen değişikliklerle büyük ölçüde ortadan kalkmıştır ve bugün eski bağ alanlarında sadece hobi amaçlı bağcılık yapılmaktadır (Tapur, 2009: 25).

2.5.6. Tarım ve Hayvancılık

Kayıtlı belgelerden, Sillelilerin tarıma fazla rağbet etmedikleri, genelde ticaret ve zanaatla uğraştıkları anlaşılmaktadır. Sille, sahip olduğu bu farklı ekonomik yapısı ile Konya'da farklı özellikte bir yerleşim birimi olmuştur. Zaten; sahip olduğu fiziki coğrafya özellikleri, iki dağ arasında vadi içinde bulunması, Sille merkezde tarım arazilerinin sınırlı olması burada tarımın gelişmesini engellemiştir (Sarıköse, 2008: 243).

Sille ve çevresinde eskiden beri önemli bir ekonomik faaliyet olmayan tarım ve hayvancılık, sadece günlük ihtiyaçları karşılayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Sille civarındaki yamaçlarda meyvecilik daha önemli bir faaliyet olarak öne çıkmıştır. Meyvecilik, bağcılık, tahıl tarımı, büyük ve küçükbaş hayvancılık Sille ve çevresinde yürütülen tarımsal faaliyetlerdendir (Tapur, 2009: 25).

2.5.7. Turizm

Doğal güzellikleri, temiz havası, tarihi ve turistik değerleri, otantik mimari dokusu ve derin kültür birikimi coğrafi avantajlarıyla birleşen, Bizanslar döneminde olduğu gibi bugün de mesireliği ile ünlü olan Sille; çeşitli dönemlerin kültür, sanat, mimari, folklor, dil ve edebiyatının seçkin eser ve izlerini taşımaktadır (Tapur, 2009: 26).

Hem Yahudilik hem de Hristiyanlık tarihi açısından pek çok önemli olaya ev sahipliği yapan Sille'de, bu inançların çeşitli hatıraları halen mevcuttur. Konya ve çevresi İslam kültür ve medeniyeti etkinliklerinin başkenti olduktan sonra Selçuklu, Beylik ve Osmanlı tarihindeki birçok sosyo-politik, sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik

olaylara da tanıklık etmiştir. Genellikle olumlu, bazen de olumsuz bu tarihi olaylarda önemli bir yeri olan Silile'deki tarihi yapılarda da bu olaylara dair pek çok bilgi, belge ve şahitler bulunmaktadır (Özönder, 1998: 343).

Sille'de başta Hristiyanlık döneminden kalan kilise ve manastırlar olmak üzere, Selçuklular ve Osmanlılar'dan kalma camiler, çeşmeler, köprüler ve hamamlar otantik mimarisi ile turizm açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir (Tapur, 2009: 26).

Sille sahip olduğu tüm bu doğal güzellikler, tarihi yapılar ve imkanlarının yanı sıra halıcılık, pişmiş toprak işçiliği, taş işçiliği, zengin etnografik, folklorik ve kültürel birikimleri ile Konya'nın yanı sıra bir bakıma İç Anadolu Bölgesinin de önde gelen turizm potansiyellerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Silile ile ilgili yapılacak yayınlar, Silile'de düzenlenecek bilimsel toplantılar ve turların bu zengin potansiyelin hem yurt içinde hem de yurt dışında daha iyi tanınmasını sağlaması beklenmektedir (Özönder, 1998: 350).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİLLE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL HALKIN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

Bu bölümde problem cümlesi, araştırmanın amacı, hipotezleri, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları, modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanması, sürdürülebilir turizm ve Silile ile ilgili literatür bilgilerine yer verilmiştir.

3.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmada “Sille’de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşleri bazı kişisel özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranacaktır.

Araştırmada, yerel halkın kişisel özellikleri olarak; cinsiyet (erkek, kadın), yaş (18-29, 30-45, 46-64, 65 ve üzeri), medeni durum (evli, bekar), meslek, eğitim durumu (ilköğretim, lise, ön lisans, lisans, lisansüstü), aylık gelir (1000 TL ve daha az, 1001-2000 TL, 2001-3500 TL, 3501 TL ve üzeri), Silleli olma durumu (evet, hayır) ve Sille’de yaşama süresi (1 yıldan az, 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-19 yıl, 20 yıl ve üzeri) alınmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Sille’de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşlerini belirlemek ve yerel halkın sürdürülebilir turizmle ilgili görüşlerinin bazı değişkenlerle ilişkisini ortaya koymaktır.

3.3. Hipotezler

Belirtilen amaç doğrultusunda araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir.

H₁ : Cinsiyet ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₂ : Yaş grubu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₃ : Medeni durum ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₄ : Eğitim durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₅ : Aylık gelir ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₆ : Silleli olma durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H₇ : Sille’de yaşama süresi ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

3.4. Araştırmanın Önemi

Anadolu uygarlıkları içinde çok özel bir yeri bulunan, kültürlerin bir arada yaşadığı bir mekan olan Sille, doğal silueti ve bu silüetle birleşen tarihi zenginlikleri ve turistik çekicilikleri ile ulusal ve uluslararası öneme sahip bir yerleşim yeridir (www.kulturportali.gov.tr, 2017).

Sille ve civarı, çok uzun yıllardan beri yerli ve yabancı araştırmacıların, seyyahların dikkatini çekmiş ve Sille ile ilgili çeşitli araştırmalar ve yayınlar yapılmıştır. Ancak; Sille ile ilgili literatürde yer alan pek çok farklı çalışma olmasına rağmen, Sille’deki turizm faaliyetlerini yöre halkının görüşlerini de dikkate alarak değerlendiren bir çalışma bulunmamaktadır.

Sille’deki mevcut turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesine yönelik yapılan bu çalışma, yöre halkının Sille’de yürütülen turizm faaliyetleriyle alakalı görüş, öneri ve eleştirileri doğrultusunda yöredeki turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yöre halkının Sille’deki turizmle ilgili görüşlerini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

3.5. Sayıtlar

1. Sille’de sürdürülebilir turizm konusunda yerel halkın görüşleri ölçülebilir niteliktedir.
2. Araştırmaya katılan yerel halkın verdikleri cevaplar, onların gerçek düşüncelerini yansıtmaktadır.

3.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 28.06.2017-13.07.2017 tarihleri arasında Sille’de bulunan yerel halktan kişilerle sınırlıdır.
2. Araştırma, araştırma yöntemi ile sınırlıdır.

3.7. Araştırma Modeli

Bu araştırma ile Sille’de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığından tarama modellerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır.

3.8. Evren ve Örneklem

Sille’nin nüfusu 2016 yılı itibarıyla toplamda 1469 kişi olup, bu nüfusun 743’ü erkek, 726’sı ise bayanlardan oluşmaktadır (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/>, 2017). Araştırmanın evrenini Sille nüfusunun tamamı oluşturmaktadır. Evren üzerinden tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak 218 kişiye araştırma ölçeği uygulanmıştır.

3.9. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan anketler 28.06.2017-13.07.2017 tarihleri arasında Sille’de bulunan 218 kişiye araştırmacı tarafından elden dağıtılmıştır. Öncelikle 250 anket dağıtılmıştır ancak kimi deneklerin ankete katılmak istememeleri ya da kaybolan anketlerin olması gibi nedenlerle bunların 218 tanesi geri toplanarak analize tabi tutulmuştur. Sonuç olarak toplamda 218 anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.10. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanmasında; Demografik Bilgi Formu ile Sırakaya-Türk, Ekinci ve Kaya (2008), Hritz ve Hji-Avgoustis (2008), Assante vd. (2011), Knollenberg (2011) ve Stoddard vd. (2012)’nin çalışmalarındaki ölçekler ve araştırma bulgularından yararlanılarak Şevki Özgener ve Ayşe Gül Uğur (2015) tarafından geliştirilen Sürdürülebilir Turizm Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçları tek form haline getirilerek birlikte uygulanmıştır.

3.10.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu, seçilen araştırma grubu olan yerel halkın; cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek, eğitim durumu, aylık gelir, Silleli olma durumu ve Sille’de yaşama süresi gibi değişkenlere göre durumlarını ifade eden 8 maddeden oluşan bir ankettir.

3.10.2. Sürdürülebilir Turizm Ölçeği

Bu araştırmada, Sille’de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşlerini belirlemek için; Sırakaya-Türk, Ekinci ve Kaya (2008), Hritz ve Hji-Avgoustis (2008), Assante vd. (2011), Knollenberg (2011) ve Stoddard vd. (2012)’nin çalışmalarındaki ölçekler ve araştırma bulgularından yararlanılarak Şevki Özgener ve Ayşe Gül Uğur (2015) tarafından geliştirilen Sürdürülebilir Turizm Ölçeği kullanılmıştır. Toplam 32 maddeden oluşan ölçekte; çevresel etkiler (11 madde), ekonomik etkiler (7 madde), sosyal etkiler (7 madde) ve turizmin yerel yönetimi (6 madde) olmak üzere dört boyut bulunmaktadır. Her bir madde katılımcılar tarafından 5’li Likert tipi ölçek (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) üzerinden değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sürdürülebilir Turizm Ölçeği’ni oluşturan dört alt ölçeğin kapsadığı envanter maddeleri aşağıda belirtilmiştir.

- Çevresel Etkiler:

1. Turizm, daha fazla park ve rekreasyon alanları sunar.
2. Turizm, elverişli ulaşım imkanı sağlar.
3. Turistler doğal kaynakları (su, enerji gibi) yerel halktan daha fazla kullanır.
4. Turizmin gelişmesi Sille’deki mevcut su miktarını tehdit etmektedir.
5. Sille’deki havanın kalitesi, turizmden dolayı artan trafik nedeniyle düşüktür.
6. Uzun vadeli yönetim planlaması, turizmin neden olduğu negatif çevresel etkileri kontrol eder.

7. Turizmden dolayı yollar ve kamu olanakları en yüksek standartlarda tutulmaktadır.

8. Turizm, tarihi binaların restorasyonu ve doğal kaynakların korunması açısından teşvikler sunmaktadır.

9. Turizm, trafik sıkışıklığı, gürültü ve kirliliğe neden olmaktadır.

10. Turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip etmektedir.

11. Sille, turizmden dolayı aşırı kalabalıktır.

- Ekonomik Etkiler:

12. Turizm yerel toplum açısından gelir getiren fırsatlar ve sosyal hizmetler sunar ve gelir seviyesinin artmasına katkı sağlar.

13. Turizm, Sille Yöresi için istihdam fırsatları doğurur.

14. Turizm, yerel toplum ve küçük işletmeler açısından ekonomik kazançlar sağlar.

15. Turizmden dolayı Sille'deki yaşam standartları önemli ölçüde artış göstermektedir.

16. Ürün ve hizmet fiyatları turizmden dolayı artmaktadır.

17. Turizm olanaklarının geliştirilmesinin maliyeti oldukça fazladır.

18. Turizm gayrimenkullerin değerini ve arsa fiyatlarını artırır.

19. Turizmden dolayı konut fiyatları aşırı yüksektir.

- Sosyal Etkiler:

20. Turizm yerleşik ve yaşayan kültürel mirası ve geleneksel değerleri korur.

21. Turizm, kültürlerarası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunur.

22. Turizm Sille'deki suç oranını artırmaktadır.

23. Yerel halk, bir turizm destinasyonu bölgesinde yaşamaktan dolayı zarar görmektedir.

24. Turizm yerel halk tarafından yapılan kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini teşvik etmektedir.

25. Turizm diğer şehir ve ülkelerden turistlerle tanışma, onların kültürlerini ve toplumlarını anlamak için önemli bir deneyim olmaktadır.

26. Turizm, Sille'nin kültürel kimliği üzerinde pozitif etkiler bırakmaktadır.

- Turizmin Yerel Yönetimi:

27. Yerel yönetimler (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) yerel halk ile turistlerin gereksinimleri arasında iyi bir denge kurmaktadır.

28. Yerel yönetim, yerel halkın turizm ile ilgili endişelerine kulak verir.

29. Turizmden dolayı Sille'deki kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşmektedir.

30. Yerel yönetimler, uzun vadeli yönetim planlaması ve turizmi geliştirmekle ilişkili geniş katılımı sağlamak ve fikir birliği oluşturmak için bütün ilgili paydaşların katılımını sağlar.

31. Yerel toplum, Sille'de turizmi yönetme fırsatına sahiptir.

32. Turizm planlaması sürecinde yerel toplumun görüşleri dikkate alınmaktadır.

3.10.2.1. Sürdürülebilir Turizm Ölçeğinin Güvenilirliği

Tablo 4: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Güvenilirlik Katsayıları

Ölçekler	İfade Sayısı	Güvenilirlik Katsayısı (a)
Çevresel Etkiler	11	0,702
Ekonomik Etkiler	8	0,778
Sosyal Etkiler	7	0,701
Turizmin Yerel Yönetimi	6	0,938
Sürdürülebilir Turizm	32	0,860

Anket formunda yer alan alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları; çevresel etkiler (0,702), ekonomik etkiler (0,778), sosyal etkiler (0,701), turizmin yerel yönetimi (0,938) ve son olarak sürdürülebilir turizm ölçeğinin (0,860) olup araştırmada

kullanılan ölçeklerin yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0.702-0.938 arasında değişkenlik göstermektedir.

3.11. Verilerin Çözümü ve Değerlendirmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Likert tipi ölçek kullanılan anketlerde, çoğu zaman veriler normal dağılmamakla birlikte verilerin normal dağılıma uygunluğu Q-Q Plot çizimi ile incelenebilir. Kullanılan verilerin normal dağılım göstermesi ise çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olmasına bağlıdır. Toplanan anket sayısına göre, verilerin normal dağılıma yakınsayacağı varsayımı üzerinde çalışmalar bulunmaktadır. Aykırı değerler, hata varyansının değerini arttırdığından istatistiksel testlerin güçleri üzerinde de etkili olmaktadır. Bu nedenle istatistiksel testlerden önce aykırı değerlerin incelenen veri setlerinde mevcut olup olmadığına bakılmıştır.

Ölçekler normal dağılım gösterdiği için istatistik değerlendirmelerde parametrik testler kullanılmıştır. Bunun için niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı bağımsız Örneklem t testi, ikiden fazla grup ortalamalarında karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizi ile test edilen verilerde farklı olan grubu bulmak için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Normal dağılıma uygun olmayan durumlarda non parametrik testler olan Mann Whitney ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

3.12. Sürdürülebilir Turizm ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Altanlar ve Kesim (2011)'in 'Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği' isimli çalışmalarında; 2007 yılında 250'si yöre halkından 250'si yerli turistlerden olmak üzere toplam 500 katılımcıya uygulanan anket çalışması ile yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri (eğitim düzeyi, yaş dağılımı, gelir dağılımı) ile Akçakoca'daki turizm alanları açısından memnuniyetlerini arttıran eylemleri belirleyen etmenlerin gruplandırılması sonucu elde edilen "doğal alanlardan aktif olarak faydalanma isteği", "doğal alanlardan pasif

olarak faydalanma isteği”, “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin analizler yapılmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyleri ile faktör gruplarına verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı, benzer bir şekilde yaş dağılımı ile katılımcıların faktör gruplarına verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların farklı gelir gruplarında olmalarının ise “doğal alanlardan aktif olarak faydalanma isteği” ve “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” faktörlerine verdikleri cevaplar üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı ancak farklı gelir gruplarındaki katılımcıların “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörü ile ilgili yargılara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Augusty (1998) tarafından sürdürülebilir kırsal turizm stratejilerinin incelenmesi için yapılan araştırmada, çevrenin korunması ile yetkili kurumların strateji belirlemesine katılması, doğal ve kültürel mirası koruyabilecek turizm faaliyetlerinin belirlenmesi, ulusal strateji doğrultusunda yerel yönetimlerin kendi stratejilerini geliştirmeleri için desteklenmesi, turizmin arazi kullanım planlarına dahil edilmesi, bütün paydaşların ve yerel halkın kırsal turizmde karar alma sürecine katılımlarının sağlanması, etki analizlerinin yapılması, izleme ve denetim sistemlerinin kurulması, yerel halkın turizm danışma kurullarında yer alması gerektiği belirtilmiştir (Ertuna, vd., 2012: 59-66).

İbiş (2013)’in ‘Sürdürülebilir Turizm Açısından Acarlar Longozunun Yerel Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma’ isimli tez çalışmasında, yerel paydaşlar ile yapılan görüşmeler neticesinde; paydaşların çoğunlukla bölge ile yakından ilgili ve bölgenin sürdürülebilirliği konusunda istekli olduğu, yöre halkından özellikle ileri yaştaki bireylerin longozun ve turizmin önemi konusunda yeterince bilinçli olmadığı, çevrede gelişebilecek sanayinin bölgenin doğal varlığını doğrudan ya da dolaylı olarak olumsuz etkileyebileceğinin düşünöldüğü, bölgede ziyaretçiler için güvenlik sorunu oluşturacak herhangi bir unsur bulunmadığı, bölgedeki turistik ve sosyal tesislerin yeterli olmadığı ve bölgeye gelen ziyaretçilere verilen profesyonel rehberlik hizmetinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

İnam (2009), “Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Yöre İmgesi: Antalya- Belek Turizm Merkezi Örneği” isimli doktora tezinde, ilk planlama kararlarında sürdürülebilir turizm için örnek bölge olarak gösterilen Belek Turizm Merkezi’nin sürdürülebilirlik verileri ile destinasyon imajı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, Belek Turizm Merkezi’nde doğal çevre ve tesislerde taşıma kapasitesinin aşıldığı ve sürdürülemez olduğu, ayrıca Belek Turizm Merkezi’nde doğal çevrenin korunamaması, sosyo-kültürel yapıda değişimler ve yapay çevre bozulmaları sonucu olumsuz bir destinasyon imajının söz konusu olduğu tespit edilmiştir.

Mercan ve Özkök (2013), “Sürdürülebilir Turizmde Yerel Yönetimlerin Önemi; Bozcaada Örneği” isimli çalışmalarında; elde edilen bilgilere dayanarak, Bozcaada’nın sürdürülebilir turizm kapsamındaki gelişiminde yerel yönetimin önemi değerlendirilmiş ve Bozcaada’da sürdürülebilir turizmin gelişimi açısından karar vericilere yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Godfrey (1998) çalışmasında, İngiltere’deki bir yerel yönetimin turizm görevlilerine yapılan anket verilerine dayanarak, kamu sektöründeki turizm yöneticilerinin sürdürülebilir turizm ilkelerine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmada, İngiltere yerel yönetimindeki turizm görevlilerinin sürdürülebilir turizme yönelik tutumlarının genel olarak oldukça olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Uzun (2012) ‘İhlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm’ isimli doktora tezinde, araştırma alanındaki kültürel peyzaj değerlerinin özelliklerinin belirlenerek sürdürülebilir turizm yönünden irdelenmesini ve alandaki paydaşlardan turistler, yerel halk ve yerel yöneticilerin alandaki turizm faaliyetleri konusundaki görüşlerini sürdürülebilir turizm yaklaşımıyla değerlendirerek alanda sürdürülebilir turizm uygulamalarına yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; alan ile ilgili tatmin düzeyi puanları cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek grupları ve gelir düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir. Uyruk değişkenine göre, yerli ve yabancı turistler arasında Turizm Alt Yapısı puanlarına ilişkin, yabancı turistlerin lehine tespit edilen

puan farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunurken, Kültürel Peyzaj Değerleri ve Doğal ekicilikler puanlarına ilişkin farklılık anlamlı bulunmamıştır. Eğitim durumuna göre, turistlerin Turizm Alt Yapısı puanları arasında farklılık anlamlı bulunurken, Kültürel Peyzaj Değerleri ve Doğal ekicilikler puanları arasında tespit edilen farklılıklar anlamlı değerlendirilmemiştir. Turistlerin Turizm Alt Yapısı ile Kültürel Peyzaj Değerleri ve Doğal çekiciliklere ilişkin tatmin düzeylerinin ziyaret sayısı, ziyaret kapsamı, konaklama durumu değişkenlerine göre ise anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde sırasıyla katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin demografik bulgular, sürdürülebilir turizm ölçeğine ilişkin tanımlayıcı bulgular, hipotezlere (demografik değişkenlere göre farklılıklara) ilişkin bulgular ve son bölümde araştırmaya ilişkin sonuçlar ve öneriler bulunmaktadır.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 5: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler (n=28)	n	%
Cinsiyet		
Kadın	122	56,0
Erkek	96	44,0
Yaş		
18-29	51	23,4
30-45	79	36,2
46-64	58	26,6
65 ve üzeri	30	13,8
Medeni Durum		
Evli	152	69,7
Bekâr	66	30,3
Meslek		
Memur	34	15,6
Öğrenci	10	4,6
Serbest Meslek	7	3,2
Emekli	9	4,1
Ev Hanımı	66	30,3
Esnaf	27	12,4
Diğer (Börekçi, aşçı, tamirci)	65	29,8
Aylık Gelir Düzeyi		
1000 TL den az	36	16,5
1001-2000 TL	98	45,0
2001-3500 TL	36	16,5
3501 TL den fazla	48	22,0
Eğitim Seviyesi		
İlköğretim	111	50,9
Lise	38	17,4
Ön lisans	18	8,3
Lisans	39	17,9
Lisansüstü	12	5,5
Silleli Olma Durumu		
Evet	123	56,4
Hayır	95	43,6
Sille'de Yaşama Süresi		
1 yıldan az	29	13,3
2-5 yıl	42	19,3
6-10 yıl	25	11,5
11-19 yıl	19	8,7
20 yıl ve üzeri	103	47,2
Total	218	100,0

Ankete katılan bireylerin demografik özelliklerine ait bilgiler frekans tabloları aracılığıyla yukarıda ayrıntılı olarak verilmiştir. Tablo 3.1’de katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek durumu, aylık gelir durumu, eğitim durumu gibi demografik özellikleri ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Tablo 3.1’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılanların %56,0’ını kadınlar ve %44,0’ını erkekler oluşturmaktadır. Ankete katılan bireylerin %13,8’ini 65 yaş ve üzeri, %26,6’sını 46-64 yaş, %36,2’sini 30-45 yaş ve %23,4’ünü 18-29 yaş oluşturduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %69,7’sinin evli, %30,3’ünün bekâr olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %15,6’sının memur, %4,6’sının öğrenci, %3,2’sinin serbest meslek sahibi, %4,1’inin emekli, %30,3’ünün ev hanımı, %12,4’ünün esnaf ve %29,8’inin diğer meslek gruplarından olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların %16,5’ini 1000 TL ve daha az, %45,0’ını 1001-2000 TL, %16,5’ini 2001-3500 TL, %22,0’ını 3501 TL ve üzeri gelire sahip olanların oluşturduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %50,9’unu ilkokul mezunu, %17,4’ünü lise mezunu, %8,3’ünü ön lisans mezunu, %17,9’unu lisans ve %5,5’ini lisansüstü mezunu oluşturmaktadır.

Bireylerin %56,4’ünü Silleliler, %43,6’sını memleketi Sille olmayanlar oluşturmuştur. Araştırmaya katılanların %13,3’ü Sille ’de 1 yıldan az, %19,3’ü 2 ile 5 yıl, %11,5’i 6 ile 10 yıl, %8,7’si 11 ile 19 yıl ve %47,2’si 20 yıl ve üzeri hayatını sürdürmektedir.

4.2. Katılımcıların Sürdürülebilir Turizm İle İlgili Düşüncelerine Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 6: Sürdürülebilir Turizm Ölçeğinin Tanımlayıcı İstatistikleri

Özellikler (n=218)		n	%	Ortalama	Standart Sapma
Turizm, daha fazla park ve rekreasyon alanları sunar.	Kesinlikle katılmıyorum	5	2,3	3,80	0,91
	Katılmıyorum	22	10,1		
	Kararsızım	21	9,6		
	Katılıyorum	134	61,5		
	Kesinlikle katılıyorum	36	16,5		
Turizm, elverişli ulaşım imkanı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	30	13,8	3,28	1,30
	Katılmıyorum	36	16,5		
	Kararsızım	29	13,3		
	Katılıyorum	89	40,8		
	Kesinlikle katılıyorum	34	15,6		
Turistler doğal kaynakları yerel halktan daha fazla kullanır.	Kesinlikle katılmıyorum	18	8,3	3,51	1,27
	Katılmıyorum	41	18,8		
	Kararsızım	23	10,6		
	Katılıyorum	83	38,1		
	Kesinlikle katılıyorum	53	24,3		
Turizmin gelişmesi Sille'deki mevcut su miktarını tehdit etmektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	15	6,9	3,39	1,21
	Katılmıyorum	51	23,4		
	Kararsızım	25	11,5		
	Katılıyorum	89	40,8		
	Kesinlikle katılıyorum	38	17,4		
Sille'deki havanın kalitesi turizmden dolayı artan trafik nedeniyle düşüktür.	Kesinlikle katılmıyorum	10	4,6	3,33	1,17
	Katılmıyorum	63	28,9		
	Kararsızım	22	10,1		
	Katılıyorum	91	41,7		
	Kesinlikle katılıyorum	32	14,7		
Uzun vadeli yönetim planlaması, turizmin neden olduğu negatif çevresel etkileri kontrol eder.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,4	3,92	0,66
	Katılmıyorum	6	2,8		
	Kararsızım	20	9,2		
	Katılıyorum	165	75,7		
	Kesinlikle katılıyorum	24	11,0		
Turizmden dolayı yollar ve kamu olanakları en yüksek standartlarda tutulmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	29	13,3	3,51	1,27
	Katılmıyorum	18	8,3		
	Kararsızım	25	11,5		
	Katılıyorum	104	47,7		
	Kesinlikle katılıyorum	42	19,3		

Tablo 6' nın devamı

Özellikler (n=218)		n	%	Ortalama	Standart Sapma
Turizm, tarihi binaların restorasyonu ve doğal kaynakların korunması açısından teşvikler sunar.	Kesinlikle katılmıyorum	7	3,2	4,19	0,87
	Katılmıyorum	4	1,8		
	Kararsızım	12	5,5		
	Katılıyorum	113	51,8		
	Kesinlikle katılıyorum	82	37,6		
Turizm, trafik sıkışıklığı, gürültü ve kirliliğe neden olmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	7	3,2	3,90	1,05
	Katılmıyorum	20	9,2		
	Kararsızım	28	12,8		
	Katılıyorum	95	43,6		
	Kesinlikle katılıyorum	68	31,2		
Turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip etmektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	18	8,3	3,16	1,30
	Katılmıyorum	73	33,5		
	Kararsızım	24	11,0		
	Katılıyorum	62	28,4		
	Kesinlikle katılıyorum	41	18,8		
Sille, turizmden dolayı aşırı kalabalıktır.	Kesinlikle katılmıyorum	6	2,8	4,33	1,00
	Katılmıyorum	10	4,6		
	Kararsızım	18	8,3		
	Katılıyorum	56	25,7		
	Kesinlikle katılıyorum	128	58,7		
Turizm, yerel toplum açısından gelir getiren fırsatlar ve sosyal hizmetler sunar ve gelir seviyesinin artmasına katkı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	44	20,2	3,16	1,46
	Katılmıyorum	38	17,4		
	Kararsızım	22	10,1		
	Katılıyorum	68	31,2		
	Kesinlikle katılıyorum	46	21,1		
Turizm, Sille yöresi için istihdam fırsatları doğurur.	Kesinlikle katılmıyorum	18	8,3	3,52	1,26
	Katılmıyorum	38	17,4		
	Kararsızım	26	11,9		
	Katılıyorum	84	38,5		
	Kesinlikle katılıyorum	52	23,9		
Turizm, yerel toplum ve küçük işletmeler açısından ekonomik kazançlar sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,4	4,03	0,82
	Katılmıyorum	7	3,2		
	Kararsızım	31	14,2		
	Katılıyorum	116	53,2		
	Kesinlikle katılıyorum	61	28,0		

Tablo 6' nın devamı

Özellikler (n=218)		n	%	Ortalama	Standart Sapma
Turizmden dolayı Sille'deki yaşam standartları önemli ölçüde artış göstermektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	54	24,8	2,82	1,39
	Katılmıyorum	45	20,6		
	Kararsızım	29	13,3		
	Katılıyorum	66	30,3		
	Kesinlikle katılıyorum	24	11,0		
Ürün ve hizmet fiyatları turizmden dolayı artmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	4	1,8	3,85	1,00
	Katılmıyorum	31	14,2		
	Kararsızım	11	5,0		
	Katılıyorum	120	55,0		
	Kesinlikle katılıyorum	52	23,9		
Turizm olanaklarının geliştirilmesinin maliyeti oldukça fazladır.	Kesinlikle katılmıyorum	5	2,3	3,99	0,82
	Katılmıyorum	7	3,2		
	Kararsızım	22	10,1		
	Katılıyorum	135	61,9		
	Kesinlikle katılıyorum	49	22,5		
Turizm gayrimenkullerin değerini ve arsa fiyatlarını artırır.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,4	4,48	0,79
	Katılmıyorum	6	2,8		
	Kararsızım	4	1,8		
	Katılıyorum	76	34,9		
	Kesinlikle katılıyorum	129	59,2		
Turizmden dolayı konut fiyatları aşırı yüksektir.	Kesinlikle katılmıyorum	4	1,8	4,41	0,89
	Katılmıyorum	7	3,2		
	Kararsızım	15	6,9		
	Katılıyorum	60	27,5		
	Kesinlikle katılıyorum	132	60,6		
Turizm yerleşik ve yaşayan kültürel mirası ve geleneksel değerleri korur.	Kesinlikle katılmıyorum	39	17,9	3,27	1,38
	Katılmıyorum	28	12,8		
	Kararsızım	28	12,8		
	Katılıyorum	82	37,6		
	Kesinlikle katılıyorum	41	18,8		
Turizm kültürlerarası anlayış ve hoşgörüyü katkıda bulunur.	Kesinlikle katılmıyorum	12	5,5	3,43	1,09
	Katılmıyorum	39	17,9		
	Kararsızım	36	16,5		
	Katılıyorum	105	48,2		
	Kesinlikle katılıyorum	26	11,9		

Tablo 6' nın devamı

Özellikler (n=218)		n	%	Ortalama	Standart Sapma
Turizm Sille'deki suç oranını arttırmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	13	6,0	3,24	1,13
	Katılmıyorum	48	22,0		
	Kararsızım	64	29,4		
	Katılıyorum	60	27,5		
	Kesinlikle katılıyorum	33	15,1		
Yerel halk, bir turizm destinasyonu bölgesinde yaşamaktan dolayı zarar görmektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	13	6,0	3,64	1,23
	Katılmıyorum	32	14,7		
	Kararsızım	44	20,2		
	Katılıyorum	61	28,0		
	Kesinlikle katılıyorum	68	31,2		
Turizm yerel halk tarafından yapılan kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini teşvik etmektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	6	2,8	3,66	1,01
	Katılmıyorum	31	14,2		
	Kararsızım	32	14,7		
	Katılıyorum	112	51,4		
	Kesinlikle katılıyorum	37	17,0		
Turizm diğer şehir ve ülkelerden turistlerle tanışma, onların kültürlerini ve toplumlarını anlamak için önemli bir deneyimdir.	Kesinlikle katılmıyorum	17	7,8	3,50	1,22
	Katılmıyorum	39	17,9		
	Kararsızım	26	11,9		
	Katılıyorum	91	41,7		
	Kesinlikle katılıyorum	45	20,6		
Turizm, Sille'nin kültürel kimliği üzerinde pozitif etkiler bırakmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	41	18,8	3,15	1,32
	Katılmıyorum	28	12,8		
	Kararsızım	30	13,8		
	Katılıyorum	95	43,6		
	Kesinlikle katılıyorum	24	11,0		
Yerel yönetimler yerel halk ile turistlerin gereksinimleri arasında iyi bir denge kurmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	66	30,3	2,64	1,40
	Katılmıyorum	47	21,6		
	Kararsızım	24	11,0		
	Katılıyorum	61	28,0		
	Kesinlikle katılıyorum	20	9,2		
Yerel yönetim, yerel halkın turizm ile ilgili endişelerine kulak verir.	Kesinlikle katılmıyorum	79	36,2	2,67	1,48
	Katılmıyorum	28	12,8		
	Kararsızım	20	9,2		
	Katılıyorum	69	31,7		
	Kesinlikle katılıyorum	22	10,1		

Tablo 6' nın devamı

Özellikler (n=218)		n	%	Ortalama	Standart Sapma
Turizmden dolayı Sille'deki kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşmektedir.	Kesinlikle katılmıyorum	38	17,4	3,09	1,30
	Katılmıyorum	39	17,9		
	Kararsızım	28	12,8		
	Katılıyorum	91	41,7		
	Kesinlikle katılıyorum	22	10,1		
Yerel yönetimler, uzun vadeli yönetim planlaması ve turizmi geliştirmeyle ilgili geniş katılımı sağlamak ve fikir birliği oluşturmak için bütün ilgili paydaşların katılımını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	58	26,6	2,78	1,35
	Katılmıyorum	42	19,3		
	Kararsızım	21	9,6		
	Katılıyorum	84	38,5		
	Kesinlikle katılıyorum	13	6,0		
Yerel toplum, Sille'de turizmi yönetme fırsatına sahiptir.	Kesinlikle katılmıyorum	66	30,3	2,38	1,20
	Katılmıyorum	63	28,9		
	Kararsızım	35	16,1		
	Katılıyorum	49	22,5		
	Kesinlikle katılıyorum	5	2,3		
Turizm planlaması sürecinde yerel toplumun görüşleri dikkate alınmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	79	36,2	2,71	1,49
	Katılmıyorum	25	11,5		
	Kararsızım	16	7,3		
	Katılıyorum	77	35,3		
	Kesinlikle katılıyorum	21	9,6		

Araştırmaya katılanların Sürdürülebilir Turizm ölçeğinin 5'li likert ölçeğine göre ortalamaları ve standart sapmaları tespit edilmiştir. Buna göre;

Katılımcıların çevresel etkiler boyutunda “Turizm, daha fazla park ve rekreasyon alanları sunar” düşüncesine katıldıkları (3,80), “Turizm, elverişli ulaşım imkanı sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları (3,28), “Turistler doğal kaynakları yerel halktan daha fazla kullanır” düşüncesine katıldıkları (3,51), “Turizmin gelişmesi Sille'deki su miktarını tehdit etmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları (3,39), “Sille'deki havanın kalitesi turizmden dolayı artan trafik nedeniyle düşüktür” düşüncesinde kararsız oldukları (3,33), “Uzun vadeli yönetim planlaması, turizmin neden olduğu negatif çevresel etkileri kontrol eder” düşüncesine katıldıkları (3,92), “Turizmden dolayı yollar ve kamu olanakları en yüksek standartlarda tutulmaktadır”

düşüncesine katıldıkları (3,51), “Turizm, tarihi binaların restorasyonu ve doğal kaynakların korunması açısından teşvikler sunar” düşüncesine katıldıkları (4,19), “Turizm, trafik sıkışıklığı, gürültü ve kirliliğe neden olmaktadır” düşüncesine katıldıkları (3,90), “Turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip etmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları (3,16) ve “Sille turizmden dolayı aşırı kalabalıktır” düşüncesine katıldıkları (4,33) tespit edilmiştir.

Katılımcıların ekonomik etkiler boyutunda; “Turizm, yerel toplum açısından gelir seviyesinin artmasına katkı sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları (3,16), “Turizm, Sille yöresi için istihdam fırsatları doğurur” düşüncesine katıldıkları (3,52), “Turizm, yerel toplum ve küçük işletmelere ekonomik kazançlar sağlar” düşüncesine katıldıkları (4,03), “Turizmden dolayı Sille’deki yaşam standartları önemli ölçüde artış gösterir” düşüncesinde kararsız oldukları (2,82), “Ürün ve hizmet fiyatları turizmden dolayı artmaktadır” düşüncesine katıldıkları (3,85), “Turizm olanaklarının geliştirilmesinin maliyeti oldukça fazladır” düşüncesine katıldıkları (3,99), “Turizm gayrimenkullerin değerini ve arsa fiyatlarını arttırır” düşüncesine katıldıkları (4,48) ve “Turizmden dolayı konut fiyatları aşırı yüksektir” düşüncesine katıldıkları (4,41) tespit edilmiştir.

Sosyal etkiler boyutunda katılımcıların; “Turizm yerleşik ve yaşayan kültürel mirası ve geleneksel değerleri korur” düşüncesinde kararsız oldukları (3,27), “Turizm kültürlerarası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunur” düşüncesinde kararsız oldukları (3,43), “Turizm Sille’deki suç oranını arttırmaktadır” düşüncesinde kararsız oldukları (3,24), “Yerel halk, bir turizm destinasyonu bölgesinde yaşamaktan dolayı zarar görmektedir” düşüncesine katıldıkları (3,64), “Turizm yerel halk tarafından yapılan kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini teşvik etmektedir” düşüncesine katıldıkları (3,66), “Turizm diğer şehir ve ülkelerden turistlerle tanışma, kültür ve toplumu anlamak için önemli bir deneyimdir” düşüncesine katıldıkları (3,50), “Turizm, Sille’nin kültürel kimliği üzerinde pozitif etkiler bırakmaktadır” düşüncesinde ise kararsız oldukları (3,15) tespit edilmiştir.

Turizmin Yerel Yönetimi ile ilgili olarak katılımcıların; “Yerel yönetimler yerel halk ile turistlerin gereksinimleri arasında iyi bir denge kurmaktadır”

düşüncesinde kararsız oldukları (2,64), “Yerel yönetim, yerel halkın turizm ile ilgili endişelerine kulak verir” düşüncesine katıldıkları (2,67), “Turizmden dolayı Sille’deki kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları (3,09), “Yerel yönetimler, uzun vadeli yönetim planlaması ve turizmi geliştirmeye ilişkili bütün ilgili paydaşların katılımını sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları (2,78), “Yerel toplum, Sille’de turizmi yönetme fırsatına sahiptir” düşüncesine katılmadıkları (2,38), “Turizm planlaması sürecinde yerel toplumun görüşleri dikkate alınmaktadır” düşüncesinde ise kararsız oldukları (2,71) tespit edilmiştir.

4.3. Katılımcıların Sürdürülebilir Turizme İlişkin Görüşlerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Sille’deki yerel halkın sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek, eğitim durumu, aylık gelir, Silleli olma durumu ve Sille’de yaşama süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.3.1. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 7: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet Durumu	N	A.Ort.	Std. Sapma	t	p
Çevresel Etkiler	Erkek	122	3,61	0,62	-1,828	0,069
	Kadın	96	3,74	0,46		
Sosyal Etkiler	Erkek	122	3,54	0,59	2,837	0,005*
	Kadın	96	3,25	0,83		
Sürdürülebilir Turizm	Erkek	122	3,59	0,47	4,172	0,000*
	Kadın	96	3,30	0,52		

p<0,05*

Araştırmaya katılan bireylerin sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının cinsiyet durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyetine göre çevresel etkiler hariç, sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir

farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Erkeklerin sürdürülebilir turizm etkisinin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre, cinsiyet ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H1** hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet Durumu	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Ekonomik Etkiler	Erkek	122	127,64	3643,500	-4,797	0,000*
	Kadın	96	86,45			
Turizmin Yerel Yönetimi	Erkek	122	129,18	3455,500	-5,208	0,000*
	Kadın	96	84,49			

$p<0,05^*$

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi algısının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Mann Whitney U testi yapılmıştır. Cinsiyete göre ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetiminin sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Dolayısıyla erkeklerin ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimine etkilerinin kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.2. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 9: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Yaş Durumu	N	A.Ort.	Std. Sapma	F	p	Bonferroni
Çevresel Etkiler	18-29	51	3,63	0,54	1,861	0,137	
	30-45	79	3,57	0,64			
	46-64	58	3,77	0,45			
	65 ve üzeri	30	3,77	0,49			
	Toplam	218	3,66	0,56			
Sosyal Etkiler	18-29	51	3,61	0,50	2,270	0,081	
	30-45	79	3,41	0,67			
	46-64	58	3,34	0,86			
	65 ve üzeri	30	3,21	0,83			
	Toplam	218	3,41	0,72			
Sürdürülebilir Turizm	18-29(a)	51	3,64	0,45	5,539	0,001*	a>d, a>c
	30-45(b)	79	3,51	0,52			
	46-64(c)	58	3,33	0,49			
	65 ve üzeri(d)	30	3,27	0,50			
	Toplam	218	3,46	0,51			

$p<0,05^*$

Araştırmaya katılanların sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının yaş durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, F testi yapılmıştır. Bireylerin yaş durumuna göre sürdürülebilir turizmin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Sonuçlara bakıldığında 18-29 yaş grubunda olan bireylerin sürdürülebilir turizm konusunda daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. F testi sonuçlarına göre en az iki grup arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Sürdürülebilir turizm için yaş gruplarından hangilerinin fark yarattığını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre 18-29 yaş aralığında olan bireylerin 46-64 yaş ile 65 yaş ve üzeri olan bireylerden farklı olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, yaş durumu ile Sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H2** hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 10: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Yaş Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	P	Çoklu karşılaştırmalar
Ekonomik Etkiler	18-29	51	132,06	52,833	3	0,000*	1>4, 1>3
	30-45	79	134,17				2>3, 2>4
	46-64	58	86,65				
	65 ve üzeri	30	50,37				
	Toplam	218					
Turizm Yerel Yönetimi	18-29	51	136,87	24,142	3	0,000*	1>3, 1>4
	30-45	79	118,04				2>3
	46-64	58	81,94				
	65 ve üzeri	30	93,75				
	Toplam	218					

$p<0,05^*$

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimine yönelik algısının yaş durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Yaş durumuna göre ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi sıra ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Yaş durumuna göre ekonomik etkilerde 18-29 yaş ile 30-45 yaş aralığında olanların, 46-64 yaş ile 65 yaş ve üzeri olanlardan daha yüksek bir sıra ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Turizm yerel yönetiminde 18-29 yaş aralığında olanlar 46-64 yaş ile 65 yaş ve üzeri olanlardan; ayrıca 30-45 yaş

aralığında olanlar ise 46-64 yaş aralığında olanlardan daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

4.3.3. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 11: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Medeni Durumu	N	A.Ort.	Std. Sapma	t	p
Çevresel Etkiler	Evli	152	3,68	0,50	0,633	0,528
	Bekâr	66	3,63	0,67		
Sosyal Etkiler	Evli	152	3,34	0,76	-2,377	0,019*
	Bekâr	66	3,57	0,59		
Sürdürülebilir Turizm	Evli	152	3,39	0,50	-2,968	0,003*
	Bekâr	66	3,61	0,51		

p<0,05*

Araştırmaya katılan bireylerin sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının medeni durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Katılımcıların medeni durumuna göre çevresel etkiler hariç, sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına yönelik algısının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Bekâr olanların sürdürülebilir turizm etkisinin evli olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre, medeni durum ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H3** hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 12: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Medeni Durumu	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Ekonomik Etkiler	Evli	152	98,26	3308,000	-4,001	0,000*
	Bekâr	66	135,38			
Turizmin Yerel Yönetimi	Evli	152	99,86	3550,000	-3,436	0,001*
	Bekâr	66	131,71			

p<0,05*

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimine ilişkin algısının medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Mann Whitney U testi yapılmıştır. Medeni duruma göre ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetiminin sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir (p<0.05). Dolayısıyla bekârların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimine etkilerinin evlilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.4. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 13: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	p	Çoklu karşılaştırma
Çevresel Etkiler	İlköğretim	111	118,84	11,850	4	0,019*	1>5, 1>3
	Lise	38	105,64				
	Ön lisans	18	75,14				
	Lisans	39	113,38				4>3
	Lisansüstü	12	74,25				
	Toplam	218					
Ekonomik Etkiler	İlköğretim	111	77,88	64,614	4	0,000*	
	Lise	38	146,08				2>1
	Ön lisans	18	106,00				
	Lisans	39	150,77				4>1
	Lisansüstü	12	157,29				5>1
	Toplam	218					
Sosyal Etkiler	İlköğretim	111	96,90	9,758	4	0,045*	
	Lise	38	125,20				2>1
	Ön lisans	18	113,86				
	Lisans	39	126,21				4>1
	Lisansüstü	12	115,50				
	Toplam	218					

Turizm Yerel Yönetimi	İlköğretim	111	85,99	31,902	4	0,000*	
	Lise	38	136,46				2>1
	Ön lisans	18	131,28				3>1
	Lisans	39	130,76				4>1
	Lisansüstü	12	139,83				5>1
	Toplam	218					
Sürdürülebilir Turizm	İlköğretim	111	87,21	31,560	4	0,000*	
	Lise	38	138,25				2>1
	Ön lisans	18	108,42				
	Lisans	39	138,59				4>1
	Lisansüstü	12	131,71				
	Toplam	218					

p<0,05*

Araştırmaya katılanların sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Eğitim durumuna göre sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının sıra ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Eğitim durumuna göre; çevresel etkilerde ilköğretim mezunu olanların ön lisans ve lisansüstü mezunlarından, lisans mezunlarının ise sadece ön lisans mezunlarından daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu, ekonomik etkilerde ilköğretim mezunlarının lise, lisans ve lisansüstü mezunlarından daha düşük bir ortalamaya sahip olduğu, sosyal etkilerde ilköğretim mezunlarının lise ve lisans mezunlarından daha düşük bir ortalamaya sahip olduğu, turizm yerel yönetiminde ilköğretim mezunlarının lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunlarından daha düşük bir ortalamaya sahip olduğu, sürdürülebilir turizme göre ise ilköğretim mezunlarının lise ve lisans mezunlarından daha düşük bir sıra ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, eğitim durumu ile sürdürülebilir turizm ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H4** hipotezi kabul edilmiştir.

4.3.5. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 14: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Aylık Gelir Durumu	N	A.Ort.	Std. Sapma	F	p
Çevresel Etkiler	1000 TL den az	36	3,72	0,47	2,192	0,090
	1000-2000	98	3,75	0,53		
	2001-3500	36	3,58	0,51		
	3501 den fazla	48	3,53	0,67		
	Toplam	218	3,67	0,56		
Sosyal Etkiler	1000 TL den az	36	3,31	0,76	0,650	0,584
	1001-2000	98	3,40	0,79		
	2001-3500	36	3,54	0,70		
	3501 den fazla	48	3,42	0,55		
	Toplam	218	3,41	0,72		
Sürdürülebilir Turizm	1000 TL den az	36	3,30	0,56	2,268	0,082
	1001-2000	98	3,45	0,52		
	2001-3500	36	3,48	0,45		
	3501 den fazla	48	3,59	0,48		
	Toplam	218	3,46	0,51		

p<0,05*

Araştırmaya katılanların sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının aylık gelire göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, F testi yapılmıştır. Bireylerin aylık gelir durumuna göre sürdürülebilir turizm algısında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Dolayısıyla gelirin bireylerin sürdürülebilir turizm algısı açısından olumlu veya olumsuz herhangi bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Sonuçlara göre, aylık gelir ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H5** hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 15: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Aylık Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	P	Çoklu karşılaştırma
Ekonomik Etkiler	1000 TL den az	36	85,71	32,216	3	0,000*	
	1000-2000	98	97,19				
	2001-3500	36	108,32				
	3501 den fazla	48	153,35				4>1, 4>2, 4>3
	Toplam	218					

Turizm Yerel Yönetimi	1000 TL den az	36	85,71	11,239	3	0,011*	
	1000-2000	98	97,19				
	2001-3500	36	108,32				
	3501 den fazla	48	153,35				4>1
	Toplam	218					

p<0,05*

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi alt boyutlarına ilişkin algısının aylık gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Aylık gelir durumuna göre ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi sıra ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Gelir durumuna göre ekonomik etkilerde 3501 TL geliri olanların 1000 TL den az, 1000-2000 TL ve 2001-3500 TL gelire sahip olanlardan daha yüksek bir ortalama sahip olduğu tespit edilmiştir. Turizmin yerel yönetiminde 3501 TL ve üzeri gelire sahip olanların 1000 TL den az gelire sahip olanlardan daha yüksek bir sıra ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

4.3.6. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 16: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Silleli olma durumu	N	A.Ort.	Std. Sapma	t	p
Çevresel Etkiler	Evet	123	3,71	0,50	1,196	0,233
	Hayır	95	3,61	0,62		
Sosyal Etkiler	Evet	123	3,28	0,77	-3,296	0,001*
	Hayır	95	3,59	0,61		
Sürdürülebilir Turizm	Evet	123	3,29	0,47	-6,227	0,000*
	Hayır	95	3,69	0,48		

p<0,05*

Araştırmaya katılan bireylerin sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına yönelik algısının Silleli olma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Katılımcıların Silleli olma durumuna göre; çevresel etkiler hariç olmak üzere, sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Silleli

olmayanların sürdürülebilir turizm etkisinin Silleli olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre, Silleli olma durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H6** hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 17: Ekonomik Etkiler ve Turizmin Yerel Yönetiminin Katılımcıların Silleli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Silleli olma durumu	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Ekonomik Etkiler	Evet	123	82,71	2547,500	-7,152	0,000*
	Hayır	95	144,18			
Turizmin Yerel Yönetimi	Evet	123	83,39	2630,500	-6,976	0,000*
	Hayır	95	143,31			

p<0,05*

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi alt boyutlarına ilişkin algısının Silleli olma duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Mann Whitney U testi yapılmıştır. Silleli olma durumuna göre; ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir (p<0.05). Dolayısıyla Silleli olmayanların ekonomik etkiler ile turizmin yerel yönetimi alt boyutlarına etkilerinin Silleli olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.7. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Sille’de Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması

Tablo 18: Sürdürülebilir Turizm ve Alt Boyutlarının Katılımcıların Sille’de Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Sille’de Yaşama Süresi	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	p	Çoklu Karşılaştırma
Çevresel Etkiler	1 yıldan az	29	107,12	2,192	4	0,700	
	2-5	42	111,23				
	6-10	25	99,04				
	11-19	19	96,53				
	20 yıl üzeri	103	114,40				
	Toplam	218					
Ekonomik Etkiler	1 yıldan az	29	131,69	36,517	4	0,000*	1>5
	2-5	42	145,77				2>5
	6-10	25	127,86				3>5
	11-19	19	109,18				
	20 yıl üzeri	103	84,06				
	Toplam	218					

Sosyal Etkiler	1 yıldan az	29	141,43	16,716	4	0,002*	1>3, 1>4, 1>5
	2-5	42	127,49				
	6-10	25	95,98				
	11-19	19	85,71				
	20 yıl üzeri	103	100,84				
	Toplam	218					
Turizm Yerel Yönetimi	1 yıldan az	29	145,45	36,182	4	0,000*	1>5, 1>4
	2-5	42	144,81				2>5, 2>4
	6-10	25	110,36				
	11-19	19	90,24				
	20 yıl üzeri	103	88,33				
	Toplam	218					
Sürdürülebilir Turizm	1 yıldan az	29	140,40	31,154	4	0,000*	1>5
	2-5	42	145,26				2>4, 2>5
	6-10	25	103,48				
	11-19	19	88,34				
	20 yıl üzeri	103	91,58				
	Toplam	218					

p<0,05*

Araştırmaya katılanların sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarına ilişkin algısının Sille’de yaşama süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Sille’de yaşama süresine göre çevresel etkiler hariç, sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının sıra ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Sillede yaşama süresine göre; ekonomik etkilerde 20 yıl ve üzeri yaşayanların 1 yıldan az, 2-5 yıl ile 6-10 yıl yaşayanlara göre daha düşük bir ortalamaya sahip olduğu, sosyal etkilerde 1 yıldan az yaşayanların 6-10 yıl, 11-19 yıl, 20 yıl ve üzeri yaşayanlardan daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu, turizmin yerel yönetiminde 1 yıldan az ve 2-5 yıl yaşayanların 11-19 ile 20 yıl ve üzeri yaşayanlardan daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu, sürdürülebilir turizme göre ise 1 yıldan az yaşayanların 20 yıl ve üzeri yaşayanlardan, 2-5 yıl yaşayanların 11-19 ile 20 yıl ve üzeri yaşayanlardan daha yüksek bir sıra ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, Sille’de yaşama süresi ile sürdürülebilir turizm ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu öngören **H7** hipotezi kabul edilmiştir.

4.4. Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışmada; Sille'deki turistik arz unsurları ve mevcut turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik açısından değerlendirilebilmesi için, yöre halkının görüşleri ortaya konmuştur. Sille'de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşlerinin incelendiği araştırmada, toplamda 218 katılımcının anket sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların 122'sinin kadınlar ve 96'sının erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Ankete katılan bireylerden 30'unun 65 yaş ve üzerinde, 58'inin 46-64 yaş, 79'unun 30-45 yaş ve 51'inin ise 18-29 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 152'sinin evli, 66'sının bekâr olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 34'ünün memur, 10'unun öğrenci, 7'sinin serbest meslek sahibi, 9'unun emekli, 66'sının ev hanımı, 27'sinin esnaf ve 65'inin diğer meslek gruplarından olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların 36'sının 1000 TL ve daha az, 98'inin 1001-2000 TL, 36'sının 2001-3500 TL, 48'inin 3501 TL ve üzeri gelire sahip olanlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan 111 kişi ilköğretim, 38 kişi lise, 18 kişi ön lisans, 39 kişi lisans ve 12 kişi lisansüstü mezundur. Bireylerin 123'ünü Silleliler, 95'ini memleketi Sille olmayanlar oluşturmuştur. Son olarak, araştırmaya katılanlardan 29'u 1 yıldan az bir süredir, 42'si 2 ile 5 yıldır, 25'i 6 ile 10 yıldır, 19'u 11 ile 19 yıldır, 103'ü ise 20 yıl ve üzeri bir süredir yaşamını Sille'de sürdürmektedir.

32 maddeden oluşan ve çevresel, ekonomik, sosyal etkiler ile turizmin yerel yönetimi olmak üzere dört alt boyutu olan Sürdürülebilir Turizm Ölçeği'nin katılımcılar tarafından 5'li likert tipi ölçeğe göre değerlendirilmesi sonucunda tespit edilen ortalama ve standart sapmalara göre çevresel etkiler boyutunda katılımcıların; “Turizm, daha fazla park ve rekreasyon alanları sunar” düşüncesine katıldıkları, “Turizm, elverişli ulaşım imkanı sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları, “Turistler doğal kaynakları yerel halktan daha fazla kullanır” düşüncesine katıldıkları, “Turizmin gelişmesi Sille'deki su miktarını tehdit etmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları, “Sille'deki havanın kalitesi turizmden dolayı artan trafik nedeniyle düşüktür” düşüncesinde kararsız oldukları, “Uzun vadeli yönetim planlaması, turizmin neden olduğu negatif çevresel etkileri kontrol eder” düşüncesine

katıldıkları, “Turizmden dolayı yollar ve kamu olanakları en yüksek standartlarda tutulmaktadır” düşüncesine katıldıkları, “Turizm, tarihi binaların restorasyonu ve doğal kaynakların korunması açısından teşvikler sunar” düşüncesine katıldıkları, “Turizm, trafik sıkışıklığı, gürültü ve kirliliğe neden olmaktadır” düşüncesine katıldıkları, “Turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip etmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları ve “Sille turizmden dolayı aşırı kalabalıktır” düşüncesine katıldıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların ekonomik etkiler boyutunda; “Turizm, yerel toplum açısından gelir seviyesinin artmasına katkı sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları, “Turizm, Sille yöresi için istihdam fırsatları doğurur” düşüncesine katıldıkları, “Turizm, yerel toplum ve küçük işletmelere ekonomik kazançlar sağlar” düşüncesine katıldıkları, “Turizmden dolayı Sille’deki yaşam standartları önemli ölçüde artış gösterir” düşüncesinde kararsız oldukları, “Ürün ve hizmet fiyatları turizmden dolayı artmaktadır” düşüncesine katıldıkları, “Turizm olanaklarının geliştirilmesinin maliyeti oldukça fazladır” düşüncesine katıldıkları, “Turizm gayrimenkullerin değerini ve arsa fiyatlarını arttırır” düşüncesine katıldıkları ve “Turizmden dolayı konut fiyatları aşırı yüksektir” düşüncesine katıldıkları görülmektedir.

Sosyal etkiler boyutuna bakıldığında katılımcıların; “Turizm yerleşik ve yaşayan kültürel mirası ve geleneksel değerleri korur” düşüncesinde kararsız oldukları, “Turizm kültürlerarası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunur” düşüncesinde kararsız oldukları, “Turizm Sille’deki suç oranını arttırmaktadır” düşüncesinde kararsız oldukları, “Yerel halk, bir turizm destinasyonu bölgesinde yaşamaktan dolayı zarar görmektedir” düşüncesine katıldıkları, “Turizm yerel halk tarafından yapılan kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini teşvik etmektedir” düşüncesine katıldıkları, “Turizm diğer şehir ve ülkelerden turistlerle tanışma, kültür ve toplumu anlamak için önemli bir deneyimdir” düşüncesine katıldıkları, “Turizm, Sille’nin kültürel kimliği üzerinde pozitif etkiler bırakmaktadır” düşüncesinde ise kararsız oldukları görülmektedir.

Turizmin Yerel Yönetimi ile ilgili olarak katılımcıların; “Yerel yönetimler yerel halk ile turistlerin gereksinimleri arasında iyi bir denge kurmaktadır”

düşüncesinde kararsız oldukları, “Yerel yönetim, yerel halkın turizm ile ilgili endişelerine kulak verir” düşüncesine katıldıkları, “Turizmden dolayı Sille’deki kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşmektedir” düşüncesinde kararsız oldukları, “Yerel yönetimler, uzun vadeli yönetim planlaması ve turizmi geliştirmeyeyle ilişkili bütün ilgili paydaşların katılımını sağlar” düşüncesinde kararsız oldukları, “Yerel toplum, Sille’de turizmi yönetme fırsatına sahiptir” düşüncesine katılmadıkları, “Turizm planlaması sürecinde yerel toplumun görüşleri dikkate alınmaktadır” düşüncesinde ise kararsız oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmada ayrıca yerel halkın sürdürülebilir turizme ilişkin algılarının bazı demografik değişkenlere göre farklılaşmaları test edilmiştir. Bu bağlamda; katılımcıların sürdürülebilir turizm ölçeğindeki alt boyutlar olan çevresel etkiler, ekonomik etkiler, sosyal etkiler, turizmin yerel yönetimi ve genel olarak sürdürülebilir turizme ilişkin algılarının cinsiyet değişkeni açısından çevresel etkiler hariç olmak üzere istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkeklerin sürdürülebilir turizme etkisinin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak cinsiyet ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir.

Yaş değişkenine bakıldığında ise, sürdürülebilir turizm algısının bireylerin yaş durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuçlara bakıldığında 18-29 yaş grubundaki bireylerin sürdürülebilir turizm konusunda anlamlı düzeyde yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Sürdürülebilir turizm için yaş gruplarından hangilerinin fark yarattığını belirlemek amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, 18-29 yaş aralığındaki bireylerin 46-64 yaş ve 65 yaş ve üzeri olan bireylerden anlamlı düzeyde farklı olduğu tespit edilmiştir. Yaş durumuna göre ekonomik etkiler boyutunda 18-29 yaş ile 30-45 yaş aralığında olanların 46-64 yaş ile 65 yaş ve üzeri olanlardan anlamlı düzeyde yüksek bir sıra ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Turizmin yerel yönetimi alt boyutunda ise 18-29 yaş aralığında olanların 46-64 yaş ile 65 yaş ve üzeri olanlardan ve 30-45 yaş aralığındaki bireylerin ise 46-64 yaş aralığında olanlardan anlamlı düzeyde yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, yaş durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların sürdürülebilir turizm algısının medeni durum değişkenine göre farklılaşması test edildiğinde; medeni duruma göre çevresel etkiler hariç sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bekâr olanların sürdürülebilir turizme etkisinin evli olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre medeni durum ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir.

Eğitim durumu değişkeni açısından sürdürülebilir turizm ve tüm alt boyutlarındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Eğitim durumuna göre çevresel etkilerde ilköğretim mezunu olanlar ile ön lisans ve lisansüstü mezunları arasındaki, lisans mezunları ile ise sadece ön lisans mezunları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ekonomik etkiler boyutunda ilköğretim mezunları ile lise, lisans ve lisansüstü mezunları arasındaki; sosyal etkiler boyutunda ise ilköğretim mezunları ile lise ve lisans mezunları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Turizmin yerel yönetimi alt boyutuna bakıldığı zaman ilköğretim mezunları ile lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunları arasında anlamlı bir fark olduğu, sürdürülebilir turizme göre ise ilköğretim mezunları ile lise ve lisans mezunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara dayanarak; eğitim durumunun çevresel, ekonomik, sosyal etkiler ve turizmin yerel yönetimi alt boyutları ile sürdürülebilir turizmi etkileyen bir faktör olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Araştırmaya katılanların ekonomik etkiler ve turizmin yerel yönetimi alt boyutlarına ilişkin algıları ile aylık gelir durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Gelir durumuna göre ekonomik etkiler alt boyutunda 3501 TL ve üzerinde geliri olanlar ile 1000 TL'den az, 1000-2000 TL ve 2001-3500 TL aralığında gelire sahip olanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Turizmin yerel yönetimi alt boyutunda, 3501 TL ve üzeri gelire sahip olanlar ile 1000 TL'den az gelire sahip olanlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ancak bireylerin çevresel etkiler alt boyutu, sosyal etkiler alt boyutu ve sürdürülebilir turizme ilişkin algıları ile aylık gelirleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla; gelirin, bireylerin sürdürülebilir

turizm algısı üzerinde olumlu veya olumsuz herhangi bir etkiye sahip olmadığını söylemek mümkündür.

Silleli olma değişkeni açısından çevresel etkiler alt boyutu hariç olmak üzere; ekonomik etkiler, sosyal etkiler, turizmin yerel yönetimi alt boyutları ve sürdürülebilir turizmin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Silleli olmayanların sürdürülebilir turizme etkisinin Silleli olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre, Silleli olma durumunun sürdürülebilir turizm algısını etkileyen bir faktör olduğu söylenebilir.

Katılımcıların Sille’de yaşama süresi değişkeni açısından; çevresel etkiler hariç sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir. Ekonomik etkiler alt boyutunda; 20 yıl ve üzeri yaşayanlar ile 1 yıldan az, 2-5 yıl, 6-10 yıl yaşayanlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Sosyal etkiler alt boyutunda; 1 yıldan az yaşayanlar ile 6-10 yıl, 11-19 yıl, 20 yıl ve üzeri yaşayanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Turizmin yerel yönetimi alt boyutunda; 1 yıldan az ve 2-5 yıldır Sille’de yaşayanlar ile 11-19 yıl ve 20 yıldan fazla bir süredir Sille’de yaşayanlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların sürdürülebilir turizme ilişkin genel algılarına bakıldığında ise Sille’de 1 yıldan az yaşayanlar ile 20 yıldan daha fazla yaşayanlar arasındaki fark ve 2-5 yıldır Sille’de yaşayanlar ile 11-19 yıldır ve 20 yıldan daha fazla bir süredir Sille’de yaşayanlar arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar ışığında; katılımcıların Sille’de yaşama sürelerinin, sürdürülebilir turizm ile ilgili algılarını etkileyen bir faktör olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Araştırma sonucunda; Sille’de sürdürülebilir turizme ilişkin yerel halkın görüşlerini belirleme ve yerel halkın sürdürülebilir turizmle ilgili görüşlerinin bazı değişkenlerle ilişkisini ortaya koyma amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezlerin sonuçları aşağıdaki gibi olmuştur:

Tablo 19: Araştırma Modeline Ait Hipotez Sonuçları

H1: Cinsiyet ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H2: Yaş grubu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H3: Medeni durum ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H4: Eğitim durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H5: Aylık gelir ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Red
H6: Silleli olma durumu ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H7: Sille’de yaşama süresi ile sürdürülebilir turizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.	Kabul

Çalışma kapsamında ulaşılan tüm bu istatistiksel sonuçlar ışığında; Sille’deki turistik arz unsurları, mevcut turizm faaliyetleri ve sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde yöre halkına uygulanan anketler, anketlerin dağıtım aşamasında kimi deneklere anket sorularının tek tek okunarak sorulması ile ulaşılan cevaplar, yorumlar ve yapılan görüşmeler neticesinde şu sonuç ve önerilerden bahsedilebilir:

Cinsiyet değişkenine göre, çevresel etkiler alt boyutu hariç olmak üzere erkeklerin kadınlardan ekonomik etkiler, sosyal etkiler ve turizmin yerel yönetimi alt boyutları ile genel olarak sürdürülebilir turizm algısında daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçta etkili olan sebeplerden bahsetmek gerekirse; ekonomik yönden kimi kadınların Sille’de yer alan kafe ve restoranlara yemek pişirmek, örgü ve hediyelik eşya gibi kendi ürettikleri ürünleri seyyar biçimde satmak gibi faaliyetlerinin dışında, çoğunlukla kadınların turizmden sağlanan herhangi bir gelire sahip olmamasının, eşlerinin genellikle Sille dışında ya da Konya’nın merkezinde düşük ücretlerle çalışıyor olmasının ve refah düzeylerinin düşük olmasının etkili olduğu söylenebilir. Bu açıdan bakılacak olursa, Sille’deki turizmin sürdürülebilirliği için kadınların ve tüm yöre halkının turizmle alakalı iş kollarında daha aktif rol almaları ve turizmden kazanç elde etmeleri sağlanabilir. Sosyal etkiler boyutunda; kadınların genellikle eski geleneklerin kalmaması, kültürel yozlaşma, aşırı kalabalık ve güvenlik endişesinden dolayı Sille’de rahat dolaşamama gibi nedenlerle turizmin sürdürülebilirliği adına olumsuz bir algıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan; Sille’deki turizmin sürdürülebilirliği adına,

kadınlar başta olmak üzere tüm Sille halkı, Sille'nin tarihi ve turistik önemi ile turizmin olumlu etkileri konusunda daha fazla bilinçlendirilmelidir.

Silleli olma değişkenine göre çevresel etkiler alt boyutu hariç olmak üzere sürdürülebilir turizm ve alt boyutlarında, doğma büyüme Silleli olmayanların Silleli olanlardan daha yüksek bir ortalama sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda da turizmden elde edilen kazanç önemli bir faktördür. Şöyle ki, yalnızca Sille Deresi'ne cephe mülk sahibi olan Sillelilerin, turizmin canlanmasıyla taşınmazlarını bizzat kendileri ya da başkalarına kiralama suretiyle turistik bir işletmeye çevirerek turizmden gelir elde ettikleri görülmüştür. Ancak, yerel halkın büyük çoğunluğunun yaşadığı Sille'nin iç kısımlarında ise turistik bir canlılık söz konusu olmadığından, turizmin burada yaşayan halkın geçimine herhangi bir katkısı olmadığı ya da oldukça az olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, sağladıkları herhangi bir kazanç olmadığı için, turizmin kendilerine hiçbir faydası olmadığını düşünen yöre halkı, turizme oldukça eleştirel yaklaşmaktadır. Gelen ziyaretçi ve turistlerle tanışma ve kaynaşma merakı duymadığı gibi yöredeki turistik hareketliliğin de kültürlerine ve geleneklerine zarar verdiğini düşünmektedir. Sille'deki turizmin sürdürülebilirliğine zarar verecek bu olumsuz tutumun ortadan kaldırılabilmesi için, Sille'nin turistik canlılığın söz konusu olmayan kısımlarında yaşayan yerel halkın da turistik faaliyetlere dahil edilerek turizmden gelir etmesi ve yerel ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi sağlanmalıdır.

Çalışma kapsamında Sille'de yapılan araştırmalarda; yabancı turistler için Sille'deki en dikkat çekici unsur olan ve aynı zamanda Sille'nin en ünlü kilisesi olan, 2012 yılında sona eren restorasyon çalışmaları ile müzeye dönüştürülen Aya Eleni Kilisesi (Müzesi)'ne girişlerde resmi bir kayıt tutulmadığı, girişte bulunan güvenlik görevlileri tarafından gün içinde gelen tur otobüsü ve ziyaretçilere göre yaklaşık bir ziyaretçi sayısı yazıldığı görülmüştür. Tutulan takribi kayıtlara göre; 2013 yılında resmi müze statüsü ile Kültür Bakanlığı envanterine giren Aya Eleni Müzesi'ne gelen ziyaretçi sayısı: 2017 yılında Aralık ayı hariç olmak üzere 96000 yerli, 2300 yabancı; 2016 yılında 112000 bin yerli, 14000 yabancı; 2015 yılında 135000 yerli ve 20000'den fazla yabancı turisttir. 2014 ve 2013 ise özellikle yabancı turistler olmak üzere toplam turist sayısının en yoğun olduğu yıllardır. Mevcut kayıtlardan, gelen

yerli ve yabancı turist sayısında 2013 yılından bu yana bir düşüş olduğu anlaşılmaktadır. Sille’de turizmin sürdürülebilirliği adına daha doğru planlar yapılabilmesi ve daha doğru stratejiler geliştirilebilmesi için; Sille’deki en önemli turistik unsurun ziyaretçileri –ücretli ya da ücretsiz- bilete tabi tutularak ya da en azından bir turnikeden geçirilerek içeri alınmalıdır. Bu; gelen turist sayısında daha doğru istatistik tutulmasını ve dolayısıyla, Sille’deki mevcut turizmin daha doğru değerlendirilerek turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında daha doğru adımlar atılmasını sağlayacaktır.

Sille’de gerekli alt yapının sağlanması ve bir kongre ya da kültür merkezinin açılmasıyla, yörede gerçekleştirilebilecek ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum, fuar ve festivallere ev sahipliği yapılabilir. Sille’de bulunan bir kongre ya da kültür merkezi, örneğin Selçuk Üniversitesi’nin düzenleyeceği herhangi bir kongre ya da bu kongrenin herhangi bir oturumunun Sille’de gerçekleştirilmesine olanak sağlayabilir. Bu; Sille’yi hiç duymayan, normalde merak edip de Sille’ye gelmeyecek insanların Sille’ye gelmesini sağlayarak Sille’nin tanıtımına, Sille’deki turizmin gelişimine ve dolayısıyla da sürdürülebilirliğine oldukça fazla katkıda bulunacaktır.

Sille’de bulunan kilise, cami gibi mimari eserlerin girişinde bulunan, eserin yapılış tarihi, kim tarafından yaptırıldığı, önemi hakkında açıklayıcı bilgi içeren levha ya da tabletlerin gelen ziyaretçiler için yeterince dikkat çekici olmadığı, hatta kimi eserlerin girişinde böyle bir levha ya da tabletin hiç bulunmadığı görülmüştür. Gelen ziyaretçilerin ziyaret ettiği eserle ilgili yeterince bilgi alabileceği, daha dikkat çekici ve özenli levhaların ya da tabletlerin hem Türkçe hem de yabancı dilde hazırlanarak bu eserlerin girişine ya da göze çarpacak herhangi bir yere konulması; Sille’deki tarihi ve turistik eserlerin daha iyi tanınmasına, öneminin anlaşılmasına, korunarak gelecek nesillere aktarılmasına ve dolayısıyla da turizmin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.

Sille içinde açılacak bir turizm bürosu ve buradan ya da Sillenin herhangi bir noktasından ziyaretçilerin temin edebileceği, Sille’de ziyaret edilmesi gereken yerlerin ve eserlerin gösterildiği harita, broşür ve benzeri materyallerin Türkçe ve yabancı dilde hazırlanması; ziyaretçiler açısından daha doyurucu ve bilinçli bir gezi

deneyimi sağlayacaktır. Bu da Silile'nin tarihi ve turistik öneminin ziyaretçiler açısından daha iyi anlaşılacak, korunup gelecek nesillere aktarılmasına, özetle turizmin sürdürülebilirliğine büyük katkı sağlayacaktır.

Sille'nin seyahat acenteleri, tur operatörleri gibi araçlarla bağlantısı güçlendirilerek, Konya ve çevresine düzenlenen turlarda ziyaret edilecek öncelikli yerlerden biri haline getirilmesi; Silile'nin tanıtımı, turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliği açısından faydalı olacaktır.

Elde edilen tüm bu sonuçlar doğrultusunda diğer araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Sürdürülebilir Turizm algısına etki edebilecek farklı değişkenler belirlenip o doğrultuda yeni çalışmalar yapılabilir.
2. Tarihi ve turistik önem arz eden farklı yörelerdeki farklı katılımcılara da bu çalışma uygulanarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.
3. Farklı bir sürdürülebilir turizm ölçeği geliştirilerek iki ölçeğin birden uygulanmasıyla elde edilen veriler karşılaştırılabilir ve daha etkili sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akan, M. ve Kayabaşı, N. (2008). Konya Sille Halılarının Desen ve Motif Özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, 01, 1-9.
- Akat, Ö. (2008). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Akgül, U. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi, 24, 133-164.
- Aklanoğlu, F. ve Erdoğan, E. (2011). Sille (Konya) Yerleşiminin Sürdürülebilirliği İçin Ekolojik Tasarım Önerileri. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 8(2), 119-131.
- Akşit, S. (2007). Doğal Ortam Duyarlılığı Açısından Sürdürülebilir Turizm. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 441-460.
- Alkan, C. (2015). Sürdürülebilir Turizm: Alaçatı Destinasyonuna Yönelik Bir Uygulama. Journal of Yasar University, 10(40), 6692-6710.
- Altanlar, A. ve Akıncı Kesim, G. (2011). Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği. Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 3(2), 1-20.
- Assante, L.M., Wen, H.I. ve Lottig, K. (2011). An Empirical Assessment of Residents' Attitudes for Sustainable Tourism Development: A Case Study of O'ahu, Hawai'i. Journal of Sustainability and Green Business, 1, 1-27.
- Avcı, N. (2007). Turizmde Taşıma Kapasitesinin Önemi. Ege Akademik Bakış, 7(2), 485-501.
- Bahar, O. ve Kozak M. (2013). Turizm Ekonomisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Baran, N. (2015). Sürdürülebilir Turizm Planlaması ve Bölgesel Ekonomik Kalkınma: GAP Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Butler, R. (1993). Pre- and post-impact assessment of tourism development. (Edited by: Pearce, D.G.&Butler, R.). Tourism Research: Critiques and Challenges. London: Routledge.
- Çakılcıoğlu, M. (2013). Turizm Odaklı Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bir Yöntem Önerisi. Tasarım+Kuram, 16, 27-42.
- Çaycı, A. (1996). Türk İslam Mimarisinde Sille Çarşı Hamamı. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6, 309-319.
- Çelik, N. (2014). Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarının Turizm Talebi Üzerine Etkileri: Muğla Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Demirayak, F. (2002). Biyolojik Çeşitlilik-Doğa Koruma ve Sürdürülebilir Kalkınma. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/csk/EK-14.pdf, Erişim Tarihi: 05.02.2017.
- Demirel, H. (2010). Turizmde Sürdürülebilirlik, Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Du Plessis, C. (1998). The Meaning and Definition of Sustainable Development In The Built Environment, Yüksek Lisans Tezi, University of Pretoria, Pretoria.
- Durak, Ş. (2014). Tarihi Çevrelerde Sürdürülebilir Turizm Planlaması: Diyarbakır Tarihi Sur İçi Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Emrealp, S. (2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı (2. Baskı). İstanbul: Birmat Matbaası.
- Ercan, P. (2014). Sürdürülebilir Turizm Çerçevesinde Kitle Turizmi ve Otel Tasarımlarının İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, R., Yıldırım, H., Çiftçi, Ç., Dülgerler, O.N., Çıbıkdiken, A.O., Levend, S. ve Erdoğan, A. (2010). Sille Bir Koruma Geliştirme Planı ve Sonrası. Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 25(2), 25-46.
- Ertuna, B., Güney, S., Güven, Ö. ve Aydemir, N. (2012). Yerel Halkın Kırsal Turizm Gelişimine Katılma isteğini Etkileyen Unsurlar: Kastamonu Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 2(2), 59-66.
- Eser, S. (2011). Sürdürülebilir Turizm ve Efes Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Galli, A., Moore, D., Cranston, G., Wackernagel, M., Kalem, S., Devranoğlu, S. ve Ayas, C. (2012). Türkiye'nin Ekolojik Ayak İzi Raporu. Ofset Yapımevi.
- Garrod, B. ve Fyall, A. (1998). Beyond The Rhetoric of Sustainable Tourism?. Tourism Management, 19(3), 199-212.
- Godfrey, K.B. (1998). Attitudes Towards 'Sustainable Tourism' in the UK: A View From Local Government. Tourism Management, 19(3), 213-224.
- Gündüz, F. (1999). Turizmin Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesi ve Çevre Duyarlı Sürdürülebilir Turizm Modeli, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gündüz, F. (2004). Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği. Planlama Dergisi, 1, 58-66.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma Gelişmekte Olan Ülkelerde Uygulanabilir mi?. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 85-99.
- Halloway, C.J. (1998). The Business of Tourism (5th Edition). USA: Longman.

- Harris, J.M. (2000). Basic Principles of Sustainable Development. Working Paper. Global Development and Environment Institute, Tufts University. No. 00/04.
- Hritz, N. ve Hji-Avgoustis, S. (2008). An Investigation of Perceived Tourism Impacts Between Market Segments. *Tourism Today*, Fall, 33-53.
- İbiş, S. (2013). Sürdürülebilir Turizm Açısından Acarlar Longozunun Yerel Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- İçöz, O. (2007). Genel Turizm Turizmde Genel Kavramlar ve İlkeler. Ankara: Turhan Kitabevi.
- İnam, E. A. (2009). Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Yöre İmgesi: Antalya- Belek Turizm Merkezi Örneği, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karpuz, H. (2009). Türk Kültür Varlıkları Envanteri: Konya 42. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Kavas, K. ve Sezer, S. (2002). Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nin Ardından. *Türk İdare Dergisi*, 437.
- Kaya, O. (2015). Yöresel Yiyecekler, Turizm ve Sürdürülebilirlik. Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiri Kitabı. 14-16 Mayıs. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi. 639-640.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(22), 11-29.
- Knollenberg, W. (2011). Stakeholders' Attitudes Towards Sustainable Tourism Development in Coastal Communities, A Thesis/Dissertation Presented to the Faculty in Sustainable Tourism, The Graduate School East Carolina University, in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree M.S. Sustainable Tourism.
- Koçoğlu, P. (2008). Ekoturizmin Sürdürülebilir Turizm Politikasındaki Yeri: Dünyadaki Ekoturizm Destinasyonlarının İncelenmesi, Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Konyalı, İ.H. (1997). Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi. Ankara: Burak Matbaası.
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2013). Genel Turizm (14. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lickorish, L.J ve Jenkins, C.L. (1997). An Introduction to Tourism. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Mason, P. (2003). Tourism Impacts, Planning and Management. Great Britain: Butterworth-Heinemann.

- Mercan, Ş.O. ve Özkök, F. (2013). Sürdürülebilir Turizmde Yerel Yönetimlerin Önemi; Bozcaada Örneği. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(1), 409-418.
- Mimiroğlu, İ.M. (2012). Sille Kültür Vadisi (2. Baskı). Konya: Bilge Basım.
- Oktayer, N., Susam, N. ve Çak, M. (2007). Türkiye’de Turizm Ekonomisi. İstanbul Ticaret Odası Yayınları. Yayın No. 2007/69.
- Özönder, H. (1998). Sille (Tarih, Kültür, Sanat). Konya: Merhaba Basımevi.
- Öztaş, K. (2002). Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Pünjer, L.S. (2013). Sustainable Tourism in National Parks- The Impact of the Peak District Environmental Quality Mark, Yüksek Lisans Tezi, Universität Oldenburg, Oldenburg.
- Roney, S.A. (2011). Turizm Bir Sistemin Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Sarıköse, B. (2008). Osmanlı Döneminde Sille, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sharpley, R. (2009). Tourism Development and The Environment: Beyond Sustainability?. UK and USA: Earthscan Publishing.
- Sırakaya-Türk, E., Ekinci, Y. ve Kaya, A.G. (2008). An Examination of the Validity of SUSTAS in Cross-Cultures. Journal of Travel Research, 46(4), 414-421.
- Stoddard, J.E., Pollard, C.E. ve Evants, M. Rn. (2012). The Triple Bottom Line: A Frame Work for Sustainable Tourism Development. International Journal of Hospitality&Tourism Administration, 13, 233-258.
- Swarbrooke, J. (1999). Sustainable Tourism Management (2nd Edition). London: CABI Publishing.
- Şahin, S.H. (2013). Zamantı Çayı Havzası Ekoturizm Kaynaklarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tapur, T. (2009). Konya’da Tarihi Bir Yerleşim Merkezi: Sille. Türk Coğrafya Dergisi, 53, 15-30.
- Taşcıoğlu, S.G. (2016). Sürdürülebilir Turizm İçin Stratejilerin Geliştirilmesi: Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Theobald, W.F. (1998). Global Tourism (2nd Edition). Great Britain: Butterworth Heinemann.
- TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği). (2012). Sürdürülebilir Turizm Raporu. <http://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/6030-surdurulebilir-turizm>, Erişim Tarihi: 25.03.2017.

Uğur, A.G. (2015). Sürdürülebilir Turizm Yerel Değerler ile Turist Tatmini Arasındaki Yapısal İlişkilerin İncelenmesi: Bütünleşik Bir Yaklaşım, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

UNEP ve WTO (United Nations Environment Programme ve World Tourism Organization). (2005). Making Tourism More Sustainable A Guide For Policy Makers. <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf>, Erişim Tarihi: 16.01.2017.

Uzun, F.V. (2012). İhlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Vellas, F. (2011). The Indirect Impact of Tourism: An Economic Analysis. <http://www2.unwto.org/agora/indirect-impact-tourism-economic-analysis>, Erişim Tarihi: 03.12.2016.

WCED (World Commission on Environment and Development). (1987). Our Common Future. <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>, Erişim Tarihi: 21.01.2017.

Weaver, D. ve Lawton, L. (1999). Sustainable Tourism: A Critical Analysis (Research Report: 1). National Library of Australia Cataloging in Publication Data.

Weaver, D. ve Oppermann, M. (2000). Tourism Management. Singapore: (John) Wiley.

Youell, R. (1998). Tourism An Introduction. USA:Longman.

<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/> (Erişim Tarihi: 07.05.2017)

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr> (Erişim Tarihi: 13.02.2017)

<http://www.kulturportali.gov.tr> (Erişim Tarihi: 06.05.2017)

<http://www.mevzuat.gov.tr> (Erişim Tarihi: 15.02.2017)

<http://www.mfa.gov.tr> (Erişim Tarihi: 17.12.2016)

<http://www.silletasi.com> (Erişim Tarihi:27.04.2017)

Resimler

<http://konya.com.tr/portfolio-item/sille-ak-hamami/> (Erişim Tarihi: 02.04.2017)

<http://www.hurriyet.com.tr/biraz-rum-biraz-turk-sille-40019784> (Erişim Tarihi: 28.03.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/haberler/guncel-haberler/1793/sille-subasi-camii-restore-ediliyor.html> (Erişim Tarihi: 22.03.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/ilcemiz/detay/293/sille-kultur-evi.html> (Erişim Tarihi: 04.04.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/ilcemiz/detay/301/subasi-hamami.html> (Erişim Tarihi: 02.04.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/126/sille-ak-cami-restorasyonu.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/43/sille-mormi-camii-restorasyonu.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2017)

<http://www.selcuklu.bel.tr/projeler/detay/131/sille-orta-mahalle-cami-restorasyonu.html> (Erişim Tarihi: 22.03.2017)

<http://www.selcuklusille.com> (Erişim Tarihi: 18.03.2017)

EK

**SİLLE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KONUSUNDA YEREL HALKIN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ANKET**

Sayın Katılımcı,

Bu anket çalışması, Sille’de sürdürülebilir turizm konusunda yerel halkın görüşlerinin belirlenmesini ve analiz edilip yorumlanmasını amaçlamaktadır. Ankete vereceğiniz cevaplar Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda yürütülen bir yüksek lisans tezinde, yalnızca akademik amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız ve çalışmaya yaptığınız değerli katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Doç.Dr. Hakkı M. AY
hakkimay@mynet.com
Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği ABD Tez Danışmanı

Emel ÇINARLI
emelcinarli@selcuk.edu.tr
Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1. DEMOGRAFİK BİLGİLER

Lütfen sizin için en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. **Cinsiyetiniz?** : ☐ Erkek ☐ Kadın
2. **Yaşınız?** : ☐ 18-29 ☐ 30-45
☐ 46-64 ☐ 65 ve üzeri
3. **Medeni Haliniz?** : ☐ Evli ☐ Bekâr
4. **Mesleğiniz?** : .....
5. **Eğitim Durumunuz?** : ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Ön lisans
☐ Lisans ☐ Lisansüstü
6. **Aylık Geliriniz?** : ☐ 1.000 TL’den az ☐ 1.000 – 2.000 TL
☐ 2.000 – 3.500 TL ☐ 3.500 TL’den fazla
7. **Silleli misiniz?** : ☐ Evet ☐ Hayır
8. **Kaç Yıldır Sille’de Yaşıyorsunuz?**
☐ 1 yıldan az ☐ 1 – 5 yıl
☐ 6 – 10 yıl ☐ 11 – 19 yıl ☐ 20 yıl ve üzeri

BÖLÜM 2. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sürdürülebilir Turizm ile ilgili aşağıdaki ifadelere ne derece katıldığınızı yan tarafta bulunan kutucuklardan sizin için en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.						
Çevresel Etkiler						
1.	Turizm, daha fazla park ve rekreasyon alanları sunar.					
2.	Turizm, elverişli ulaşım imkânı sağlar.					
3.	Turistler doğal kaynakları (su, enerji gibi) yerel halktan daha fazla kullanır.					
4.	Turizmin gelişmesi Sille'deki mevcut su miktarını tehdit etmektedir.					
5.	Sille'deki havanın kalitesi, turizmden dolayı artan trafik nedeniyle düşüktür.					
6.	Uzun vadeli yönetim planlaması, turizmin neden olduğu negatif çevresel etkileri kontrol eder.					
7.	Turizmden dolayı yollar ve kamu olanakları en yüksek standartlarda tutulmaktadır.					
8.	Turizm, tarihi binaların restorasyonu ve doğal kaynakların korunması açısından teşvikler sunmaktadır.					
9.	Turizm, trafik sıkışıklığı, gürültü ve kirliliğe neden olmaktadır.					
10.	Turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip etmektedir.					
11.	Sille, turizmden dolayı aşırı kalabalıktır.					
Ekonomik Etkiler						
12.	Turizm yerel toplum açısından gelir getiren fırsatlar ve sosyal hizmetler sunar ve gelir seviyesinin artmasına katkı sağlar.					
13.	Turizm, Sille Yöresi için istihdam fırsatları doğurur.					
14.	Turizm, yerel toplum ve küçük işletmeler açısından ekonomik kazançlar sağlar.					
15.	Turizmden dolayı Sille'deki yaşam standartları önemli ölçüde artış göstermektedir.					
16.	Ürün ve hizmet fiyatları turizmden dolayı artmaktadır.					
17.	Turizm olanaklarının geliştirilmesinin maliyeti oldukça fazladır.					
18.	Turizm gayrimenkullerin değerini ve arsa fiyatlarını artırır.					
19.	Turizmden dolayı konut fiyatları aşırı yüksektir.					
Sosyal Etkiler						
20.	Turizm yerleşik ve yaşayan kültürel mirası ve geleneksel değerleri korur.					
21.	Turizm, kültürlerarası anlayış ve hoşgörüyü katkıda bulunur.					
22.	Turizm Sille'deki suç oranını artırmaktadır.					
23.	Yerel halk, bir turizm destinasyonu bölgesinde yaşamaktan dolayı zarar görmektedir.					
24.	Turizm yerel halk tarafından yapılan kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini teşvik etmektedir.					
25.	Turizm diğer şehir ve ülkelerden turistlerle tanışma, onların kültürlerini ve toplumlarını anlamak için önemli bir deneyim olmaktadır.					
26.	Turizm, Sille'nin kültürel kimliği üzerinde pozitif etkiler bırakmaktadır.					
Turizmin Yerel Yönetimi						
27.	Yerel yönetimler (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) yerel halk ile turistlerin gereksinimleri arasında iyi bir denge kurmaktadır.					
28.	Yerel yönetim, yerel halkın turizm ile ilgili endişelerine kulak verir.					
29.	Turizmden dolayı Sille'deki kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşmektedir.					
30.	Yerel yönetimler, uzun vadeli yönetim planlaması ve turizmi geliştirmeye ilişkili geniş katılımı sağlamak ve fikir birliği oluşturmak için bütün ilgili paydaşların katılımını sağlar.					
31.	Yerel toplum, Sille'de turizmi yönetme fırsatına sahiptir.					
32.	Turizm planlaması sürecinde yerel toplumun görüşleri dikkate alınmaktadır.					

ÖZGEÇMİŞ**KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı Soyadı : Emel ÇINARLI
Uyruğu : T.C
Doğum Yeri ve Tarihi : Konya, 1987
Medeni Durum : Evli
Telefon : +90 332 461 2890
e-mail : emelcinarli@selcuk.edu.tr

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Mehmet Akif Ersoy Lisesi (YDA), Selçuklu, Konya	2005
Lisans	: Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği, Konya	2009

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2009 - 2010	Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen
2010 - Devam	SÜ, Akören Ali Rıza Ercan Meslek Yüksekokulu, Konya	Okutman

İLGİ ALANI

Yabancı dil öğretim teknikleri, Turizm

YABANCI DİLLER

İngilizce (Çok İyi), Almanca (Orta)